

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav translatologie

Diplomová práce

Zuzana Balounová

**Vliv regionálních variant španělštiny na kvalitu
simultánního tlumočení do češtiny**

**The Impact of Spanish Regional Varieties on the Quality of
Simultaneous Interpreting into Czech**

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Petře Mračkové Vavroušové, Ph.D. za vstřícný přístup a všechny cenné rady, které mi v průběhu psaní práce poskytovala. Poděkování patří také všem řečníkům, tlumočnickům a příjemcům, kteří se zúčastnili výzkumu, za jejich ochotu a čas. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat mým blízkým, kteří mi byli při psaní této práce oporou.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 11. dubna 2019

Zuzana Balounová

Abstrakt

Tato teoreticko-empirická práce se zabývá vlivem regionálních variant španělštiny na kvalitu simultánního tlumočení do češtiny. Cílem práce je zjistit, zda se tlumočníci při převodu regionálních variant americké španělštiny dopouštějí vyššího počtu vynechání, přidání, sémantických chyb a chyb přednesu než během převodu standardní varianty evropské španělštiny, kterou definuje Španělská královská akademie (RAE). Dalším cílem této práce je potvrdit, že různé skupiny příjemců mohou mít odlišná očekávání ohledně kvality simultánního tlumočení.

Teoretická část této práce představuje předchozí výzkumy. Dále obsahuje přehled strategií a taktik a popis vybraných regionálních variant americké španělštiny. Během výzkumu byly použity metody experimentu a dotazníkového šetření. Empirická část této práce představuje výsledky experimentu a dotazníkového šetření zaměřeného na hodnocení kvality tlumočení.

Klíčová slova: simultánní tlumočení, hodnocení kvality, standardní španělština, varianty španělštiny, tlumočnické strategie

Abstract

This theoretical-empirical study deals with the impact of regional varieties of Spanish on the quality of simultaneous interpreting into Czech. The aim of this thesis is to find whether interpreters make more omissions, additions, semantic errors and errors of performance when they interpret from Latin American varieties of Spanish than when they interpret from standard European Spanish as defined by the Royal Spanish Academy (RAE). Another aim is to confirm that different user groups have different expectations regarding the quality of simultaneous interpreting.

The theoretical part of this thesis presents findings and conclusions of previous studies. It also provides an overview of strategies and coping mechanisms and a description of some of the Latin American varieties of Spanish. The research part of this study consists of an experiment and a questionnaire survey regarding quality assessment. The empirical part of this thesis presents the results of the experiment and the questionnaire survey.

Keywords: quality assessment, simultaneous interpreting, standard Spanish, varieties of Spanish, interpreting strategies

Obsah

Seznam zkratk	7
1. Úvod	8
2. Kvalita tlumočení	10
2.1 Hodnocení kvality tlumočení	11
2.2 Výzkum v oblasti hodnocení kvality tlumočení	12
2.3 Typologie odchýlení od textu	14
2.3.1 Vynechání informace	14
2.3.2 Přidání informace	15
2.3.3 Sémantické chyby	16
2.3.4 Chyby přednesu	18
2.4 Faktory ovlivňující kvalitu tlumočení	20
2.4.1 Výzkum v oblasti faktorů ovlivňujících tlumočení	20
3. Strategie a taktiky	24
3.1 Strategie podle Rodericka Jonese	24
3.2 Taktiky podle Daniela Gila	28
4. Výslovnostní varianty americké španělštiny	32
5. Empirická část	36
5.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky	36
5.2 Sběr dat a metodologie výzkumu	37
5.2.1 Účastníci	37
5.2.2 Experiment	37
5.2.3 Dotazníkové šetření	40
5.2.3.1 Dotazník A určený tlumočnickům	41
5.2.3.2 Dotazníky B, C určené příjemcům	42
5.2.3.3 Pilotní verze dotazníku A	43
5.3 Podoba výchozího projevu	44
5.3.1 Fonetické aspekty výchozího projevu	48
5.3.2 Lexikální aspekty výchozího projevu	51
5.3.3 Výchozí projev	52
5.4 Úprava typologie odchýlení od textu	55
6. Vyhodnocení	58
6.1 Hodnocení kvality tlumočnických výkonů	58
6.2 Aplikování typologie odchýlení od textu	63
6.2.1 Tlumočnick č. 2	66
6.2.2 Tlumočnick č. 5	68

6.2.3 Tlumočník č. 4.....	70
6.2.4 Tlumočník č. 1.....	71
6.2.5 Tlumočník č. 3.....	72
6.3 Zkušenost tlumočnicků s výslovnostními variantami.....	74
6.4 Využívání strategií a taktik	77
6.5 Problematické pasáže, interference	86
7. Shrnutí.....	91
7.1 Výzkumná otázka č. 1	91
7.2 Výzkumná otázka č. 2	91
8. Diskuze	94
9. Závěr	96
10. Bibliografie	98
Seznam tabulek a grafů.....	103
Příloha 1: Ohodnocené transkripce tlumočnických výkonů.....	104
Příloha 2: Dotazník A – vzor	149
Příloha 3: Dotazník B – vzor	153
Příloha 4: Dotazník C – vzor	155
Příloha 5: Soubor s terminologií.....	157
Příloha 6: Souhlas se zpracováním dat – vzor	158

Seznam zkratek

AIIC – Mezinárodní asociace konferenčních tlumočnicků (The International Association of Conference Interpreters)

ÚTRL – Ústav translatologie

FF UK – Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

RAE – Španělská královská akademie (Real Academia Española)

RFE – fonetická transkripce (el alfabeto fonético de la Revista de Filología Española)

1. Úvod

Simultánní tlumočení je komplexní proces, jehož kvalita závisí na řadě vnějších faktorů, které mohou být jak verbální, tak neverbální. Předmětem výzkumu, který je součástí této diplomové práce, jsou vnější faktory verbální, kam řadíme řečnickou výslovnost, prozodii, intonaci, rychlost přednesu a způsob přednesu. Přestože simultánní tlumočnická většina není v situaci, kdy by mohl tyto faktory ovlivnit, hovoříme o faktorech, které mohou představovat zátěž na jeho procesní kapacitu a zhoršit kvalitu výsledného tlumočnického výkonu.

Španělština je oficiálním jazykem celkem dvaceti států a na celém světě jí hovoří více než půl miliardy obyvatel, téměř 480 milionů z nich jsou rodilí mluvčí. Geografická oblast, v níž se hovoří španělsky, je velmi rozsáhlá a střetávají se v ní různé výslovnostní tendence. Přestože více než 90 procent rodilých mluvčích španělštiny pochází z Latinské Ameriky, studenti tlumočnictví se během svého studia, ať už na seminářích nebo v rámci samostudia, setkávají ve větší míře s rodilými mluvčími evropské španělštiny.

Studenti navazujícího magisterského studia na Ústavu translatologie FF UK (ÚTRL) absolvují v průběhu svého studia tři povinné semináře simultánního tlumočení. Během těchto seminářů by se měli seznámit s co nejpestřejší škálou řečníků. To jim umožní naučit se uplatňovat strategie a taktiky, které jim pomohou zabránit přetížení procesní kapacity a zlepšit kvalitu jejich tlumočnického výkonu.

Práce si klade za cíl zjistit, do jaké míry jsou studenti s různými variantami španělštiny seznámeni, jak často se s nimi setkávají a zda se může jejich zkušenost s konkrétními variantami španělštiny odrazit na kvalitě jejich simultánního tlumočení do češtiny. Zjištěné výsledky pak mohou přispět k zefektivnění výuky simultánního tlumočení.

Práce je rozdělena na část teoretickou a část empirickou. Teoretická část této práce bude věnována kvalitě tlumočení, jak ji popisují teoretici tlumočení, zejména Henri Barik, Andrzej Kopczyński, Daniel Gile, Sylvia Kalina a Franz Pöchhacker. Dále se bude tato část věnovat výzkumům provedeným v oblasti kvality simultánního tlumočení, z nichž představí zejména výzkumy Hildegund Bühler, Ingrid Kurz a Ángely Collados Aís. Následně bude stručně uvedeno několik výzkumů provedených v oblasti faktorů ovlivňujících kvalitu tlumočení. Další kapitola teoretické části představí taktiky a strategie tlumočení podle Daniela Gila a Rodericka Jonese. Závěrem teoretické části budou popsány výslovnostní rysy realizované v různých oblastech Latinské Ameriky, které se odchyľují od standardní výslovnostní varianty evropské španělštiny. V této

kapitole se opíráme zejména o poznatky, které ve svém díle popsali José G. Moreno de Alba, Jana Králová, Petr Čermák a další.

Empirická část této práce bude hledat odpovědi na výzkumné otázky uvedené v jejím úvodu. Sběr dat bude realizován pomocí experimentu, kterého se zúčastní pět studentů navazujícího magisterského oboru Tlumočnictví čeština-španělština, a dále pomocí dotazníkového šetření, kterého se zúčastní tři skupiny respondentů, kromě výše uvedených studentů navazujícího magisterského oboru také studenti bakalářského oboru Španělština pro mezikulturní komunikaci a nakonec příjemci, kteří se tlumočnictví nevěnují. Výsledky experimentu budou usouvztažněny s odpověďmi získanými prostřednictvím dotazníkového šetření. Tyto závěry shrne závěrečná část práce.

2. Kvalita tlumočení

Následující kapitola je věnována kvalitě tlumočnického výkonu, jejíž posuzování může být velmi relativní, a proto musí být nahlíženo z různých hledisek a zkoumáno pomocí různých metod (Pöchhacker 2004: 153). Přestože se tato kapitola, stejně jako ostatní kapitoly, věnuje zejména otázce simultánního tlumočení, komplexní přístup posuzování kvality lze vztáhnout na různé typy převodu. Při hodnocení kvality je důležité posuzovat všechny složky tlumočnického výkonu, tedy výsledný produkt včetně tlumočnickova přednesu, dále věrnost tlumočení vůči výchozímu sdělení, komunikační účinek a plnění tlumočnické role.

Zatímco v překladu se kvalita tradičně zaměřuje na aspekt věrnosti v opozici k aspektu volnosti, kterou zaujímá text v cílovém jazyce k textu v jazyce výchozím, v tlumočení panuje konsenzus, podle kterého by měl tlumočnick zachovat v první řadě smysl původního projevu spíše než jednotlivá slova (Kalina 2002: 121). Tento princip ovšem naráží na pestrost tlumočnické profese, kdy si například soudní tlumočnick při převodu nemůže dovolit tolik volnosti jako tlumočnick pracující pro média. Kvalita proto nemůže být posuzována pouze na základě zachování smyslu původního projevu. Stejně tak nelze posuzovat kvalitu simultánního tlumočení na základě ukazatelů, jako je například časový posuv, přestože delší časový posuv může vést k lepší segmentaci projevu v cílovém jazyce, a tudíž zvýšit kvalitu tlumočnického výkonu.

Vypracovat model hodnocení kvality simultánního tlumočení se jako jeden z prvních pokusil Henri Barik (1971), který porovnával transkripce projevů ve výchozím a v cílovém jazyce a současně hodnotil tlumočnický výkon na základě počtu přidaných, vynechaných a chybně převedených informací. V rámci své studie pracoval Barik s neautentickými výchozími projevy a s převážně neprofesionálními tlumočnickými, navíc posuzoval kvalitu tlumočnického výkonu pouze na základě transkripcí, všechny tyto aspekty byly později kritizovány.

Typologii odchýlení od výchozího textu vypracovanou Henri Barikem následně přejal a upravil Andrzej Kopczyński (1980), který se kromě výše uvedených odchýlení, tedy přidání, vynechání a chybného převedení informace, zaměřil dále na chyby přednesu, čímž do určité míry doplnil kritizovanou mezeru Barikovy typologie. Tato typologie je podrobněji popsána v následující kapitole této práce.

2.1 Hodnocení kvality tlumočení

Odlišné hledisko k posuzování kvality tlumočení zaujímá Daniel Gile (2009: 39), podle něhož se hodnocení kvality simultánního tlumočení odvíjí od skutečnosti, kdo tuto kvalitu posuzuje. Gile usiluje o komplexní hodnocení kvality, při kterém jsou posuzovány dva spolu související aspekty tlumočnického výkonu – obsah a přednes. Pokud totiž není tlumočnickův přednes na dobré úrovni, trpí tím i obsah tlumočení. Naopak správný přednes a příjemný tón hlasu mohou úroveň tlumočení pozvednout v případě, že tlumočení zaostává po obsahové stránce (Gile 2009: 38). Hodnocení kvality tudíž nemusí nutně souhlasit se správností převodu informací z výchozího do cílového jazyka. Mnohdy mohou posluchači označit jako velmi dobré takové tlumočení, které sice obsahuje řadu významových posunů a ztrát, ale které bylo proneseno sebevědomě a příjemným tónem. Naopak začínající tlumočníci, na jejichž hlase je mnohdy znát nervozita a nejistota, mohou být posluchači hodnoceni hůře, přestože se při převodu dopouštějí menšího počtu významových posunů a obsahových ztrát.

Přestože hodnocení kvality tlumočnického výkonu tedy závisí podle Gila (2009: 39) do velké míry na osobě hodnotitele a jeho roli v komunikační situaci, existuje soubor kritérií kvality, která jsou do určité míry na osobě hodnotitele nezávislá. Jedná se o kritéria myšlenkové srozumitelnosti, jazykové přijatelnosti, terminologické přesnosti a věrnosti vůči originálu a o kritérium adekvátního profesionálního chování. Byť jsou tato kritéria do určité míry zohledňována všemi hodnotiteli, různí účastníci komunikační situace jim při posuzování kvality tlumočení připisují odlišnou váhu. To je způsobeno mimo jiné tím, že posouzení všech výše uvedených aspektů není v mnoha případech pro jednotlivé účastníky jednoduše možné.

Gile (2009) rozlišuje mezi čtyřmi účastníky komunikační situace a zároveň hodnotiteli kvality tlumočení, jmenovitě mezi osobami vysilatele, příjemce, zadavatele a tlumočnicka.

Z povahy simultánního tlumočení vyplývá, že vysilatel neboli samotný řečník nemůže tlumočení posuzovat v reálném čase, a proto je jeho schopnost hodnotit tlumočnický výkon velmi omezená. Víceméně jediný způsob, jakým může kvalitu tlumočení posuzovat, spočívá v reakci té části publika, která tlumočení poslouchá. Pokud předpokládáme, že vysilatel sdělení formuluje za určitým účelem, lze kvalitu tlumočení hodnotit na základě toho, zda byl vysilatelův účel splněn a zda byla komunikace z tohoto hlediska úspěšná.

Gile (2009: 41) na tomto místě dodává, že vysílatelova schopnost posoudit kvalitu tlumočení může být velmi odlišná v konsekutivním tlumočení, obzvlášť pokud je řečník znalý jazyka, do kterého je tlumočen. Podobná situace může v konsekutivním tlumočení nastat také u zbylých hodnotitelů kvality tlumočení, pro potřeby této práce je nicméně relevantní zejména situace simultánního tlumočení, a proto se v následujících odstavcích posuzování kvality konsekutivního tlumočení dále nevěnujeme.

Příjemce simultánního tlumočení posuzuje kvalitu tlumočnického výkonu zejména na základě srozumitelnosti, jazykové přijatelnosti, terminologické přesnosti a logické návaznosti. Příjemce většinou není schopen posoudit obsahovou přesnost a věrnost vůči originálu, který neslyšel, výjimkou mohou být pouze situace, kdy se tlumočnický při převodu dopouští výrazných chyb či významových posunů. Podobně příjemce při posuzování kvality nezohledňuje, zda byl naplněn účel, za jakým vysílatel své sdělení formuloval. Hodnocení kvality tlumočení může být v praxi dále ovlivněno zájmem příjemce, pokud například příjemce neposlouchá celý projev, ale pouze úseky, které považuje za relevantní, posuzuje kvalitu opět odlišným způsobem.

Zadavatel, který není ani vysílatelem, ani řečníkem, ve většině případů tlumočení neposlouchá nebo je neposlouchá natolik pozorně, aby byl schopný kvalitu tlumočení zcela posoudit. Pokud je však zadavatel zároveň profesionálním tlumočnickem, může být schopen posoudit kvalitu tlumočení naopak lépe než výše uvedený příjemce.

Posledním účastníkem komunikační situace a hodnotitelem kvality podle rozdělení Daniela Gila je osoba samotného tlumočnicka (2009: 42). Ten se při převodu stává jak posluchačem, tak vysílatelem. Tlumočnický ovládá velmi dobře oba jazyky komunikační situace, lze však předpokládat, že jeho znalost tématu, terminologie a účelu komunikace je nižší než ostatních osob. Tlumočnickova procesní kapacita je navíc během samotného procesu simultánního tlumočení natolik zatížena (nemluvě o případech, kdy je přetížena), že není v jeho silách kvalitu svého výkonu plně posoudit.

2.2 Výzkum v oblasti hodnocení kvality tlumočení

Otázce posuzování kvality tlumočení profesionálním tlumočnickem, o které hovoří Gile, byl mimo jiné věnován výzkum provedený Hildegund Bühler v roce 1986, účelem této studie bylo zjistit, jaká jsou očekávání a nároky profesionálních tlumočnicků na kvalitu tlumočení.

Tento výzkum pracoval s metodou dotazníkového šetření. Dotazníky obsahovaly seznam šestnácti kritérií hodnocení kvality tlumočení, jimž měli respondenti přidělit body

podle stupně důležitosti. Mezi kritéria zařadila Bühler položky úzce související s osobou tlumočnicka, například pečlivou přípravu či klidné vystupování, a položky úzce související s tlumočnickým výkonem, konkrétně rodilý přízvuk¹, příjemný hlas, plynulý přednes, logickou návaznost, zachování smyslu výchozího textu, úplnost, gramatickou a terminologickou správnost a adekvátní styl. Tato kritéria měli respondenti ohodnotit jako velmi důležitá, důležitá, méně důležitá či nedůležitá. Většinu kritérií respondenti ohodnotili jako důležitou. Výsledky tohoto výzkumu, kterého se zúčastnili pouze profesionální tlumočníci, Bühler zobecnila na všechny potenciální příjemce tlumočení.

Toto zobecnění však bylo chápáno jako problematické, a proto provedla v roce 1989 podobný výzkum Ingrid Kurz, která se zaměřila na očekávání a nároky účastníků konference, tedy netlumočnicků. Kurz opět pracovala s metodou dotazníkového šetření, do kterého zařadila pouze osm kritérií hodnocení kvality tlumočení, konkrétně výše uvedená kritéria úzce související s tlumočnickým výkonem podle Bühler s výjimkou jediné položky – adekvátního stylu. Výsledky tohoto výzkumu se poměrně lišily od výsledků výzkumu provedeného Bühler. Zatímco profesionální tlumočníci ohodnotili většinu kritérií jako důležitou, netlumočníci takto ohodnotili pouze kritérium logické návaznosti, terminologické správnosti a zachování smyslu výchozího textu. Ostatní kritéria ohodnotili jako méně důležitá.

Pro zajímavost lze zmínit další výzkum provedený v roce 1995 Ingrid Kurz a Franzem Pöchhackerem (Pöchhacker 2004: 154), z něhož vyplynulo, že příjemci tlumočení přikládají větší důležitost příjemnému hlasu, rodilému přízvuku a plynulému projevu než úplnosti tlumočení.

Obdobný výzkum provedla také Ángela Collados Aís (2010). Ta se v rámci dotazníkového šetření zaměřila na očekávání a nároky na kvalitu tlumočení nejen příjemců – netlumočnicků, ale také tlumočnicků, a to jak v roli příjemce, tak v roli vysilatele. Při přípravě dotazníků byla opět použita kritéria hodnocení podle Bühler (1986). Přestože se podle výsledků výzkumu provedeného Collados Aís očekávání a nároky na kvalitu tlumočení netlumočnicků a profesionálních tlumočnicků do značné míry shodují, zejména v roli vysilatele přikládají profesionální tlumočníci jednotlivým kritériím větší důležitost a mají tak vyšší nároky než příjemci, kteří se tlumočení nevěnují.

¹ Překlad výrazu *native accent* přejímáme z diplomových prací Terezy Frantové (2016) a Veroniky Sochorové (2018). Na tomto místě je nutné rozlišovat mezi rodilým přízvukem neboli výslovností a slovním či větným přízvukem, tedy zdůrazněním slabiky či slova ve výpovědi (Čermák 2005: 123).

Collados Aís (2008) se ve svém díle věnuje také tomu, do jaké míry mohou hodnocení kvality tlumočení ovlivnit intonace a hlas tlumočnicka. Collados Aís na toto téma provedla řadu studií, jejichž cílem bylo mimo jiné zjistit, do jaké míry může monotónní intonace tlumočnicka ovlivnit posuzování kvality tlumočnického výkonu. Zaměřila se také na to, do jaké míry může monotónní intonace ovlivnit důvěru posluchače vůči svému tlumočnickovi, případně zda může posluchač ohodnotit tlumočení jako přesvědčivější pouze na základě barvitější a méně monotónní intonace. Z výsledků studií provedených Collados Aís (2008) vyplynulo, že monotónní intonace opravdu ovlivní celkové vnímání tlumočnickova výkonu negativně a že posluchači takového tlumočnicka vnímají spíše jako méně důvěryhodného a méně profesionálního. Dílo Ángely Collados Aís rozpracovala ve své diplomové práci s názvem *Ángela Collados Aís a její přínos k rozvoji translatoologie*² absolventka ÚTRL Tereza Frantová.

2.3 Typologie odchýlení od textu

Empirická část této práce se do značné míry opírá o typologii odchýlení od textu v simultánním tlumočení vypracovanou Henri Barikem (1971). Přestože je této typologii vyčítáno, že posuzuje kvalitu tlumočení pouze na základě porovnávání transkripcí projevů ve výchozím a v cílovém jazyce, stala se součástí řady výzkumů provedených v oblasti tlumočení a byla použita také pro účely našeho výzkumu.

Henri Barik rozlišuje tři základní kategorie odchýlení od výchozího textu, konkrétně hovoří o kategorii vynechání, přidání a o kategorii sémantických chyb. V rámci každé kategorie rozlišuje několik podkategorií.

2.3.1 Vynechání informace

K vynechání informace dochází v případě, že tlumočnick do cílového jazyka nepřevede určitý úsek výchozího projevu. Do této kategorie nespádají situace, kdy tlumočnick vynechá falešné začátky objevující se ve výchozím textu, případně slova, která se ve výchozím textu bezdůvodně opakují. Barik rozlišuje čtyři podkategorie vynechaných informací (1971: 200), které označuje písmenem M (z anglického *missing*) a číslovkou dle závažnosti vynechání, pro potřeby teoretické části této práce bylo značení ponecháno beze změn.

² FRANTOVÁ, Tereza. 2016. *Ángela Collados Aís a její přínos k rozvoji translatoologie*. Praha: Univerzita Karlova. Diplomová práce.

V rámci první podkategorie M1 rozlišuje Barik (1971: 200) vynechání krátkých úseků nebo samostatných slov, například kvalifikačních přídavných jmen, předložek či spojek, při změně stavby věty. Vynecháním se nemění gramatická struktura věty a dochází pouze k minimální obsahové ztrátě. Vynechání tohoto typu jsou v kontextu simultánního tlumočení většinou přijatelná.

K vynechání typu M2 dochází z důvodu nepochopení či nepochopení výchozího sdělení. Při tomto vynechání, které se většinou týká delšího úseku textu, dochází k přerušení plynulosti tlumočení a k výraznější obsahové ztrátě.

K vynechání delšího úseku, a tedy k výraznější obsahové ztrátě dochází také u vynechání typu M3, ke kterému dochází z důvodu výrazného časového odstupe tlumočnicka od řečníka. Na rozdíl od vynechání typu M2 lze předpokládat, že pokud by si tlumočnick od řečníka udržoval adekvátní časový odstup, danou informaci by převedl správně.

V rámci čtvrté podkategorie označené M4 rozlišuje Barik (1971: 201) vynechání, která vznikají spojením několika úseků a změnou vztahů mezi jednotlivými gramatickými jednotkami. Přestože může tlumočení působit plynule, vynecháním dochází k velké obsahové ztrátě a k výraznému významovému posunu.

Kromě výše uvedených podkategorií hovoří Barik (1971: 202) o dalších možných typech vynechání, která nijak nemění smysl výchozího projevu a která mohou být dokonce žádoucí. Těmito vynecháními rozumíme například vynechání spojky *a* mezi slovy, slovními spojeními nebo mezi větami, kdy není narušen smysl výchozího projevu, dále vynechání výplňkových slov, zejména při tlumočení spontánních projevů, a nesprávně použitých členů či ukazovacích zájmen.

2.3.2 Přidání informace

Také u této kategorie označené písmenem A (podle anglického *addition*) rozlišuje Barik (1971: 202) čtyři podkategorie. Do první podkategorie označené A1 řadí přidání kvalifikujících slov nebo slovních spojení, kterými se snaží tlumočnick uvedenou informaci zdůraznit.

Do druhé podkategorie označené A2 řadí přidané informace, pomocí nichž je tlumočnick oproti výchozímu textu explicitní, případně jimi konkrétní úsek textu vysvětluje.

K přidání typu A3 dochází v případě, že tlumočnick využívá spojky a další prostředky, které vytvářejí mezi jednotlivými větami nebo jednotkami textu vztah, který ve výchozím textu neexistoval.

Do poslední podkategorie přidáných informací typu A4 řadí Barik (1971: 203) taková přidání, jimiž tlumočnick uzavírá určitý úsek textu, jehož části pravděpodobně špatně porozuměl. Tím však nedochází k výrazné změně smyslu, pokud by k výrazné změně smyslu výchozího sdělení došlo, nehovořili bychom o přidání informace, ale o sémantické chybě.

Kromě výše uvedených podkategorií přidáných informací popisuje Barik (1971: 203) další možné typy přidání, například přidání spojky *a* mezi jednotlivá spojení či věty, čímž dochází ke spojení úseků textu, které byly ve výchozím sdělení oddělené. Dalším přidáním informace může být přidání, případně specifikace, kdy tlumočnick nahrazuje členy ukazovacími zájmeny. Dalším typem přidání informace mohou být vlastní komentáře, které jsou pro převod informace zbytečné a kterých by se měl tlumočnick snažit vyvarovat.

Do kategorie přidáných informací nespádají opakování a falešné začátky, které se mohou oproti výchozímu textu v tlumočení vyskytovat. Dále sem nespádají informace přidání na základě chybného převodu, v takovém případě hovoříme o sémantické chybě.

2.3.3 Sémantické chyby

Sémantické chyby tvoří poslední ze tří kategorií odchýlení od textu podle typologie vypracované Barikem (1971). Sémantické chyby mohou být různého typu, mohou se týkat jediného slova, ale také celé věty. Některé sémantické chyby víceméně nemění význam původního sdělení, jiné je mění podstatně, a proto je považujeme za chyby. Přestože tyto chyby vznikají vynecháním nebo přidáním informace, tvoří samostatnou kategorii s pěti podkategoriemi, ty jsou označeny písmenem E (podle anglického *error*) a číslovkou označující míru jejich závažnosti.

Do první podkategorie E1 spádají méně závažné sémantické chyby a nepřesnosti. Těmi mohou být například nepřirozená jazyková vyjádření, která nepředstavují významový posun.

Do druhé podkategorie E2 řadíme závažnější sémantické chyby, kterými dochází k výraznému významovému posunu. Tyto chyby vznikají například z důvodu přeslechnutí, kdy se tlumočnick domnívá, že zaslechl slovo, které zní velmi podobně jako slovo obsažené v původním sdělení (tuto chybu ilustruje Barik (1971: 204) na záměně

anglických výrazů *diplomacy* a *democracy*, vzhledem k tomu, že byly české protějšky těchto výrazů z angličtiny přejaty, fungoval by příklad se slovy *diplomacie* a *demokracie* také v češtině). Do podkategorie E2 dále spadají chybná odkazování, chybné převody a nesrozumitelná slova. Přestože obě podkategorie E1 a E2 pracují s jednotlivými slovy, je nutné mezi nimi rozlišovat.

Třetí podkategorii sémantických chyb tvoří podkategorie E3. Sem řadí Barik méně závažné změny, které vycházejí z povahy simultánního tlumočení a které nemění smysl původního sdělení.

Do podkategorie E4 oproti tomu řadí závažnější změny, které sice smysl původního sdělení výrazně nemění, ale které představují významový posun.

Do poslední podkategorie chyb E5 (1971: 206) řadí Barik závažné změny, které výrazně posouvají smysl původního sdělení. Těchto chyb se tlumočník dopouští například tehdy, pokud při převodu nezachová otázku nebo pokud zamění řečnickovo záporné stanovisko za kladné a naopak. K chybě E5 dochází také v případě, kdy tlumočník nepřevéde určitou informaci a tím změni smysl původního sdělení. K těmto chybám dochází z různých důvodů, například neporozuměním výchozímu textu nebo neadekvátním časovým odstupem tlumočnicka od řečníka. Podkategorie E3, E4 a E5 pracují s delšími úseky textu, nikoliv s jednotlivými slovy.

Typologii odchýlení od původního textu vypracovanou Henri Barikem přejal Andrzej Kopczyński (1980: 69). Ten však nesouhlasí s rozdělením kategorií do jednotlivých podkategorií. S ohledem na kategorii vynechané informace je podle něj problematické, že zatímco podkategorie M1 a M4 rozlišuje Barik (1971: 200) na základě lingvistických kritérií, podkategorie M2 a M3 rozlišuje podle odlišných kritérií, konkrétně na základě neporozumění výchozímu textu nebo neadekvátního časového odstupu od řečníka.

Dále se vyjadřuje k rozlišení podkategorií přidaných informací, konkrétně k podkategoriím A1 a A2, mezi nimiž je podle něj při zpětném hodnocení kvality tlumočení téměř nemožné rozlišovat, a proto navrhuje, aby byly sloučeny do jediné podkategorie. Kopczyński (1980: 85) dále hovoří o tom, že při převodu mezi dvěma jazyky s rozdílnou strukturou dochází často k odchýlením od textu, která jsou nezbytná. Takovými odchýleními však nevznikají obsahové ztráty ani jimi nedochází k významovým posunům a není nutné je rozlišovat.

2.3.4 Chyby přednesu

Barikovu typologii odchýlení od textu v simultánním tlumočení rozšiřuje Kopczyński (1980: 82) o kategorii chyb přednesu, které souvisejí s prezentací tlumočnicka a které dále dělí do čtyř podkategorií. Jedná se o veškeré vysledovatelné chyby, které narušují plynulost tlumočení, konkrétně o falešné začátky, zadržávání, opakování a hezitace.

Otázce opakování a oprav, kterými jsou ve své podstatě i výše uvedené falešné začátky, se věnuje Roderick Jones (2002: 107). Jones se k otázce oprav vyjadřuje v souvislosti se strategií anticipace, konkrétně hovoří o tom, jak by se měl tlumočnick zachovat v případě, že udělá chybu, kterou si bezprostředně uvědomí a má tudíž možnost se opravit. K chybnému převodu však nedochází pouze v případech, kdy tlumočnick nesprávně anticipuje, může také špatně porozumět určitému slovu nebo je úplně přeslechnout, pokud je daným slovem například výraz vyjadřující zápor, může mít chybný převod poměrně závažné následky. K chybnému převodu může dojít i v případech, kdy tlumočnick danému úseku porozumí zcela správně, ale při reformulaci se přerekne. Důvodem chybného převodu může být také nepochopení logických souvislostí řečnickova argumentu.

Pokud se tlumočnick dopustí chyby, která je téměř nebo úplně bezvýznamná a kterou pravděpodobně nikdo z posluchačů nepostřehl, doporučuje Jones (2002: 107) neplýtvat časem a chybu neopravovat. Pokud je chyba významnější, nicméně posluchači ji jsou sami schopni identifikovat a opravit, například pokud tlumočnick odkazuje na špatnou stranu dokumentu, ale posluchači z kontextu vědí, na jakou stranu mají být odkázáni, není podle Jonese (2002: 108) nezbytně nutné, aby se tlumočnick opravil a narušoval touto opravou plynulost svého projevu a chod konference. Zde však Jones dodává, že pokud se tlumočnick opraví mezi řeči, rychle a věcně, podpoří tím důvěru posluchačů ve svou osobu – taková oprava je tedy žádoucí, byť není nezbytně nutná. Posledním typem chyb, o kterých Jones (2002: 108) hovoří, jsou závažné chyby, které posluchači nezaznamenají. Pokud se jich tlumočnick dopustí, je nutné, aby se co nejrychleji a nejjasněji opravil, v opačném případě by se choval neeticky.

Uvedené chyby však Jones důrazně odlišuje od situací, kdy tlumočnick určitou informaci převede zcela správně, ale domnívá se, že měl zvolit jiné řešení, které by bylo přesnější, elegantnější a idiomatičtější. V takové situaci by se tlumočnick opravovat neměl (Jones 2002: 108). Taková oprava je podle Jonese totiž nejen zbytečná, ale mnohdy dokonce kontraproduktivní, protože tlumočnick využívá cenný čas k tomu, aby se opravil,

namísto toho, aby se soustředil na správné převedení bezprostředně následujícího úseku textu.

Kromě výše popsaných chyb se Jones dále věnuje chybám, kterých se při převodu nedopustí tlumočník, ale které se mohou vyskytnout ve výchozím projevu a kterých se dopustí samotný řečník. Řečníci však podle Jonese chybují méně často, než se tlumočníci domnívají. Tlumočník je navíc jen výjimečně schopen plně posoudit obsah řečnickova projevu a chybu identifikovat. Pokud je však tlumočník přesvědčený, že se řečník dopustil chyby, například pokud se řečník přerekl a známou historickou událost zařadil do špatného století, je vhodné, aby tlumočník informaci převedl správně a chybu opravil. Pokud se tlumočník pouze domnívá, že se řečník dopustil chyby, doporučuje Jones informaci přetlumočit věrně a dodat například: „Říká řečník, domnívám se, že má na mysli (...).“ Pokud si je tlumočník jistý, že se řečník dopustil chyby, ale neví, jak ji opravit, doporučuje Jones informaci opět přetlumočit věrně a dodat pouze: „Říká řečník.“ Tlumočník by měl nicméně opravovat řečníka pouze ve výjimečných případech (Jones 2002: 108).

Závěrem této kapitoly bychom rádi uvedli také takzvaná zlatá pravidla simultánního tlumočení, která navrhuje Jones (2002: 72) a která částečně souhlasí s typologií odchýlení od textu představenou Barikem (1971) a upravenou Kopczyńským (1980). Jedná se o jedenáct základních pravidel, která by měl tlumočník dodržovat a která mu zároveň umožní lépe uplatňovat strategie a taktiky řešení problémů, jimž se věnujeme podrobněji v kapitole *Strategie a taktiky*.

Tlumočník by si měl být podle Jonese neustále vědom své pozice zprostředkovatele komunikace, měl by se ujistit, že zřetelně slyší jak sebe, tak svého řečníka a že se maximálně soustředí. Měl by aktivně poslouchat řečníka a zároveň mít kontrolu nad svým tlumočením, měl by co nejlépe využívat technického zázemí. Nikdy by se neměl snažit přetlumočit to, co neslyšel nebo čemu nerozuměl, a neměl by svou pozornost příliš soustředit na jednotlivá problematická slova. Tlumočník by měl dále používat, pokud je to možné, krátké a jednoduché věty, měl by hovořit gramaticky správně a smysluplně a každou započatou větu by měl vždy ukončit.

Porušování posledních uvedených pravidel, zejména pravidel gramatické správnosti a ukončování vět, souvisí s prezentací tlumočníka a odpovídá chybám přednesu, které jsou vysledovatelné při práci s transkripcemi projevů v cílovém jazyce.

2.4 Faktory ovlivňující kvalitu tlumočení

Výkon v simultánním tlumočení ovlivňuje řada vnějších faktorů, které Pöchhacker (2004: 126) označuje jako vstupní proměnné a které ovlivňují zejména fáze úsilí poslechu a analýzy a ukládání do krátkodobé paměti.

V první řadě hovoříme o faktorech spojených se zvukovou kvalitou výchozího projevu a o otázce vizuálního kontaktu, tedy zda má tlumočnická možnost řečníka pouze slyšet, nebo také vidět a spolu s ním jeho gesta, mimiku a neverbální komunikaci obecně.

Dalšími neverbálními faktory ovlivňujícími kvalitu simultánního tlumočení jsou řečnickova výslovnost, prozodie a intonace. Pokud se řečnickova výslovnost a prozodie určitým způsobem liší, například pokud je řečník nerodilým mluvčím, tlumočnická musí často věnovat více procesní kapacity na úsilí poslechu a analýzy.

Mezi vstupní proměnné řadí Pöchhacker (2004: 129) dále rychlost a způsob řečnickova přednesu. Z hlediska rychlosti přednesu v simultánním tlumočení považují teoretici tlumočení za ideální shodně rychlost 95 až 120 slov za minutu (viz kapitola 2.4.1 níže). Pokud hovoříme o způsobu přednesu, máme na mysli zejména vhodnou intonaci, tedy nemonotónní projev, a práci s pauzami.

Poslední z vnějších proměnných, o nichž hovoří Pöchhacker (2004: 131), souvisejí s povahou výchozího textu, konkrétně s jeho lexikální a obsahovou složkou. Co se této složky projevu týče, zohledňujeme například počet uvedených odborných termínů, vlastních jmen a číselných údajů a obecně redundanci projevu.

2.4.1 Výzkum v oblasti faktorů ovlivňujících tlumočení

Řada výzkumů byla věnována roli neverbální komunikace v simultánním tlumočení, jedním z nich je například výzkum Sylvi Rennert z univerzity ve Vídni publikovaný v článku *Visual Input in Simultaneous Interpreting* (2008).

Cílem tohoto výzkumu bylo potvrdit domněnku, že pro podání co nejlepšího výkonu potřebují tlumočníci svého řečníka nejen slyšet, ale také vidět a spolu s ním vidět i místo konání akce, tedy publikum a své posluchače, doprovodné prezentace aj. Aby tuto domněnku potvrdila, provedla Rennert experiment s pěti studenty tlumočení. V rámci experimentu studenti tlumočili nejprve v zakrytých a poté v průhledných kabinách a následně vyplnili dotazníky, v nichž zhodnotili své pocity z tlumočení bez vizuální informace i s ní. Z jejich odpovědí vyplynulo, že i když byla vizuální informace mnohdy redundantní, tlumočení s vizuální informací pro ně bylo snadnější, cítili se jistější a méně nervózní.

Rennert dále dodává, že vizuální informace může být pro tlumočníka přínosná zejména v případě, že řečník využívá prezentaci, která je publiku viditelná a na níž tak může tlumočník odkázat v případě, že se nachází v časové tísní. V jiných případech může neverbální informace nahradit verbální informaci, která tlumočnickovi unikla z důvodu snížené pozornosti či špatné akustiky, případně mu může pomoci anticipovat. Neverbální prvky komunikace totiž předcházejí prvkům verbálním, proto zavrtění hlavou napoví tlumočnickovi, že následující informace bude negativní či nesouhlasná, a díky pokynutí jinému účastníkovi konference tlumočník zjistí, kdo bude dalším řečníkem – to může být přínosné zejména v situaci, kdy se tlumočí mezi více jazyky a tlumočník po určitou dobu netlumočil, díky této informaci získá čas na přípravu.

Další vstupní proměnnou ovlivňující kvalitu tlumočení, které byla věnována řada výzkumů, je řečnickova výslovnost, zejména pokud se jedná o řečníky, kteří jsou nerodilými mluvčími.

Jedním z těchto výzkumů je například výzkum provedený v roce 2016 na univerzitě v Ženevě. Tento výzkum publikovali pod názvem *L'incidence de l'accent de l'orateur sur la compréhension de l'interprète de conférence* Anna Naomi Anaïs Coulon-Forrest a Laurent Guido Brossel. V rámci výzkumu provedli experiment, kterého se účastnili studenti tlumočnictví, jejichž úkolem bylo vyposlechnout dvě nahrávky s projevy namluvenými v angličtině, první z nahrávek byla přednesená rodilým mluvčím ze Spojených států, druhá mluvčí ze Španělska. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že studenti hůře rozuměli projevu přednesenému mluvčí ze Španělska než projevu namluvenému rodilým mluvčím angličtiny. Zároveň bylo zjištěno, že projevu přednesenému španělskou mluvčí rozuměli nejlépe ti studenti, jejichž dalším pracovním jazykem je právě španělština.

Gile (2017: 14) však tomuto výzkumu vytýká, že v něm není odůvodněno, proč byli pro namluvení projevů vybráni řečníci odlišného pohlaví, jelikož výzkumy provedené na toto téma se shodují, že průměrná srozumitelnost ženských a mužských hlasů může být odlišná. Mluvčí ze Španělska navíc projev namluvila na základě projevu rodilého mluvčího, takzvaně jej odstínovala, což mohlo způsobit nepřírozenou prozodii a vést k horší srozumitelnosti jejího projevu.

Další výzkum na obdobné téma provedla v rámci své diplomové práce obhájené v roce 2018 na Univerzitě Karlově Veronika Sochorová. Jak vyplývá z názvu práce *Přízvuk řečníka jako faktor ovlivňující kvalitu konsekutivního tlumočení: srovnání rodilých a nerodilých mluvčích*, výzkum byl zaměřen nikoliv na oblast simultánního, ale

konsekutivního tlumočení. V rámci tohoto výzkumu byl proveden experiment, kterého se opět účastnili studenti tlumočnictví, jejichž úkolem bylo přetlumočit z angličtiny do češtiny projev o třech částech, z nichž jedna byla namluvená rodilým mluvčím z Velké Británie a další dvě nerodilými mluvčími, konkrétně mluvčími z Francie a ze Španělska.

Z výsledků tohoto výzkumu sice vyplynulo, že nerodilý přízvuk řečníka může mít negativní vliv na kvalitu tlumočení, autorka výzkumu však upozorňuje na to, že rozdíly mezi chybovostí tlumočnicků v částech namluvených rodilým a nerodilými mluvčími byly v rámci provedeného experimentu minimální (2018: 79).

Také tento výzkum se zaměřil na to, zda může tlumočnickova znalost mateřského jazyka nerodilého mluvčího, v tomto případě znalost francouzštiny či španělštiny, ovlivnit kvalitu tlumočnického výkonu. V tomto směru výzkum žádný vliv neprokázal.

Jako poslední bychom rádi uvedli poznatky Kristin J. Van Engen a Jonathana E. Pelleho publikované v článku *Listening effort and accented speech* (2014). Přestože se článek nevěnuje oblasti tlumočení, ale oblasti poslechu obecně, může být pro nás velmi zajímavý, a to zejména proto, že na rozdíl od předchozích dvou výzkumů nerozlišuje pouze mezi rodilými a nerodilými mluvčími, ale také mezi mluvčími s odlišnou regionální variantou téhož jazyka. Z poznatků uvedených v článku vyplývá, že jakákoliv fonetická a lexikální odchýlení od varianty, se kterou je posluchač dobře obeznámen, mohou nejen zhoršit posluchačovu schopnost slyšenému textu porozumět, ale také zhoršit jeho schopnost text analyzovat a jednotlivé informace ukládat do krátkodobé paměti.

Pokud bychom tyto poznatky aplikovali na simultánní tlumočení, lze konstatovat, že tato odchýlení představují větší zátěž na tlumočnickovu procesní kapacitu při fázích úsilí poslechu a analýzy a úsilí ukládání do krátkodobé paměti (k modelu úsilí více v kapitole 3.2). Seznámením s danou jazykovou variantou se nicméně posluchačova schopnost projevu porozumět a zapamatovat si jej zlepšuje. V souvislosti s tímto poznatkem Gile (2017: 26) navrhuje, aby byli studenti tlumočnictví během svého studia vystaveni různým regionálním variantám svého pracovního jazyka. Díky tomu se při tlumočení spíše vyhnou zahlcení své procesní kapacity.

Další z vnějších proměnných ovlivňujících kvalitu simultánního tlumočení, konkrétně rychlosti přednesu výchozího textu, se věnoval ve svém výzkumu David Gerver (1969). Z výsledků tohoto výzkumu (Pöchhacker 2004: 129) vyplývá, že vyšší rychlost přednesu než 95 až 120 slov za minutu způsobuje tlumočnickům problémy projevující se delším odstupem od řečníka, častějšími pauzami a větším počtem chyb z hlediska převodu obsahu výchozího sdělení. Toto rozmezí se shoduje s ideální rychlostí

přednesu při simultánním tlumočení podle Mezinárodní asociace konferenčních tlumočnicků (AIIC), ta udává rozmezí 100 až 120 slov za minutu (Čeňková 2008: 41).

Kromě rychlosti přednesu výchozího textu ovlivňuje kvalitu simultánního tlumočení také způsob přednesu výchozího textu, konkrétně vhodná intonace a počet a délka pauz. Výzkumy provedené Christopherem Taylorem v roce 1989 a Mauriziem Balzanim v roce 1990 potvrzují, že tlumočníci méně chybují při převodu spontánně pronesených projevů než při převodu čtených a předem připravených projevů, ty jsou totiž na rozdíl od spontánních projevů méně redundantní a řečníci při jejich přednesu méně pracují s intonací a s pauzami (Pöchhacker 2004: 130).

V souvislosti s výzkumem v oblasti tlumočení stojí za pozornost skutečnost, že se současný výzkum zaměřuje zejména na simultánní tlumočení (Kalina 2002: 122). Důvodem může být podle Kaliny klesající poptávka po konsekutivním tlumočení, případně domněnka, že je simultánní tlumočení z hlediska kognitivních funkcí náročnější než konsekutivní tlumočení.

3. Strategie a taktiky

V následující kapitole se pokusíme popsat strategie, mechanismy a taktiky, které tlumočníci využívají nebo by měli využívat v případě, že jsou během simultánního tlumočení vystaveni problému.

Otázka využívání strategií a taktik byla zahrnuta do dotazníkového šetření provedeného v rámci výzkumu, věnujeme se jí tedy v empirické části této práce a považujeme za nezbytné zahrnout ji také do teoretické části. Na následujících stranách se pokusíme uvést přehled nejdůležitějších strategií a taktik popsanych Roderickem Jonesem (2002) a Danielem Gilem (2009).

3.1 Strategie podle Rodericka Jonese

Roderick Jones (2002: 80) hovoří o strategiích reformulace, salámové techniky neboli segmentace, efektivní reformulace, zjednodušení neboli simplifikace, zobecnění neboli generalizace, nutného vynechání, sumarizace a rekapitulace, vysvětlení a anticipace.

Podle Jonese (2002: 81) se musí tlumočník usilující o věrnost vůči svému řečníkovi od originálu vzdálit, a to prostřednictvím uplatňování strategie **reformulace**. Tato strategie zároveň tlumočníkovi umožňuje překonat problémy, kterým při simultánním tlumočení čelí, a dovoluje mu zachovat věrnost vůči původnímu sdělení. V některých případech je reformulace nutná, například pokud se ve výchozím sdělení vyskytují termíny, které nemají v cílovém jazyce ekvivalent, v jiných případech je reformulace žádoucí ze stylistických důvodů, kdy se tlumočník snaží o přirozený převod originálu. Otázku využití reformulace ilustruje Jones (2002: 85) mimo jiné na anglicko-českém materiálu, a to konkrétně na českém tématu a rématu, tedy informaci příjemci známé a informaci nové. Při převodu do češtiny dochází k reformulaci, tlumočník řadí téma na začátek věty a réma na její konec. Díky tomu zní projev v češtině přirozeně a příjemce mu lépe porozumí. Lze konstatovat, že uplatňování této strategie je nezbytné a mnohdy nevědomé.

Salámovou techniku neboli strategii **segmentace** uplatňuje tlumočník tak, že vytváří krátké a jednoduché věty. Přestože mají řečníci tendenci používat dlouhá a komplikovaná souvětí, tlumočník by měl tato dlouhá a komplikovaná souvětí rozdělovat do vhodně propojených vět, které jsou krátké a jednoduché.

Vzhledem k časové tísní v simultánním tlumočení je důležité, aby se tlumočník vyjádřil takovým způsobem, kterým neztrácí čas a kterým mu nevzniká výrazný časový

odstup od řečníka (Jones 2002: 95). Toho může docílit využitím strategie **efektivní reformulace**. Příkladem efektivní reformulace v simultánním tlumočení může být odkazování na dříve řečené informace, používání úsporných vyjádření a zkratk při odkazování na instituce nebo dokumenty či vynechávání takzvaných vycpávkových slov, která nejsou použita ve svém doslovném smyslu a jejichž vynecháním nevznikají víceméně žádné obsahové ztráty. V rámci efektivní reformulace může tlumočnick při převádění do cílového jazyka dále vynechávat řečníkovy rétorické poznámky. Zachováváním těchto výrazů v cílovém jazyce totiž tlumočnick ztrácí cenný čas, navíc může na posluchače působit dojmem, že si není tím, co říká, zcela jistý.

Strategii efektivní reformulace přikládá Jones (2002: 118) v simultánním tlumočení význam zejména při výskytu číselných údajů a výčtů. Tlumočnick může změnit pořadí informací ve větě tak, že nejdříve přetlumočí číselný údaj nebo poslední položku výčtu, tím uleví své krátkodobé paměti a až poté převede do cílového jazyka ty informace, které byly v původním sdělení řečeny nejdříve a které mohou být abstraktnějšího rázu a krátkodobou paměť tak méně zatěžovat. Podobné řešení může tlumočnick zvolit v případě, že se v projevu objeví vlastní jméno, které nezná a převádí foneticky a které proto opět představuje pro tlumočnickovu krátkodobou paměť nadměrnou zátěž.

Využití strategie **zjednodušení** neboli simplifikace je vhodné při tlumočení zejména vysoce odborných textů, kdy není v silách tlumočnicka všechny informace převést, přestože tlumočení předcházela důkladná příprava. Využití této strategie může být nejen nezbytné, ale také žádoucí, a to v případě, kdy tlumočnick text zjednodušuje s ohledem na svého příjemce, který by příliš odbornému textu v cílovém jazyce neporozuměl. Tlumočnick je totiž v první řadě zprostředkovatelem komunikace, a pokud z objektivních důvodů usoudí, že by jeho příjemce příliš odbornému textu neporozuměl (příjemcem jsou například děti nebo laická veřejnost), je vhodné, aby využil strategii zjednodušení (Jones 2002: 99). K takovému závěru by však měl tlumočnick přistupovat opatrně a objektivně a neměl by svého příjemce podceňovat.

Strategie zjednodušení je využitelná také v případě, který byl popsán úvodem tohoto odstavce, tedy v případě, že tlumočnick shledá výchozí projev příliš složitým na to, aby jej byl schopný věrně převést do cílového jazyka. Při tlumočení mnohdy dochází k situacím, kdy tlumočnick určitému úseku výchozího textu neporozumí zcela a se všemi detaily, případně nemá dostatečnou znalost terminologie v cílovém jazyce, ale kdy je schopný převést základní myšlenku původního sdělení.

Přestože uplatněním této strategie dochází k obsahovým chybám, mnohdy značným, jedná se o velmi užitečnou strategii, protože je tímto způsobem posluchači předán smysl původního sdělení a nejdůležitější informace problematického úseku výchozího textu. Tlumočník však musí být na základě důkladné analýzy výchozího projevu schopen odhadnout, jakou informaci je důležité zachovat a posluchači předat (Jones 2002: 100).

Využití strategie **zobecnění** neboli generalizace je při simultánním tlumočení vhodné zejména v situacích, kdy je řečník příliš rychlý nebo kdy vyjmenovává dlouhé výčty o mnoha položkách. Pokud tlumočník objektivně usoudí, že není nezbytné všechny položky výčtu při převodu do cílového jazyka ponechat, může místo nich použít obecný pojem. Tato strategie by neměla být tlumočnický nadužívána, pokud jsou jednotlivé položky výčtu pro projev klíčové, měl by tlumočník převést každou z nich (Jones 2002: 101).

O strategii **nutného vynechání** hovoří Jones (2002: 102) zejména v souvislosti s technickými projevy a s projevy přednesenými nesrozumitelně či rychlým tempem, případně v souvislosti s projevy, které obsahují více z těchto faktorů.

V simultánním tlumočení mohou nastat situace, kdy tlumočník není schopen využít strategií zjednodušení či zobecnění a kdy mu nezbývá než informaci uvedenou ve výchozím textu vynechat. Tlumočník by se měl však nadále snažit provést důkladnou analýzu výchozího textu a zachovat jeho základní myšlenku, vynechat by měl pouze takové složky původního sdělení, které nejsou stěžejní, ale jsou spíše ilustrativní nebo jimi řečník odbočuje od hlavní struktury svého projevu.

V souvislosti s vynecháním způsobeným větší rychlostí řečnickova přednesu nebo nemožností řečnickovi porozumět hovoří Jones (2002: 102) o časovém odstupu tlumočnicka od řečníka, který by měl být v takových situacích delší. Tlumočník totiž věnuje velkou část své procesní kapacity úsilí poslechu a analýzy. Aby byl schopný důkladnou analýzu výchozího projevu provést, měl by mít od řečníka delší časový odstup. Pokud by se naopak snažil řečníka „dohnat“, zbývalo by mu méně času i procesní kapacity na úsilí poslechu a analýzy i na úsilí produkce řeči. Tlumočník by tak závisel na jednotlivých slovech výchozího projevu a projev v cílovém jazyce by byl příliš doslovný a nepřirozený (Jones 2002: 102).

V souvislosti s vynecháváním informací je podle Jonese (2002: 124) důležité rozlišovat mezi dvěma typy vynechání. Prvním typem jsou vynechání způsobená nemožností převést původní sdělení do cílového jazyka úplně a přesně, v takové situaci

se může ocitnout i velmi zkušený tlumočník. Řešením je převést co nejdůležitěji a nejvěrněji základní myšlenku projevu a vynechat ty informace, o nichž se tlumočník domnívá, že nejsou pro posluchače stěžejní. Druhým typem jsou vynechání, kterých se tlumočník dopouští účelně a jimiž se snaží zjednodušit původní sdělení tak, aby co nejlépe zprostředkoval komunikaci mezi řečníkem a posluchači.

Využitím strategie **sumarizace** tlumočník na rozdíl od výše uvedených strategií informace při převodu do cílového jazyka nevynechává, ale přidává. Sumarizací totiž Jones (2002: 204) nechápe náhradu úplného textu jeho shrnutím, ale zopakování hlavní myšlenky původního sdělení, která již byla v cílovém jazyce řečena. Tuto strategii uplatňuje tlumočník v situacích, kdy se domnívá, že jeho příjemce myšlenku původního sdělení dosud plně nepochopil, například pokud byla část informací řečena implicitně.

Strategii **vysvětlení** lze uplatnit v případě, že se ve výchozím textu objeví kulturní nebo jiné odkazy, například názvy institucí, které nemají v cílovém jazyce zavedený ekvivalent. Pro uplatnění této strategie je stěžejní, zda má tlumočník dostatek času uvedenou informaci vysvětlit. Přestože může podle Jonese (2002: 105) stručné vysvětlení následně tlumočnickovi čas ušetřit, zejména pokud se daná informace objeví v projevu vícekrát, tlumočník by se neměl snažit o vysvětlení na úkor převodu jiné důležité informace. Stejně jako při využívání strategie zjednodušení by měl tlumočník před uplatněním této strategie objektivně zohlednit danou situaci a svého příjemce nepodceňovat.

Osvojit si strategii **anticipace** neboli pravděpodobnostního prognózování³ je pro simultánní tlumočení nezbytné vzhledem k tomu, že tlumočník musí často začít hovořit přesto, že neví, jakým směrem se bude výchozí projev dále ubírat. Anticipaci je možné provádět jak na základě kontextu konference a základní myšlenky projevu, tak na základě struktury projevu včetně členění textu, jazykových prostředků typických pro konkrétní jazyk a lexikální složky obecně.

Využíváním této strategie šetří tlumočník čas a v kombinaci s vhodným využitím strategie reformulace zvyšuje kvalitu svého tlumočení. Strategii anticipace však může tlumočník uplatňovat jen do té míry, kdy nepřestává být věrný výchozímu textu.

³ V souvislosti se simultánním tlumočením použil pojem *pravděpodobnostní prognózování* poprvé G. V. Černov. Jeho model vychází mimo jiné z psycholingvistiky – jako první použil pojem *pravděpodobnostní prognózování* I. M. Fejgenberg v roce 1963 (Čeňková 2001: 80).

Více k dílu G. V. Černova zde: ČERNOV, Gelij Vasil'jevič. 2004. *Inference and anticipation in simultaneous interpreting: a probability-prediction model*. Amsterdam: Benjamins.

Na tomto místě bychom rádi rozšířili uvedené poznatky ke strategii anticipace o poznatky Taidy Novákové. Taida Nováková rozlišuje čtyři typy anticipace neboli pravděpodobnostního prognózování (Čeňková 2001: 39). Prognóza může být zaprvé exaktní, v takovém případě tlumočnick anticipuje zcela správně. Druhým typem je prognóza aproximativní, v takovém případě tlumočnick anticipuje víceméně správně, a byť není prognóza zcela správná, nedochází k porušení smyslu výchozího textu. Třetím typem pravděpodobnostního prognózování je nulová anticipace, kdy tlumočnick tuto strategii jednoduše nevyužívá. Posledním typem je prognóza negativní, kdy tlumočnick strategii využívá, ale chybně, anticipace je nesprávná a tlumočnick se musí opravit.

3.2 Taktiky podle Daniela Gila

V následující kapitole se zaměříme na taktiky využitelné při řešení problémů v simultánním tlumočení, které navrhuje Daniel Gile (2009: 201).

Gile dělí taktiky podle úsilí neboli fází převodu, při nichž mohou být tyto taktiky uplatněny. Konkrétně hovoří o taktikách využitelných během úsilí poslechu a analýzy, preventivních taktikách a taktikách využitelných během úsilí produkce řeči. Před vyjmenováním jednotlivých taktik bychom proto rádi stručně představili model úsilí, který s nimi, jak je patrné, úzce souvisí.

Model úsilí Daniela Gila (2009: 160) vychází z existence procesní kapacity, kterou tlumočnick disponuje a kterou musí během převodu adekvátně rozdělit mezi tři fáze převodu. Těmito fázemi neboli úsilími jsou úsilí poslechu a analýzy, úsilí ukládání do krátkodobé paměti a úsilí produkce řeči. Kromě nich hovoří Gile (2009: 163) o čtvrtém úsilí, úsilí koordinace, jehož cílem je sladit ostatní tři úsilí tak, aby byla tlumočnickova procesní kapacita rozdělena adekvátně a nedošlo k jejímu zaplnění. Všechna čtyři úsilí probíhají během převodu nepřetržitě a simultánně.

K zaplnění neboli saturaci procesní kapacity dojde v okamžiku, kdy je kapacita potřebná ke zpracování určité informace obsažené ve výchozím textu větší než tlumočnickova celková dostupná kapacita. Vyčerpání tlumočnickovy procesní kapacity se nemusí projevit okamžitě, ale až při zpracovávání následující informace, tento jev označuje Gile za deficitní řetězec (2009: 170).

Pokud se tlumočnick setká s problémem ve fázi poslechu a určitému úseku neporozumí nebo jej přeslechne, doporučuje Gile (2009: 201) **pracovat s časovým odstupem** a oddálit úsilí produkce řeči. Vyposlechnutím bezprostředně následujícího úseku projevu získá tlumočnick více informací, které mu pomohou úsek úspěšně

přetlumočit. S časovým posuvem může tlumočnický pracovat také opačně – odstup od řečníka zkrátit a ulevit tím své krátkodobé paměti. Pokud je však tlumočnickův odstup od řečníka kratší, riskuje, že jednotlivé úseky projevu dostatečně nepochopí a bude pro něj obtížné dokončit jednotlivé věty, které byl nucen začít bez toho, aby věděl, jakým směrem se bude projev dál ubírat.

Dále doporučuje Gile (2009: 203) **pracovat s kontextem**, ať už celkovým kontextem konference či kontextem struktury projevu, a na základě znalostí situace, projevu či jazyka úsek, který přeslechl nebo kterému neporozuměl, rekonstruovat. V rámci další taktiky využitelné během úsilí poslechu a analýzy doporučuje Gile (2009: 203) **spolupracovat s kolegou** v kabině, případně **konzultovat materiály**, které má v tlumočnické kabině k dispozici. Poslední taktika ovšem závisí na povaze konzultovaného materiálu, vyhledat termín ve slovníku může být náročné jak časově, tak z hlediska procesní kapacity, naopak vyhledat termín v předem připraveném glosáři, případně v krátkém textu, se kterým se tlumočnický předem seznámil a vyznačil v něm potřebnou terminologii/číselné údaje/vlastní jména aj., může být velmi efektivní a časově nenáročný. Poslední uvedená taktika tudíž úzce souvisí s kategorií preventivních taktik – při přípravě materiálů na konferenci by měl tlumočnický dbát na jejich následnou využitelnost během tlumočení, zejména na to, aby mu připravené materiály umožnily rychlou a přehlednou orientaci.

Pokud se tlumočnický obává, že by mohl při převodu čelit problémům, může se snažit problémy řešit preventivně a předcházet jim pomocí preventivních taktik (Gile 2009: 204). Tyto taktiky částečně odpovídají strategiím popsáným Jonesem (2002), který se také věnuje strategiím segmentace a efektivní reformulace. Přestože je tlumočnický uplatňuje totožným způsobem, Jones doporučuje využívat tyto strategie zejména při řešení konkrétních problémů, nikoliv pouze preventivně.

Kromě **práce s časovým posuvem** hovoří Gile o preventivní taktice **zapisování**, a to zejména vlastních jmen a číselných údajů, které představují velkou zátěž na úsilí ukládání do krátkodobé paměti. Zapisování však může být náročné s ohledem na čas a procesní kapacitu, a proto hrozí, že kvůli němu tlumočnický přeslechne nebo neporozumí bezprostředně předcházející nebo bezprostředně následující informaci výchozího textu.

Další preventivní taktikou podle Gila (2009: 206) je taktika **segmentace** neboli členění výchozího textu do kratších vět. Pomocí segmentace tlumočnický nejen ulevuje své krátkodobé paměti, ale také se lépe vyrovnává s výraznými syntaktickými odlišnostmi jazyků, mezi nimiž tlumočí. Pokud tlumočnický tuto taktiku uplatňuje, začíná jednotlivé

věty neutrálně, tedy způsobem, který mu umožňuje navázat na začátek věty různými způsoby. Vztahy mezi jednotlivými větami nebo úseky výchozího textu ovšem tlumočnick zachovává, byť je vyjadřuje jiným způsobem a na jiném místě textu.

Poslední preventivní taktiku, taktiku **reformulace**, doporučuje Gile využívat zejména při převodu výřků, které mohou opět velmi zatěžovat úsilí ukládání do krátkodobé paměti. Gile (2009: 206) navrhuje změnit pořadí jednotlivých položek ve výřku, tlumočnick tak poslední položku, kterou vyslechne, přetlumočí jako první. Tuto taktiku doporučuje Gile využívat také při převodu vlastních jmen, která tlumočnick nezná a převádí foneticky, tedy na základě své sluchové neboli echoické paměti. Jak bylo uvedeno výše, tato taktika souhlasí se strategií efektivní reformulace navrhovanou Jonesem (2002: 118).

Pomocí taktik využitelných během úsilí produkce a řeči (Gile 2009: 207) může tlumočnick řešit problémy, které se objeví ve fázi produkce řeči, například z důvodu selhání tlumočnickovy krátkodobé paměti. Také na tomto místě doporučuje Gile požádat o pomoc kolegu v kabině, konzultovat předem připravené materiály či prodloužit časový odstup od řečnicka. Dalšími taktikami využitelnými v této fázi mohou být **zobecnění**, **vysvětlení** nebo **parafráze** a **reprodukce slyšeného**, zejména při převodu terminologie a vlastních jmen. Poslední taktika může být velmi užitečná, pokud se však tlumočnick přeslechne, případná chyba může být jeho posluchačem vnímána negativně a zhoršit důvěru, jakou má posluchač v tlumočení.

S poslední z uvedených taktik souvisí taktika **naturalizace**. Pokud tlumočnick nezná ekvivalent určitého odborného termínu v cílovém jazyce, převezme tento termín ve výchozím jazyce a uzpůsobí ho morfologickým a fonetickým pravidlům cílového jazyka. Tuto taktiku lze využít zejména při tlumočení mezi jazyky, které jsou si lexikálně velmi podobné, například mezi španělštinou a italštinou, nebo v případě, že byla většina terminologie užívaná v cílovém jazyce přejata z výchozího jazyka, například při tlumočení projevu z oblasti informatiky z angličtiny do češtiny.

Dalšími taktikami podle Gila využitelnými během úsilí produkce řeči jsou taktiky **doslovného překladu** neboli kalku, opět zejména při převodu terminologie, a **vynechání informace**, ke kterému může dojít nevědomě, z důvodu nedostatečné procesní kapacity, i vědomě. Dále může tlumočnick své posluchače o výskytu problému **informovat**, zejména pokud se domnívá, že informace, kterou vynechal, je pro posluchače zásadní.

Také může posluchače **odkázat na jiný informační zdroj**, na prezentaci nebo na posluchačům dostupné materiály. Pokud tlumočnick pracuje ve zhoršených podmínkách,

které mu znemožňují poslech výchozího textu, může se pokusit o **paralelní reformulaci**, případně může **vypnout mikrofon**. Poslední z uvedených taktik doporučuje Gile využívat pouze v extrémních případech a velmi výjimečně (2009: 211).

Všechny výše uvedené taktiky volí tlumočník vědomě i nevědomě, za konkrétním účelem a podle určitých pravidel. Při řešení problémů by měl tlumočník vždy usilovat o zachování maxima informací obsažených ve výchozím textu a o nejlepší možné zprostředkování komunikace mezi řečníkem a posluchačem. Také by se měl, pokud možno, vyhnout deficitnímu řetězci a využívat takové taktiky, které nejsou časově náročné a příliš nezatěžují jeho procesní kapacitu. Měl by proto spíše volit taktiky vynechání, naturalizace aj. než taktiky vysvětlování či parafráze (Gile 2009: 213).

4. Výslovnostní varianty americké španělštiny

Následující kapitola obsahuje stručný popis výslovnostních jevů, které jsou realizovány v různých oblastech Latinské Ameriky a které se odchyľují od standardní výslovnostní varianty evropské španělštiny, s níž se studenti při výuce fonetiky španělštiny setkávají především. Následující kapitola se opírá zejména o poznatky, které ve svém díle popsali José G. Moreno de Alba (1993), Jana Králová (1998), Petr Čermák (2005) a další. Tato kapitola, stejně jako kapitola *Fonetické aspekty výchozího projevu* obsažená v empirické části této práce, představuje fonetickou realizaci jednotlivých hlásek v souladu se systémem transkripce RFE.

Při popisu výslovnostních zvláštností americké španělštiny je důležité zdůraznit, že geografická oblast, v níž se hovoří španělsky, je velmi rozsáhlá, a proto nelze hovořit o americké španělštině jako o jednotném celku. Podobně nelze zobecňovat ani v případě evropské španělštiny. Byť mluvíme o standardní výslovnostní variantě evropské španělštiny, máme na mysli spisovnou variantu španělštiny podle Španělské královské akademie (RAE) uplatňovanou zejména v provinciích Burgos, La Rioja, Valladolid, Palencia či Álava, které se nacházejí na sever od Madridu.

Při popisu výslovnostních variant americké španělštiny je dále důležité zmínit, že dnešní hranice států nebývají současně hranicemi jednotlivých variant (Čermák 2005: 107). Literatura věnovaná španělské fonetice přesto o výslovnostních rysech hovoří zejména ve spojení s jednotlivými státy, tato kapitola je tímto způsobem z důvodu větší přehlednosti pojata také. Americká španělština je spojována s velkým množstvím rozdílných výslovnostních jevů, z nichž některé jsou rozšířené velmi, jiné pouze minimálně. V následující kapitole se proto budeme věnovat převážně výslovnostním rysům uplatňovaným v zemích, z nichž pocházejí řečníci, které jsme oslovili za účelem namluvení projevu, který byl tlumočen během experimentu. Kromě rodilé mluvčí ze Španělska se jedná o rodilé mluvčí z Argentiny, Peru a Mexika.

Nejrozšířenějším výslovnostním jevem, který je uplatňován v převážné části latinskoamerického území, je *seseo*. Pod pojmem *seseo* chápeme náhradu interdentalní frikativy znělé [ʒ] či neznělé [θ], které odpovídají psanému *c* nebo *z* například ve slovech *juzgar* nebo *Zaragoza*, příslušnou místní variantou [s] nebo [z]. Tento jev se vyskytuje téměř v celé Latinské Americe, kromě toho se vyskytuje skoro v celé Andalusii, ve Valencii a na Kanárských ostrovech. V Latinské Americe může být interdentalní výslovnost frikativy dokonce zesměšňována. Naopak v Katalánsku a v Baskicku je *seseo* považováno za projev lidové a nespisovné mluvy, což je dáno zejména dvojjazyčností

těchto oblastí (Čermák 2005: 82). Do určité míry opačným výslovnostním jevem, který není uplatňován na území Latinské Ameriky, ale pouze na jihu Andalusie, je *ceceo* neboli užití výše uvedené znělé či neznělé interdentalní frikativy místo příslušné varianty [s] nebo [z]. *Ceceo* ovšem není na rozdíl od jiných zde uváděných jevů rozšířené mezi všemi společenskými vrstvami, a proto bývá považováno za nepřijatelné a vulgární (Andión Herrero, Criado de Diego 2017).

Mezi další výslovnostní jevy uplatňované ve více oblastech Latinské Ameriky patří *yeísmo*. Pojmem *yeísmo* chápeme stírání rozdílů mezi palatální laterálou [j] odpovídající psanému *ll* a palatální frikativou [y] odpovídající psanému *y* či *hi*. Výsledkem uplatňování tohoto jevu je stejná výslovnost následujících dvojic slov *halla* – *haya*, *valla* – *vaya* a podobně. Z těchto důvodů se proto v současné době v Latinské Americe objevují snahy reformovat pravopis. *Yeísmo* lze kromě velké části Latinské Ameriky zaznamenat také ve Španělsku, a to zejména v Andalusii, Extremaduře, Kastilii, na Kanárských ostrovech a v Madridu. V rámci Latinské Ameriky není uplatňováno především na Andském území a v Paraguay (Coloma 2010: 17). Čermák (2005: 96) uvádí, že v současné době existuje více rodilých mluvčích španělštiny, kteří tento jev uplatňují, než těch, kteří hovoří bez něj.

Další výslovnostní rys, kterému bychom se zde rádi věnovali, je *žeísmo*, které je uplatňováno v oblasti La Plata, tedy v oblasti Uruguaye a Argentiny. Tímto jevem označujeme výslovnost psaného *ll* a *y* alveolární frikativou znělou [ž] či neznělou [š]. Přestože netvoří *žeísmo* součást obecné ortoepické normy, v oblasti La Plata představuje prestižní výslovnostní formu (Králová 1998: 37).

Kromě *žeisma* je pro oblast Argentiny typická tendence k otevřenosti slabiky, kdy je zvuková jednotka rozšířena a ke slovu zakončenému na souhlásku připojena neutrální samohláska [ə]. Tento jev je charakteristický také pro oblast Mexika. V obou z těchto oblastí byl současně popsán výslovnostní rys oslabování psaného *r*, a to zejména na konci slabiky či slova. Výsledkem oslabení vibranty může být změna psaného *r* v [l]. Ve Španělsku může docházet k jevu opačnému – změně psaného *l* v [r] (Andión Herrero, Criado de Diego 2017).

Dalším velmi rozšířeným výslovnostním rysem typickým pro oblast Argentiny a dále například pro oblast Andalusie, Kanárských ostrovů, Kuby, Venezuely či Peru je aspirace psaného *s*.

Ve spojení s výslovnostními rysy, které se objevují v Peru, bychom rádi okomentovali velarizaci psaného *n* zejména na konci slabik a slov a před souhláskou.

Kromě Peru byl tento jev popsán v Andalusii a dále v Panamě, Ekvádoru a v Mexiku. Výsledkem velarizace psaného *n* je výslovnost velárního [ŋ].

Na tomto místě bychom rádi upozornili na rozdíly ve výslovnosti mezi hlavním městem Peru, Limou, a oblastí na severu země (Moreno de Alba 1993: 167). Mluvčí z hlavního města oproti mluvčím ze severní oblasti Peru aspirují psané *s*, uplatňují *yeísmo* a nevyslovují hlásku *d* v příponě *ado*. Mluvčí ze severu Peru *yeísmo* neuplatňují – v jejich výslovnosti je patrný rozdíl mezi laterálou [l] odpovídající psanému *ll* a frikativou [y] odpovídající psanému *y* a *hi*.

V severní oblasti Peru lze dále vyzorovat odlišnou výslovnost vícekmitové vibranty [r̄], tedy psaného *r* a *rr*. K asibilaci vícekmitové vibranty dochází v Andské oblasti, kam řadíme kromě Peru také Kolumbii, Bolívii, Ekvádor a Chile, a dále v části argentinského vnitrozemí (Čermák 2005: 91). O asibilaci vícekmitové vibranty hovoří Moreno de Alba (1993: 165) také v souvislosti se severní polovinou argentinského území, ve zbylé části argentinského území včetně hlavního města Buenos Aires je vícekmitová vibranta uplatňována beze změn.

Změny ve výslovnosti vibrant lze vyzorovat také na části území Mexika, kde lze hovořit o desonorizaci koncového [r] před pauzou. K oslabování [r] v této pozici dochází i v jiných oblastech. V Andalusii či na Kubě koncové [r] dokonce zaniká. Naopak na některých místech Španělska, například v Salamance či Zaragoze, dochází k jevu opačnému, kdy je koncová vibranta zdůrazněna a vyslovena jako vícekmitová [r̄].

V souvislosti s výslovnostními rysy uplatňovanými v Mexiku bychom rádi okomentovali poměrně ojedinělý výslovnostní jev, kterým je odlišná výslovnost psaného *y* zejména na počátku slov před samohláskou, výsledná výslovnost připomíná české [ž]. Tento jev se do určité míry shoduje s *žeísmem* uplatňovaným v oblasti La Plata, kde je psané *y* na počátku slova vyslovováno jako znělá frikativa [ž] (Vaquero de Ramírez 1996: 41). Dalším rysem uplatňovaným zejména na mexické náhorní plošině, kam řadíme hlavní město Ciudad de México, státy Puebla, Querétaro, Guanajuato a další, je výrazné oslabování vokálů u nepřízvučných slabik (Moreno de Alba 1993: 167).

Variety americké a evropské španělštiny jsou velmi různorodé, popis všech rysů jednotlivých výslovnostních variant by byl velmi vyčerpávající a do určité míry pravděpodobně nemožný, jelikož jazyk ovlivňují různé vývojové tendence a popis těchto variant není dosud uzavřen (Čermák 2005: 107). Každý jazyk se neustále mění a vyvíjí – k tomu dochází například kontaktem s ostatními jazyky. V současné době tak v souvislosti se španělštinou hovoříme zejména o vlivu angličtiny, z níž do španělštiny

přicházejí nové výrazy, které rozšiřují slovní zásobu. Při přejímání slov dochází z důvodu odlišnosti obou jazyků k fonetické asimilaci. Výsledkem je často kompromis mezi původním zněním slova ve výchozím jazyce a adaptací podle pravidel cílového jazyka.⁴

⁴ Více k tomuto tématu v bakalářské práci Stanislava Brože:

BROŽ, Stanislav. 2018. *Adaptace (vybraných) anglicismů ve španělštině*. Praha: Univerzita Karlova.

5. Empirická část

Empirická část této diplomové práce popisuje provedený výzkum. V úvodu této části představíme cíle výzkumu, výzkumné otázky a dále metodologii výzkumu, jeho účastníky a celkový průběh včetně podoby tlumočeného projevu, zejména jeho fonetických a lexikálních aspektů. Následně budou představeny výsledky výzkumu, jejichž prezentace bude zakončena závěrečnou diskuzí, ve které nastíníme mimo jiné další možné směry výzkumu.

5.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Výzkum, který je součástí této práce, si klade za cíl zjistit, zda mají jednotlivé varianty španělštiny vliv na kvalitu simultánního tlumočení do češtiny. V opozici ke standardní variantě španělštiny popsané Španělskou královskou akademií (RAE) a uplatňovanou zejména na severu Španělska stavíme pro potřeby této práce různé regionální varianty americké španělštiny popsané v závěru teoretické části v kapitole *Výslovnostní varianty americké španělštiny*.

Cílem výzkumu je zjistit, zda, případně jak může být tlumočení rozdílných výslovnostních variant pro tlumočnické problematické. Jak vyplývá z poznatků uvedených v teoretické části této práce, objektivní hodnocení tlumočnického výkonu vycházející z typologie odchýlení od textu nemusí souhlasit se subjektivním hodnocením tlumočnického výkonu různých účastníků komunikační situace, zejména příjemců a samotných tlumočnicků. Cílem výzkumu je pojmout hodnocení kvality tlumočnických výkonů co nejkomplexněji. To byl také hlavní důvod, proč byli do výzkumu zahrnuti kromě tlumočnicků také příjemci.

Na základě cílů výzkumu jsme zformulovali následující výzkumné otázky, na něž se pokusíme odpovědět v závěru empirické části této práce:

1. Dochází při simultánním tlumočení amerických variant španělštiny k častějším odchýlením od textu a chybám přednesu, a tudíž k nižší kvalitě tlumočení?
2. Mají tlumočníci při posuzování kvality simultánního tlumočení odlišná očekávání než jejich příjemci?

První z výzkumných otázek zohledňuje zejména objektivní hodnocení tlumočnických výkonů založené na aplikaci typologie odchýlení od textu. Odpověď na tuto otázku se tak bude opírat zejména o výsledky experimentu. Naopak druhá výzkumná otázka zohledňuje zejména subjektivní hodnocení tlumočnických výkonů, při formulování odpovědi proto budeme vycházet zejména z dotazníkového šetření. Kromě výše uvedených otázek se výzkum zaměřuje na další aspekty simultánního tlumočení, například na uplatňování strategií a taktik při řešení problémů.

5.2 Sběr dat a metodologie výzkumu

5.2.1 Účastníci

Počet účastníků experimentu – tlumočnicků byl omezen počtem studentů 2. a 3. ročníku navazujícího magisterského oboru Tlumočnictví čeština-španělština na ÚTRL, kteří v letním semestru akademického roku 2017/2018 absolvovali předmět Simultánní tlumočení I. Těchto studentů je v současné době sedm, v době provedení experimentu nicméně dvě studentky pobývaly na studijním pobytu v zahraničí. Obě se účastnily pilotní verze experimentu. Z omezeného počtu možných účastníků experimentu vyplývá, že jejich výběr nemohl být dále omezován.

Kromě výše uvedené skupiny tlumočnicků se experimentu zúčastnily také dvě skupiny posluchačů. Jejich počet odpovídal počtu tlumočnicků, jednalo se o pět studentů ze třetího a čtvrtého ročníku bakalářského oboru Španělština pro mezikulturní komunikaci a dále o pět námi oslovených osob, které se tlumočnictví nevěnují, avšak mají vysokoškolské vzdělání. Konkrétně se jednalo o jednoho absolventa technického oboru, tři absolventy právnické fakulty a jednoho absolventa pedagogické fakulty.

5.2.2 Experiment

Experiment byl uskutečněn ve středu 12. prosince 2018 v učebně 104 ve Šporkově paláci. Na tomto místě bychom rádi upřesnili, že všichni tlumočníci navštěvovali na podzim 2018 předmět Simultánní tlumočení II, který je vyučován v zimním semestru. V době uskutečnění experimentu měli tedy již téměř roční zkušenost se simultánním tlumočením.

Vzhledem k tomu, že se experimentu účastnily dvě skupiny studentů z různých ročníků, konkrétně pět studentů z třetího ročníku bakalářského studia a pět studentů z druhého ročníku navazujícího magisterského studia, bylo nutné zohlednit jejich odlišné časové možnosti. Po domluvě se studenty byl proto vybrán čas výuky předmětu

Tlumočení II, který vede paní doktorka Mračková Vavroušová a který navštěvuje skupina studentů bakalářského studia. Výuka tohoto předmětu zároveň navazuje na výuku předmětu Konsektivní tlumočení III, který navštěvují všichni účastníci experimentu – tlumočníci. S nimi byl termín uskutečnění experimentu konzultován s dostatečným předstihem, aby bylo v případě, že by jim námi navržené datum nevyhovovalo, možné provést experiment v jiném termínu. Všichni účastníci experimentu byli velmi ochotní a časové rozvržení dne si upravili tak, aby se experimentu v námi navrhovanou dobu zúčastnit mohli.

V této době, tedy v dostatečném předstihu před pevným stanovením termínu provedení experimentu, byli účastníci stručně seznámeni s podobou experimentu. Pokud by některý z možných účastníků se svou účastí nesouhlasil, pochopitelně by to bylo zohledněno a podoba experimentu by byla upravena. O možnosti ze studie kdykoliv odstoupit byli účastníci informováni opětovně, mimo jiné v den provedení experimentu.

Zhruba týden před provedením experimentu byli účastníci experimentu – tlumočníci opět kontaktováni, aby jim byly poskytnuty stručné informace ohledně charakteru tlumočeného projevu a časové náročnosti experimentu. Doba trvání experimentu byla předem odhadována na cca 40 minut celkem, včetně úvodního předání instrukcí oběma skupinám, následného simultánního tlumočení nahrávky o délce 10 minut a 13 vteřin a závěrečného vyplňování dotazníků. Tento odhad nakonec s reálnou délkou trvání experimentu souhlasil.

V rámci stručných informací ohledně charakteru tlumočeného projevu byli tlumočníci týden před provedením experimentu seznámeni s tématem projevu – Káva a její pozitivní vliv na lidské zdraví. Dále jim byl poskytnut soubor s několika termíny objevujícími se v tlumočeném projevu, zároveň jim ovšem bylo řečeno, že projev není terminologicky náročný. Soubor (viz Příloha 5) obsahoval tři termíny, konkrétně termín *ácidos grasos* neboli *mastné kyseliny*, *torrente sanguíneo* neboli *krevní oběh* a *controles antidopaje* neboli *antidopingové zkoušky*. Aby byla účastníkům experimentu příprava usnadněna, u každého z termínů byl uveden také jeho český ekvivalent. Zároveň obsahoval soubor názvy čtyř institucí, konkrétně instituce *Universidad de Birmingham*, *Academia Americana de Neurología*, *Universidad de Tel Aviv* a *Universidad del Pacífico*. Tyto názvy byly v souboru uvedeny ve španělštině a bez českého ekvivalentu, u většiny z těchto názvů totiž český ekvivalent není zažitý. Kromě toho lze předpokládat, že pro studenty s tak pokročilou znalostí španělštiny jsou české ekvivalenty výše uvedených názvů snadno odvoditelné. Abychom zabránili výraznému zkreslení výsledných

tlumočnických výkonů, z každé části tlumočeného projevu byl vybrán a účastníkům experimentu poskytnut název jedné instituce.

Během pilotní verze experimentu byla tlumočnickům č. 6 a 7⁵ poskytnuta pilotní verze tohoto souboru, ta výše uvedené názvy institucí neobsahovala, místo toho však obsahovala četnější terminologii. V pilotní verzi souboru byly uvedeny tři výše zmíněné pojmy a dále následující pojmy: *leche descremada* neboli *odtučněné mléko*, *cafeína* neboli *kofein*, *dopamina* neboli *dopamin*, *serotonina* neboli *serotonin*, *función cognitiva* neboli *kognitivní funkce*, *obesidad* neboli *obezita*, *diabetes tipo II* neboli *diabetes druhého typu*, *magnesio* neboli *hořčík*, *potasio* neboli *draslík*, *intoxicación* neboli *intoxikace*, *Parkinson* a *Alzheimer*. Po pečlivém uvážení byly tyto termíny ze souboru odstraněny.

Hlavním důvodem odstranění těchto termínů byla skutečnost, že studentům druhého a třetího ročníku navazujícího magisterského studia by měly být tyto pojmy z výuky dobře známé. Téma zdravotnictví, zdravého životního stylu a onemocnění bývá častým námětem výuky a konkrétně sylabus předmětu Simultánní tlumočení I, který je vyučován v letním semestru prvního ročníku navazujícího magisterského studia, uvádí, že z celkem třinácti hodin je jedna celá hodina věnovaná zdravému životnímu stylu a další hodina nezdravému životnímu stylu, nemocem, závislostem a poruchám.

Dalším důvodem, proč nebyly výše uvedené pojmy tlumočnickům poskytnuty předem, byla jejich funkce v projevu, některé například tvořily součást výčtu. V projevu se objevuje následující výčet o třech položkách: (...) *una taza de café contiene, entre otras sustancias, vitamina B, magnesio o potasio*. Pilotní tlumočnick č. 6, který měl dvě ze tří položek výčtu i s jejich českými ekvivalenty k dispozici, během tlumočení obě z těchto položek převedl, ale nepřevodl třetí položku výčtu, tedy *vitamina B*. Bez předchozí přípravy by však pravděpodobně převedl spíše tuto položku. Toto je pouze spekulace, abychom se nicméně během experimentu vyhnuli zkreslení výsledného tlumočnického výkonu, byl soubor s terminologií upraven.

V den uskutečnění experimentu byly tlumočnickům poskytnuty dodatečné informace. Bylo stěžejní tlumočnické informovat o skutečnosti, že se během tlumočeného projevu vystřídají celkem čtyři řečnice. Přesné časové údaje tlumočnickům nebyly uvedeny z toho důvodu, aby neměli v průběhu experimentu snahu čas pozorovat a nebyli tak rozptylováni. Tlumočnické také věděli, že po vystřídání řečnic projev pokračuje plynule

⁵ Studenti druhého ročníku navazujícího magisterského oboru Tlumočnictví čeština-španělština, kteří nemohli být do experimentu zařazeni z důvodu studijního pobytu v zahraničí. Jejich tlumočnické výkony a odpovědi na otázky dotazníku A nebyly zahrnuty do celkového vyhodnocení obsaženého v kapitole č. 6.

dál. Na tuto skutečnost bylo nutné tlumočnický předem upozornit, jelikož se jedná o nestandardní prvek, který by pro ně mohl být nepříjemný.

Těsně před provedením experimentu byli tlumočníci informováni o tom, že jejich nahrávky budou stejně jako jimi vyplněné dotazníky anonymizovány, z toho důvodu obsahuje dotazník otázku č. 1 „Uveďte číslo své kabiny:“, aby bylo možné přiřadit vyplněné dotazníky k tlumočnickým výkonům, které byly opět evidovány pouze pod číslem. Dále každý z tlumočnicků podepsal souhlas se zpracováním výše uvedených dat, vzor souhlasu je uveden v příloze č. 6 této diplomové práce, vyplněné a podepsané souhlasy se zpracováním dat jsou uloženy v archivu diplomantky.

Zatímco příjemci studenti byli experimentu přítomni, aspekt druhé skupiny příjemců byl do experimentu zařazen později, proto nebylo možné, aby tito posluchači poslouchali tlumočení v reálném čase. Individuálně jim byly poskytnuty nahrávky s tlumočením, které byly vždy zprostředkované pouze osobně diplomantkou, nikoliv elektronicky. Následně tito posluchači vyplňovali dotazník C.

5.2.3 Dotazníkové šetření

V rámci výzkumu byly vyhotoveny tři dotazníky, dotazník A určený tlumočnickům a dotazníky B a C určené příjemcům. Dotazníky B a C se od sebe liší pouze minimálně, dotazník C určený skupině příjemců netlumočnicků například neobsahuje otázku č. 1, jejímž cílem je zjistit studijní obor příjemce a ročník, v jakém se nachází, ani otázku č. 8, jejímž cílem je zjistit, zda si příjemci během poslechu všimli interferencí ze španělštiny. Na rozdíl od studentů žádný ze skupiny příjemců netlumočnicků španělštinu neovládá. V dotazníku C určeném netlumočnickům tak byla tato otázka částečně nahrazena otázkou č. 6 „Všiml/a jste si v projevu pro češtinu nepřírozených vyjádření? Pokud můžete, uveďte příklad.“

Při vytváření dotazníků jsme se snažili postupovat podle doporučení uvedených v publikaci *Research methods in interpreting: a practical resource* (2013) od Sandry Hale a Jeminy Napier. Podle této publikace by měl být dotazník co nejstručnější, pořadí otázek logické a jasné a respondenti by měli být dotazováni pouze na to, co je pro daný výzkum relevantní (2013: 56). Vzhledem k naší znalosti cílové skupiny respondentů všech tří dotazníků tak bylo irelevantní dotazovat se respondentů například na pohlaví, věk aj. Podle Hale a Napier je dále důležité klást respondentům jasné a jednoznačné otázky, které nejsou zavádějící ani terminologicky příliš obtížné.

Všichni respondenti byli úvodem dotazníku informováni o následné anonymizaci jimi uvedených údajů.

5.2.3.1 Dotazník A určený tlumočnickům

Dotazník A určený tlumočnickům je rozdělen do tří tematických částí a obsahuje celkem 26 otázek a 2 podotázky. Z těchto otázek a podotázek je 16 otázek otevřených a 12 uzavřených. Co se týče uzavřených otázek, jedná se vesměs o otázky výběrové, kdy mohou respondenti v rámci své odpovědi vybrat jednu z nabízených alternativ. Mezi otevřené otázky pak řadíme také úvodní otázku, kterou v následujícím popisu dotazníku dále nezohledňujeme, jedná se o otázku č. 1 „Uveďte číslo své kabiny:“ Ta byla do dotazníku zařazena proto, aby bylo možné přiřadit dotazníky k nahrávkám s tlumočnickými výkony a získaná data anonymizovat.

Co se týče uzavřených výběrových otázek, jedná se s výjimkou otázky č. 23 o tzv. škálové otázky, kterým Hale a Napier (2013: 61) dávají přednost před otázkami umožňujícími respondentům odpovědět pouze ano či ne, pokud mohou respondenti spíše souhlasit nebo spíše nesouhlasit, jejich odpovědi mohou být spolehlivější.

Jak již bylo uvedeno, dotazník A určený tlumočnickům je rozdělen do tří tematických částí. V rámci první části tlumočníci hodnotili projev ve výchozím jazyce, v druhé části svůj tlumočnický výkon a ve třetí části odpovídali na obecné informace. Poslední část obsahující obecné otázky byla do dotazníku zařazena z toho důvodu, abychom zjistili, jakou mají účastníci experimentu zkušenost s tlumočením rodilých mluvčí evropské a americké španělštiny, zda při tlumočení preferují řečníky z konkrétní španělsky mluvící oblasti či zda v minulosti pobývali delší dobu v nějaké španělsky mluvící zemi aj. Odpovědi na tyto otázky jsme zjišťovali mimo jiné proto, že právě znalost nebo dokonce preference některé z výslovnostních variant mohou ovlivnit výsledný tlumočnický výkon, a je proto nutné je zohlednit při interpretaci výsledků experimentu. Kvůli omezenému počtu možných účastníků experimentu – tlumočnicků nebylo možné zohlednit tyto proměnné již při výběru tlumočnicků.

Druhá tematická část dotazníku A zaměřená na hodnocení vlastního výkonu se do určité míry překrývá s dotazníkem B a C. Hale a Napier (2005: 52) upozorňují na to, že respondenti v dotaznících uvádějí pouze svůj názor, mnoho tlumočnicků však může vlastní tlumočnický výkon hodnotit příliš přísně a v odpovědích se podceňovat, z toho důvodu bude zajímavé srovnat odpovědi tlumočnicků a odpovědi příjemců na tytéž otázky týkající se hodnocení tlumočnických výkonů. Z tohoto důvodu bylo zároveň nutné, aby každý

z příjemců poslouchal po celou dobu jediného tlumočnicka a byl tak schopný srovnat konkrétní tlumočnický výkon během jednotlivých částí projevu. V souvislosti se subjektivitou odpovědí doporučují Hale a Napier doplnit dotazníky při výzkumu další, spolehlivější, metodou.

5.2.3.2 Dotazníky B, C určené příjemcům

V předchozí části této práce byla uvedena některá doporučení na tvorbu dotazníků z publikace od Hale a Napier. Podle nich je mimo jiné důležité, aby byly otázky obsažené v dotazníku jasné a aby nebyly terminologicky příliš obtížné. Z toho důvodu vznikl dotazník C určený příjemcům netlumočnickům, který je mírně odlišný od dotazníku B určeného příjemcům studentům. Například otázka č. 1 v dotazníku C „Máte jako posluchač/ka osobní zkušenost se simultánním tlumočením, např. z TV nebo z nějaké konference?“ byla doplněna o následující poznámku uvedenou v dotazníku v závorce „simultánní tlumočení = způsob tlumočení, kdy tlumočnick překládá⁶ mluvený projev souběžně s řečníkem.“ Dále byl v poznámce k otázce č. 7 ohledně tlumočnickovy prezentace vysvětlen pojem „rušivé hezitační zvuky“ neboli „rušivé hezitační zvuky jako ehm, hm.“

V rámci dotazníku B odpovídali příjemci na obecné otázky ohledně svého studijního oboru, ročníku, který v současné době navštěvují, dále byli dotazováni na vlastní zkušenosti se simultánním tlumočením, konkrétně zda mají se simultánním tlumočením zkušenost z výuky, případně zda někdy v minulosti simultánní tlumočení poslouchali. Pouze jeden ze studentů uvedl, že již simultánně tlumočil, a to cvičně v rámci výuky tlumočení. Vzhledem k tomu, že zbylí studenti ve svých odpovědích napsali, že mají se simultánním tlumočením zkušenost pouze z pozice posluchače, lze předpokládat, že měl student na mysli výuku tlumočení na svém dalším oboru.⁷

Pilotní verze experimentu se žádný příjemce neúčastnil, jejím cílem bylo zejména zjistit proveditelnost experimentu související s nahrávkou s výchozím projevem a

⁶ Výraz *překládá* byl do dotazníku C zařazen z toho důvodu, že většinová společnost, která se tlumočení nevěnuje, často mezi tlumočením a překladem nerozlišuje. Přestože jsme si vědomi toho, že použitý výraz není v daném kontextu správný, naším účelem bylo dotazníkové otázky formulovat co nejsrozumitelněji.

⁷ Po konzultaci s paní doktorkou Mračkovou Vavroušovou jsme zjistili, že se studenti, kteří se účastnili experimentu, se simultánním tlumočením setkali v 1. ročníku bakalářského studia během výuky předmětu Úvod do teorie a praxe tlumočení. V rámci tohoto předmětu se seznámili s jednotlivými typy tlumočení a měli mimo jiné možnost nahlédnout do tlumočnických kabin.

s dotazníky určenými tlumočnickům. Přesto vzniklo nejdříve několik verzí dotazníků B a C, které byly během pilotní verze experimentu po poslechu výkonů tlumočnicků č. 6 a 7 vyplňovány diplomantkou a na základě toho upraveny.

5.2.3.3 Pilotní verze dotazníku A

V rámci pilotní verze byl tlumočnickům č. 6 a 7 zaslán dotazník, ten byl v obou případech odlišný, zatímco tlumočnick č. 6 vyplňoval prvotní verzi dotazníku poměrně odlišnou od finální verze, tlumočnick č. 7 byl do pilotní fáze experimentu zahrnut později, a byla mu tak zaslána již upravená verze dotazníku, jejíž podoba byla nakonec také finální podobou.

Největší změna, která byla provedená po vyplnění pilotní verze dotazníku tlumočnickem č. 6, se týkala přesunutí části s obecnými otázkami z úplného začátku dotazníku na jeho konec. Tyto otázky totiž s tlumočeným projevem souvisejí pouze okrajově, zatímco otázky ohledně hodnocení projevu a tlumočnického výkonu s touto částí experimentu souvisejí přímo a je tedy nutné, aby na ně tlumočníci odpovídali bezprostředně po tlumočení, dokud si projev ve výchozím jazyce a vlastní výkon dobře pamatují.

V rámci zbylých dvou tematických částí dotazníku A došlo k největší změně mezi pilotní a finální verzí v části věnované tlumočnickému výkonu, konkrétně ve formulaci otázek, jejichž cílem bylo zjistit, jaké tlumočnické strategie tlumočníci během převodu vědomě používali a jakých chyb se při převodu vědomě dopustili. Co se týče vědomého využívání tlumočnických strategií, obsahoval dotazník zasláný tlumočnickovi č. 6 tabulku o čtyřech sloupcích odpovídajících jednotlivým částem projevu a o osmi řádcích odpovídajících konkrétním strategiím, jmenovitě strategii reformulace, salámové techniky, zjednodušení, zobecnění, záměrného vynechání, sumarizace, vysvětlení a anticipace. Pro účely dotazníku bylo použito rozdělení strategií a mechanismů řešení problémů v simultánním tlumočení dle Rodericka Jonese (2002: 107). Tlumočnick č. 6 měl v tabulce zaškrtnout ty strategie, které v jednotlivých částech projevu využil, pokud si využití strategie nebyl vědom, příslušné pole měl ponechat prázdné. Tlumočnick například uvedl, že strategii anticipace a salámové techniky využil ve všech částech projevu, strategii zobecnění ve třech částech projevu a podobně. Pouze u záměrného vynechání nechal všechna pole prázdná. Z odpovědí tlumočnicka č. 6 jsme následně usoudili, že tento způsob zjišťování využitých strategií může být příliš návodný, ve snaze nenechat většinu polí prázdných tlumočnick uvede, že danou strategii v konkrétní části projevu využil, byť tomu tak není, nebo si toho alespoň není vědom.

K obdobné situaci došlo i v případě druhé tabulky, v níž měl tlumočník č. 6 zaškrtnout chyby, kterých se během převodu vědomě dopustil v jednotlivých částech projevu, konkrétně se jednalo o hezitace, nezáměrná vynechání, pauzy, interference ze španělštiny, kalky, významové posuny, protismysly a o chybná převedení čísel.

Obě tabulky byly navíc poměrně obsáhlé, během vyplňování dotazníku si proto tlumočník č. 6 prý nahrávku se svým tlumočením pustil. Vzhledem k tomu, že během experimentu nebylo z technických důvodů možné, aby byla tlumočnickům jednotlivě pouštěna nahrávka s jejich tlumočnickým výkonem, byly obě tabulky z finální verze dotazníku A odstraněny. Ke změnám došlo také z toho důvodu, že žádná z těchto otázek není pro tento výzkum klíčová. Aspektu uplatňování tlumočnických strategií i počtu a typu chyb, k jakým při převodu docházelo, se podrobně věnujeme v kapitolách 6.2 a 6.4.

5.3 Podoba výchozího projevu

V kapitole věnované průběhu experimentu jsme již hovořili o střídání řečnic během projevu ve výchozím jazyce, na které byli tlumočníci předem upozorněni. Střídání řečníků během jediného projevu může představovat přidanou zátěž na tlumočnickovu procesní kapacitu. Z toho důvodu jsme v přípravné fázi tohoto výzkumu uvažovali nad dvěma možnými způsoby, jak vytvořit nahrávky s výchozím projevem.

První možný způsob spočíval ve vytvoření čtyř různých projevů o délce 7-8 minut, jejichž náročnost by byla co nejpodobnější. Následně bychom oslovili čtyři rodilé mluvčí, kteří by projevy namluvili, čímž by vznikly celkem čtyři nahrávky. Tato možnost byla vzhledem k časové náročnosti zavržena – všichni účastníci experimentu, jak tlumočníci, tak příjemci, by museli svůj časový rozvrh uzpůsobit mnohem výrazněji. Zároveň by bylo nutné pracovat s větším počtem dotazníků, které by byly respondentům rozdávány v průběhu experimentu a v čase mezi jednotlivými nahrávkami. Tím by se ovšem časová náročnost experimentu ještě zvýšila.

Z výše uvedených důvodů a po přihlédnutí k možným technickým obtížím spojeným s prvním způsobem vytvoření nahrávky s výchozím projevem jsme se přiklonili k druhému možnému způsobu přípravy nahrávky, který spočíval ve vytvoření jednoho projevu.⁸ Výsledná nahrávka má délku 10:13 minut. Délku projevu bylo však

⁸ Při přípravě nahrávky jsme se inspirovali výzkumem provedeným v rámci diplomové práce Veroniky Sochorové *Přízvuk řečníka jako faktor ovlivňující kvalitu konsekutivního tlumočení: srovnání rodilých a*

dopředu téměř nemožné odhadnout. Nejdříve byl sestaven samotný projev, který byl následně rozdělen na čtyři části o podobné délce a obsahové náročnosti. Poté byly osloveny čtyři rodilé mluvčí, které jednotlivé části projevu namluvily. Výsledná podoba nahrávky byla sestavena v programu *Audacity*.

Při sestavování projevu bylo stěžejní zvolit takové téma projevu, se kterým by tlumočníci byli seznámeni a které by pro ně nebylo terminologicky problematické. Jak bylo popsáno v kapitole o průběhu experimentu, téma projevu bylo zvoleno v souladu se syllabem předmětu Simultánní tlumočení I. Projev byl vytvořen na základě několika článků, konkrétně na základě článku *12 excusas para disfrutar de una buena taza de café*⁹ publikovaného na webové stránce deníku Huffington Post a článku *Beneficios de tomar café que han desvelado las investigaciones científicas*¹⁰ publikovaného na webové stránce El Confidencial.

Projev byl sestaven tak, aby mohl být rozdělen na čtyři části o co nejpodobnější délce a obsahové náročnosti. Během sestavování projevu byl brán zřetel zejména na počet jmen, názvů institucí nebo periodik a počet číselných údajů a výčtů v jednotlivých částech projevu. Tyto prvky mohou totiž představovat větší zátěž na tlumočnickou krátkodobou paměť, a vést tak k vyčerpání neboli saturaci tlumočnickovy procesní kapacity (Gile 2009: 170). Důsledkem může být zhoršená kvalita tlumočnického výkonu, ať už při převodu konkrétních úseků obsahujících potenciálně problematické prvky nebo při převodu bezprostředně následujícího úseku – v takovém případě hovoříme o tzv. deficitním řetězci. Výsledná podoba projevu byla konzultována s rodilým mluvčím evropské španělštiny, který se zaměřil především na gramatickou správnost textu.

Následně byly osloveny čtyři rodilé mluvčí španělštiny. Ve snaze snížit počet nezávislých proměnných, které by mohly ovlivnit námi měřené proměnné, jsme se rozhodli oslovit pouze ženy. Domníváme se, že střídání ženských a mužských hlasů by

nerodilých mluvčí (2018). Součástí výzkumu byl experiment, během kterého byla tlumočena nahrávka sestavená ze tří částí namluvených třemi odlišnými řečníky.

⁹ HUFFINGTON POST. 2014. [online]. „12 excusas para disfrutar de una taza de café“. In: *Huffington Post*. [cit. 20.9.2018] Dostupné z: https://www.huffingtonpost.es/2014/01/15/excusas-disfrutar-cafe_n_4600927.html?ec_carp=5081128880014229000

¹⁰ EL CONFIDENCIAL. 2013. [online]. „Beneficios de tomar café que han desvelado las investigaciones científicas“. In: *El Confidencial*. [cit. 20.9.2018]. Dostupné z: https://www.elconfidencial.com/alma-corazon-vida/2013-12-09/beneficios-de-tomar-cafe-que-han-desvelado-las-investigaciones-cientificas_59249/

mohlo představovat zbytečně větší zátěž na procesní kapacitu tlumočnicků a mohlo by zkreslit výsledky experimentu.

O nezávislých proměnných, které mohou ovlivnit výkon v simultánním tlumočení, hovoří Pöchhacker (2004: 126). Mezi tyto proměnné řadí zvukovou kvalitu projevu ve výchozím jazyce, otázku vizuálního kontaktu neboli možnost tlumočnicka řečníka pouze slyšet, nebo také vidět jeho gesta, mimiku a neverbální komunikaci obecně. Dále sem Pöchhacker (2004: 128) řadí způsob a rychlost přednesu projevu, intonaci a přízvuk řečníka a lexikální a obsahovou strukturu projevu. Všechny tyto proměnné byly při přípravě nahrávek zohledněny, s výjimkou přízvuku řečníka a částečně také intonace a lexikální složky projevu, které s odlišnou výslovnostní variantou španělštiny úzce souvisejí.

Se všemi čtyřmi řečnicemi jsme komunikovali na dálku a s dostatečným časovým předstihem, konkrétně na přelomu září a října 2018. Kromě textu projevu byly řečnicím zaslány také instrukce, jejichž prostřednictvím byly řečnice stručně seznámeny s účelem experimentu, dále byly informovány o tom, pro jaké účely má jimi namluvená nahrávka sloužit a že veškerá jimi zasláná data budou anonymizována. V rámci instrukcí byly řečnice seznámeny s požadovanou rychlostí, jakou by měl být projev přednesen, kromě přibližné délky výsledné nahrávky jim byl poskytnut audio soubor, který obsahoval krátkou ukázkou námi sestaveného projevu přednesenou požadovanou rychlostí.

Dále byly řečnice požádány, aby si text nejdříve přečetly a upravily tak, aby zněl přirozeně pro jimi užívanou variantu španělštiny, tato instrukce se týkala zejména lexikální stránky projevu. Podle instrukcí měly řečnice při přednesu text oralizovat, tedy pracovat s intonací a s pauzami. Poslední instrukce souvisela s technickým aspektem výsledné nahrávky, která neměla obsahovat žádné vnější rušivé zvuky.

Vzhledem k tomu, že se tři z celkem čtyř řečnic tlumočení věnují, jedna profesionálně a dvě tento obor studují, s instrukcemi se velmi rychle seznámily a bylo pro ně snadno představitelné, jak by měla vypadat výsledná podoba nahrávky, která bude následně simultánně tlumočená studenty tlumočnictví. Poslední z oslovených řečnic – mluvčí z Mexika, se tlumočení nevěnuje, byli jsme s ní proto v kontaktu po delší dobu, během níž zaslala celkem tři nahrávky, z nichž byla vybrána poslední nahrávka, která byla nejlépe oralizovaná a požadované rychlosti.

Kromě těchto čtyř řečnic, jejichž nahrávky byly v rámci experimentu použity, jsme oslovili další dvě rodilé mluvčí španělštiny, jednu ze Španělska a jednu z Mexika. Obě byly seznámeny s podobou experimentu ve stejném rozsahu jako zbylé řečnice a obě

následně zaslaly nahrávku se svou částí projevu. Z důvodu nevyhovující rychlosti nebyly tyto nahrávky použity, obě řečnice byly o této skutečnosti informovány a toto rozhodnutí pochopily.

V teoretické kapitole této práce jsme se věnovali aspektu ideální rychlosti přednesu projevu ve výchozím jazyce. Příliš pomalý nebo naopak příliš rychlý přednes mohou vést ke zhoršené kvalitě tlumočnického výkonu (Čeňková 2007: 41). Za ideální rychlost přednesu projevu ve výchozím jazyce proto Mezinárodní asociace konferenčních tlumočnicků (AIIC) považuje rychlost 100-120 slov za minutu. Toto rozmezí potvrdil ve své studii z roku 1969 David Gerver, který označil za ideální rychlost projevu ve výchozím jazyce rychlost o 95-120 slovech za minutu (Pöchhacker 2004: 129).

Přestože Čeňková (2007: 41) uvádí, že někteří teoretici tlumočení označují zobecnění rychlosti přednesu na počet slov za minutu za problematické, pro potřeby této práce byl tento způsob přepočtu použit. Podle Aloise Krušiny (1971) by nemělo být jednotkou rychlosti slovo, ale slabika. Průměrná délka slov se totiž v jednotlivých jazycích liší a hovořit o ideální rychlosti přednesu lze v rámci odlišných jazyků pouze v případě, že počítáme slabiky, nikoliv slova. Vzhledem k tomu, že byly všechny části projevu pronesené týmž jazykem, není nutné rozdíly, o nichž hovoří Krušina, pro účely této práce zohlednit a za jednotku rychlosti lze posuzovat slovo.

Níže uvedená tabulka č. 1 obsahuje přepočet délky jednotlivých projevů a počtu slov, z něhož vyplývá, že všechny čtyři části byly namluveny tak, aby byl minimalizován dopad, jaký by mohla mít rychlost přednesu na výsledky experimentu.

Část č.	Počet slov	Délka	Průměrný počet slov za minutu
1	301	2:43	110,8
2	288	2:34	112,2
3	277	2:33	108,6
4	262	2:26	107,6

Tabulka 1 Rychlost přednesu jednotlivých částí projevu

Při výběru řečnic, které byly osloveny, aby nahrály jednotlivé části projevu, bylo s výjimkou rodilé mluvčí evropské španělštiny dbáno na to, z jaké latinskoamerické země

pocházejí, byť již teoretická část této práce upozorňuje na skutečnost, že v tomto kontextu je vhodné hovořit spíše o oblastech, jelikož dnešní hranice států jednotlivé výslovnostní varianty nutně nemusejí ohraničovat (Čermák 2005: 107).

Pro účely experimentu byly osloveny tři řečnice z Latinské Ameriky, konkrétně z Argentiny, Peru a Mexika, a jedna řečnice ze Španělska, mluvčí evropské španělštiny s co možná nejstandardnější výslovností. Pořadí řečnic bylo zvoleno náhodně. Přestože by bývalo bylo velmi přínosné zahrnout do experimentu větší množství různých výslovnostních variant španělštiny, z povahy našeho výzkumu to nebylo možné. Při výběru konkrétních výslovnostních variant bylo zohledněno, nakolik je pravděpodobné, že se tlumočnick na českém trhu s konkrétní výslovnostní variantou setká, z tohoto důvodu nebyla do experimentu zahrnuta například výslovnostní varianta uplatňovaná v Kostarice, byť bylo v našich možnostech tuto variantu do experimentu zařadit.

5.3.1 Fonetické aspekty výchozího projevu

V následujících odstavcích se zaměříme na výslovnostní rysy, které jsou typické pro různé varianty španělštiny a s nimiž se tlumočníci v rámci experimentu setkali, jelikož je lze vypořadovat u jednotlivých řečnic.

Řečnice č. 1 pochází z Argentiny, konkrétně z Buenos Aires, v současné době však žije již několikátým rokem v České republice.

Jak bylo při výběru řečnice z Argentiny předpokládáno, v jejím projevu je uplatňováno *žeísmo*, tedy zvukový jev, kdy je psané *ll* a *y* vyslovováno jako alveolární frikativa znělá [ž] či neznělá [š]. Řečnice z Argentiny ve své části projevu uplatňuje tento jev hned na několika místech, zejména v úvodní části projevu: *Yo no sé ustedes pero yo no podría estar hoy acá (...)*.

U řečnice z Argentiny lze dále vypořadovat asibilaci vibranty, kdy je psané *r* zejména na konci slabiky nebo celého slova vyslovováno jako psané *l*. U této řečnice se daný jev projevil například na výslovnosti slova *por* ve spojení *por supuesto*. Asibilaci koncové vibranty uplatňuje také řečnice z Mexika.

Kromě výše uvedeného jevu je pro oblast Argentiny a Mexika společná také tendence rozšiřovat zvukové jednotky, kdy je ke slovům zakončeným na souhlásku přidávána neutrální samohláska [ə]. U této řečnice se uvedený jev projevil zejména při výslovnosti slov před pauzou, například na výslovnosti slova *salud*, kdy řečnice k poslední souhlásce slova přidala neutrální samohlásku [ə] a tím rozšířila slovo o jednu slabiku.

Dále se u této řečnice objevuje *seseo*, konkrétně výslovnost psaného *z* jako [s] například ve slově *taza* nebo ve slovese *gozar*. Přestože se výslovnostní tendence uplatňované v Latinské Americe liší, ve všech částech namluvených rodilými mluvčími z Latinské Ameriky lze vypožorovat uplatňování tohoto jevu.

Kromě *seseo* se u řečnice z Argentiny objevila aspirace psaného *s*. Při aspiraci je psané *s* vyslovované podobně jako [h]. Tento jev lze u řečnice z Argentiny vypožorovat například při výslovnosti výrazů *hasta ahora* či *lo mismo* [mí^hm_o].

Řečnice č. 2 pochází z Peru, konkrétně z města Trujillo na severovýchodě země. U této řečnice bychom rádi upozornili na výskyt *seseo* a na výslovnost psaného *z*, které je velmi podobné výslovnosti [s] ve slovech *razón*, *realizados*, *analizados*.

U této řečnice dále v rámci celého textu dochází k velarizaci psaného *n*, zejména při výslovnosti předložek a členů, tedy například ve slově *según* a *un* v úseku *según un estudio*, dále také například ve slovese *son* v úseku *estas hormonas son responsables*.

Dalším výslovnostním jevem specifickým zejména pro severní oblast Peru, z níž pochází tato řečnice, je asibilace vícekmitové vibranty. Tento jev se u řečnice projevil zejména na začátku slov, konkrétně například při výslovnosti výrazu *regular* či *los refrescos*.

Řečnice č. 3 pochází ze Španělska, konkrétně z provincie Álava na severu země. Řečnice z této oblasti byla oslovena proto, aby část namluvená rodilým mluvčím evropské španělštiny obsahovala výslovnostní jevy, které jsou považovány za spisovné. Právě provincie Álava, z níž řečnice pochází, bývá jmenována mezi oblastmi Španělska, kde je spisovná varianta španělštiny diktovaná Španělskou královskou akademií nejrozšířenější. Pro účely této práce by proto nebylo vhodné oslovit rodilého mluvčího například z Andalusie. Tam se projevuje řada výslovnostních rysů, které tvoří součást ortoepické normy španělštiny. Jedním z těchto rysů je *ceceo*, které bylo spolu s dalšími rysy uplatňovanými v Andalusii popsáno v teoretické části této práce v kapitole č. 4.

Jak jsme při výběru této řečnice předpokládali, v jejím projevu není uplatňováno *seseo*. To znamená, že psané *c* a *z* vyslovuje jako interdentalní frikativu znělou [ʒ] či neznělou [θ]. Uvedená neznělá interdentalní frikativa je jednou z hlásek charakteristických pouze pro evropskou variantu španělštiny (Králová 1998: 17).

Další z těchto hlásek je neznělá apikoalveolární frikativa znějící podobně jako české měkkí [s]. Byť se jedná o hlásku uplatňovanou v rámci evropské varianty španělštiny, v oblasti od Madridu na jih poloostrova může docházet zejména při nepečlivé výslovnosti k aspiraci psaného *s*. V části projevu namluvené mluvčí ze Španělska lze však

tuto hlásku během celé doby pozorovat. To může být způsobeno také tím, že je řečnice ve výslovnosti opravdu pečlivá, její projev je viditelně velmi kontrolovaný, navíc se jedná o předem připravený projev, který není přednesen spontánně ani rychle.

V porovnání se zbylými řečnicemi lze dále u této řečnice vypořadovat odlišnou výslovnost psaného *j*, tedy neznělé velární frikativy [x], například ve slovese *mejorar* v úseku *mejora el estado de ánimo*. Při výslovnosti této hlásky je u mluvčí ze Španělska patrný třecí šum, který ve výslovnosti psaného *j* u ostatních řečnic chybí. Konkrétně si toho lze všimnout u řečnice z Peru, u které při výslovnosti slovesa *mejorar* v úseku *mejora el rendimiento deportivo* tento třecí šum chybí a výslovnost psaného *j* je tak totožná s výslovností českého psaného *ch*.

Řečnice č. 4 pochází z Mexika, konkrétně ze státu Guanajuato, který leží ve středu země nedaleko hlavního města Ciudad de México. U této řečnice lze mimo jiné vypořadovat kolísání ve výslovnosti psaného *z*, zatímco ve slově *taza* nahrazuje psané *z* hláskou na pomezí českého [s] a [z], ve slově *mezcla* vyslovuje psané *z* jako české [z].

V části této kapitoly věnované řečnici č. 1 z Argentiny jsme uvedli, že podobně jako v oblasti Argentiny se i v oblasti Mexika vyskytuje jev spojený s přidáváním neutrální samohlásky [ə] ke slovům zakončeným na souhlásku. U řečnice z Mexika lze tento jev vypořadovat v následujícím úseku: (...) *y reduce la posibilidad de padecer diabetes y obesidad*, kdy při výslovnosti *diabetes* a *obesidad* dochází k rozšíření obou slov o neutrální samohlásku, a tudíž k prodloužení slov o jednu slabiku. Další podobnost s jinou z řečnic lze vypořadovat při srovnání výslovnosti psaného *n*, o kterém jsme hovořili v souvislosti s mluvčí z Peru. Podobně jako u mluvčí z Peru lze u mluvčí z Mexika vypořadovat velarizaci koncového *n*.

U této řečnice bychom také rádi poukázali na desonorizaci neboli částečné oslabování koncového psaného *r*, tento jev je viditelný například ve výslovnosti sloves *regular*, *ayudar*, *desarrollar*.

U řečnice z Mexika se dále objevují dva velmi zajímavé jevy, které jsou spíše ojedinělé. Jedná se o odlišnou výslovnost psaného *y* na počátku slov před samohláskou, výsledná výslovnost připomíná české [ž]. Tento jev se u řečnice z Mexika projevil ve výslovnosti slova *yo* v následujícím úseku: *Yo solo puedo decir que ahora tengo aún más razones para disfrutar de una buena taza de café sin sentirme siquiera un poco culpable*. Ve vybraném úseku lze při poslechu nahrávky s projevem vypořadovat další specifický výslovnostní jev, konkrétně ve slově *más* vyslovuje řečnice frikativu [š] totožnou

českému [š]. Jedná se o jev poměrně ojedinělý a také u této řečnice se objevil pouze ve výše uvedeném případě, proto jej v teoretické části této práce nezmiňujeme.

Posledním jevem, o kterém jsme v teoretické části hovořili v souvislosti s mexickou výslovnostní variantou, konkrétně s variantou uplatňovanou v oblasti náhorní plošiny, kam spadá mimo jiné stát Guanajuato, z něhož pochází tato řečnice, je oslabování vokálů u nepřízvučných slabik. Tento jev lze u této řečnice vypožorovat v rámci celé poslední části projevu.

5.3.2 Lexikální aspekty výchozího projevu

Jak jsme již uvedli, řečnice byly prostřednictvím instrukcí požádány, aby projev před jeho nahráním upravily tak, aby zněl přirozeně pro variantu španělštiny, jakou samy používají. Tyto převážně lexikální změny byly tak na rozdíl od výše popsaných fonetických aspektů do projevu zaneseny vědomě.

Toto tzv. zadání pojala každá z řečnic odlišně, řečnice č. 2 z Peru pozměnila svou část projevu pouze na několika místech, například ve větě *Es por eso que muchos deportistas de élite consumen café antes de salir a la cancha*. V projevu, který jí byl zaslán, bylo místo spojení *salir a la cancha* použito sloveso *combatir*. Tato změna byla následně konzultována s rodilou mluvčí evropské španělštiny, která potvrdila, že varianta použitá mluvčí z Peru jí zní nepřirozeně, pokud by užila spojení *salir a*, pak s výrazy *salir a la pista* nebo *salir al campo*.

Méně změn ve své části projevu provedla také řečnice č. 4 z Mexika, ta například na několika místech nahradila námi navržené přídavné jméno *beneficioso* slovem *benéfico*, o tomto výrazu se rodilá mluvčí ze Španělska opět vyjádřila jako o pro ni nepřirozeném.

Poměrně velké množství změn zanesla do své části projevu řečnice č. 1 z Argentiny. Na tomto místě bychom mohli vyzdvihnout například užití výrazu *leche descremada*, kterým řečnice nahradila původní výraz *leche desnatada*, který se v evropské španělštině používá jako jediný ekvivalent českého výrazu *odtučněné mléko*, jak nám opět sdělila rodilá mluvčí ze Španělska.

Přestože byly jednotlivé řečnice požádány o drobné úpravy textu, jednalo se převážně o změny tohoto typu, tedy změny lexikální. Projev, který byl řečnicím zaslán, byl strukturován tak, aby již oralizovaný byl a nebylo pro ně příliš náročné s textem pracovat. Příkladem toho mohou být následující úseky: *En la siguiente parte del discurso me gustaría hablarles sobre (...); Esto nos lleva a otra ventaja del café que me gustaría*

mencionar hoy (...); En fin, señoras y señores, esto ha sido todo. Como pueden ver, (...)
aj.

5.3.3 Výchozí projev

Výsledný text tlumočeného projevu uvádíme zde:

První část

Buenos días, señoras y señores. Hoy les voy a hablar de los efectos beneficiosos del café. Yo no sé ustedes pero yo no podría estar hoy aquí con el cerebro funcionando si no fuera porque esta mañana me tomé una buena taza de café. Se trata de despertarse y que de repente algo te diga – café café café – la palabra me suena en la cabeza apenas oigo el despertador.

Y no soy la única eh; somos muchos los que no podemos empezar el día sin una buena taza de café. De acuerdo con la Organización Internacional del Café, más del 30% de la población mundial consume a diario al menos una taza, con lo cual el café logró hasta ahora posicionarse como la segunda bebida más consumida en el mundo; por detrás del agua, por supuesto.

Y todo esto a pesar de su histórica mala reputación. Durante muchos años se advirtió que el consumo de café podría ser perjudicial para nuestra salud. Pero, claro, eran otros tiempos. Y Hoy las cosas han cambiado. y Estudios recientes presentan un panorama mucho más alentador para nosotros, los amantes del café.

Cada vez son más las investigaciones que confirman sus efectos beneficiosos. El último estudio, realizado por investigadores de la Universidad de Birmingham en Reino Unido, asegura recoge que el café no deshidrata; y que 4 tazas diarias de café aportan los mismos líquidos que su equivalente en agua. Y ésta es solamente la última incorporación a la larga lista de buenas noticias relacionadas con el café.

La bebida goza de muchas más cualidades que hacen que además de sabrosa sea una bebida saludable. Eso, siempre que se tome con moderación y sin demasiados ingredientes añadidos porque, obviamente, no es lo mismo un café con leche descremada que un café irlandés con unas gotitas del alcohol.

Druhá část

En la siguiente parte del discurso me gustaría hablarles sobre algunas de las grandes ventajas del café.

En primer lugar, el café es antidepresivo. Beber café a diario reduce en un 10% la posibilidad de sufrir depresión. Esto se debe a que la cafeína favorece la liberación de varias hormonas, entre ellas la dopamina y la serotonina. Estas hormonas son consideradas como las sustancias responsables de regular nuestro estado de ánimo. Pero cuidado, porque no pasa igual otras bebidas que contienen cafeína. Los refrescos, por ejemplo, tienen de hecho el efecto contrario. Según un estudio publicado por la Academia Americana de Neurología, las personas que beben más de 4 latas diarias de refresco tienen un 30% más posibilidades de padecer depresión en el futuro.

Segundo beneficio del café: el café mejora el rendimiento deportivo. Un artículo publicado en The New York Times explica cómo esto es posible. La razón es que la cafeína aumenta la cantidad de ácidos grasos que circulan en el torrente sanguíneo. Esto permite a las personas correr o pedalear durante más tiempo, ya que sus músculos pueden absorber y quemar esa grasa como combustible.

Pero son más las ventajas del café que ayudan a los deportistas. Aparte de mejorar su rendimiento las dosis moderadas de cafeína también reducen el dolor muscular y hacen que los atletas se recuperen más fácilmente. Es por eso que muchos deportistas de élite consumen café antes de salir a la cancha. El famoso futbolista español, Xavi Alonso, por ejemplo, afirma beberse un café antes de cada partido. Y no es el único. En los controles antidopaje realizados entre los años 2004 y 2008 se encontraron restos de cafeína en más de dos tercios de los atletas olímpicos analizados.

Třetí část

Tercera ventaja: el café ayuda a perder peso, ya que provoca sensación de saciedad y tiene muy pocas calorías. Sin embargo, aunque el café casi no aporta calorías, hay que tener en cuenta que cada cucharadita de azúcar suma 20 calorías y al agregar leche u otros ingredientes, como crema o chocolate, las calorías van aumentando. Así, según los datos de Starbucks, una marca popular de café, una taza de café espresso o americano tiene cero calorías, sin embargo, una taza de café irlandés puede contener hasta 460 calorías.

Esto nos lleva a otra ventaja del café que me gustaría mencionar hoy y que también está relacionada con nuestro físico. Según los científicos de la Universidad de Tel Aviv en Israel, el café nos ayuda a combatir el mal aliento. Sin embargo, el estudio se refiere

al café solo, ya que cuando se mezcla el café con leche u otros ingredientes, llegan los problemas y sucede lo contrario, la bebida puede provocar mal aliento.

A continuación, me gustaría destacar los efectos positivos de la cafeína en el cerebro. Estos son muy evidentes. La cafeína mejora el estado de ánimo también la memoria y la función cognitiva en general. En concreto, tomar entre 3 y 4 tazas al día ayuda a que mantengamos la concentración durante más tiempo.

Tiene un beneficio más para la mente: el café ayuda a que nuestra mente se mantenga despierta durante más años y retrasa la aparición de algunas enfermedades como el Parkinson o el Alzheimer. De hecho, los consumidores de café tienen un 60% menos de probabilidades de padecer Alzheimer. Del mismo modo el café reduce el riesgo de padecer Parkinson.

Čtvrtá část

En cuanto a nuestra salud, el consumo regular de café es también benéfico para el corazón y reduce la posibilidad de padecer diabetes y obesidad. Según la revista Science Daily, beber tres o cuatro tazas de café al día reduce en un 25% el riesgo de desarrollar diabetes tipo II. Y hay investigaciones que elevan este efecto hasta un 67%.

Además, una de las características benéficas del café es su alto aporte de nutrientes esenciales para nuestro organismo. Aunque solemos pensar en el café como una simple mezcla de agua y cafeína, una taza de café contiene, entre otras sustancias, vitamina B, magnesio o potasio. Además, el café es la mayor fuente de antioxidantes, los cuales podrían ayudar a evitar daños en la salud cardiovascular. De hecho, el café tiene más antioxidantes que la mayoría de frutas y verduras.

Sin embargo, la moderación es clave. Ya que el abuso de café no es tan positivo. Edmundo Rodríguez, docente de la Universidad del Pacífico en Perú, indica que cuando la dosis aumenta a más de seis tazas al día, se pierden las propiedades benéficas del café. Además, el docente alerta, que al tomar más café que el recomendado se pueden producir efectos de intoxicación por cafeína, con síntomas como insomnio, dificultad respiratoria, vértigo y temblores.

En fin, señoras y señores, esto ha sido todo. Como pueden ver, el café tiene muchas propiedades que influyen positivamente en nuestra salud. Yo solo puedo decir que ahora tengo aún más razones para disfrutar de una buena taza de café sin sentirme siquiera un poco culpable. Muchas gracias.

5.4 Úprava typologie odchýlení od textu

Empirická část této práce se do značné míry opírá o typologii odchýlení od textu, kterou vypracoval pro potřeby simultánního tlumočení Henri Barik (1971) a která rozlišuje mezi třemi kategoriemi odchýlení od textu, konkrétně mezi kategorií vynechání, přidání a chybného převedení informace. Při aplikování této typologie byly zohledněny změny, které navrhuje Kopczyński (1980: 69). Dále byla typologie rozšířena o kategorii chyb přednesu, kterou zavedl právě Kopczyński (1980: 82) a jež rozlišuje mezi čtyřmi podkategoriemi. Ty se do určité míry překrývají s různými typy oprav, o nichž hovoří Roderick Jones (2002: 108) a které byly při aplikaci typologie odchýlení také zohledněny. Otázce oprav se Jones věnuje v souvislosti se strategiemi a mechanismy, které využívají tlumočníci při řešení problémů v simultánním tlumočení. Tyto strategie a mechanismy popisujeme podrobněji v teoretické části této práce v kapitole *Strategie a taktiky*.

V této kapitole se dále zaměříme na jednotlivé změny, které byly do typologie odchýlení od textu pro potřeby této práce zaneseny. V rámci kategorie vynechání informace, jak ji chápe Barik (1971: 200), byly zachovány podkategorie M1 a M4 beze změny. Pro potřeby této práce byly sloučeny podkategorie M2 a M3 do jediné podkategorie dále označované M2; s označením M3 nepracujeme. Do podkategorie M2 jsou tedy řazena ta vynechání, která způsobují výraznější obsahovou ztrátu, ale nemění smysl výchozího projevu. Sloučení podkategorií M2 a M3 navrhuje Kopczyński (1980: 62), a to z toho důvodu, že se jedná o vynechání způsobené v jednom případě neporozuměním výchozímu textu a v druhém případě neadekvátním časovým posuvem. Z povahy našeho výzkumu je ovšem nemožné zpětně zjistit důvod vynechání informace.

S ohledem na kategorii přidané informace navrhuje Kopczyński (1980: 69) sloučit podkategorie A1 a A2, jelikož je mezi nimi velmi obtížné rozlišovat. Pro potřeby této práce byly tyto podkategorie sloučeny do jediné podkategorie označované dále A1; s označením A2 nepracujeme. V rámci kategorie přidané informace byly dále sloučeny podkategorie A3 a A4, opět do jediné kategorie A3; označení A4 dále používáno není. V teoretické části této práce, konkrétně v kapitole věnované typologii odchýlení od textu, jsme v souvislosti s podkategorií přidávání informací hovořili o dalších typech přidaných informací, které Barik nerozlišuje a kterými mohou být například vlastní komentáře, jichž by se měl tlumočník snažit vyvarovat. Tento typ přidání lze ilustrovat na následujícím úseku z druhé části převodu tlumočnicka č. 4:

O¹¹ (2. část): *Estas hormonas son consideradas como las sustancias responsables de regular nuestro estado de ánimo.*

P: *Tyto hormony považujeme za látky, které jsou zodpovědné --- za --- náš stav humoru nebo jinak.*

Změny byly zaneseny také do kategorie sémantických chyb, místo pěti podkategorií, které rozlišuje Barik (1971: 204), pracujeme se třemi podkategoriemi, konkrétně s podkategorií E1, E2 a E5; označení E3 a E4 dále nejsou používána. Ke sloučení došlo z toho důvodu, že při odchýlení E1 a E3 vzniká stejně závažný významový posun, zatímco podkategorie E1 pracuje s jednotlivými slovy, podkategorie E3 s delšími úseky. K stejné situaci dochází u odchýlení E2 a E4. Pro potřeby této práce je však stěžejní závažnost významového posunu spíše než délka daného úseku. Dále došlo v rámci kategorie sémantických chyb k rozšíření podkategorie E2 o chybně převedená vlastní jména, modalitu a osobní názor řečníka.

S ohledem na následnou aplikaci výše uvedených kategorií odchýlení od textu bychom na tomto místě rádi upřesnili, že přes naši snahu aplikovat tuto typologii co nejpečlivěji docházelo k situacím, kdy bylo konkrétní odchýlení od textu obtížné zařadit do jediné kategorie. Z povahy simultánního tlumočení vyplývá, že převod z výchozího do cílového jazyka nemůže být doslovný. Během převodu dochází k různě závažným odchýlením a při aplikaci typologie na transkripcce nahrávek tlumočnických výkonů bylo proto místy nutné přiklonit se k jedné kategorii, byť by při nahlížení z jiné perspektivy mohlo být konkrétní odchýlení od textu zařazeno do jiné kategorie. Vzhledem k tomu, že také Barik hovoří o tom, že sémantické chyby vznikají kombinací vynechání či přidání informace (1971: 204), je zjevné, že se jednotlivé kategorie do určité míry překrývají.

Jak bylo uvedeno v úvodu této kapitoly, upravená typologie podle Barika (1971) byla rozšířena o kategorii chyb přednesu, kterou zavádí Kopczyński (1980: 82) a která rozlišuje čtyři podkategorie. Do této kategorie spadají falešné začátky, zadržávání, opakování a hezitace. Falešné začátky jsou v transkripcích označeny písmenem F, zadržávání písmenem Z, opakování znakem x a hezitace znakem ---. Kromě toho byla v transkripcích tlumočnických výkonů značena nedořečená slova, a to znakem *. Obecně

¹¹ V této kapitole a zejména v kapitole č. 6 uvádíme ukázky z tlumočeného projevu označené písmenem **O** (originál) a odpovídající úseky z jednotlivých projevů v cílovém jazyce označené písmenem **P** (převod).

lze konstatovat, že se jedná o chyby, které narušují plynulost tlumočnickova projevu a které jsou posluchači vysledovatelné.

Chyby přednesu podle Kopczyńského se do určité míry překrývají s opravami, jimž se věnuje Roderick Jones (2002: 108). Do námi rozlišované podkategorie opakování proto na základě toho řadíme nejen opakování slov ve stejném tvaru beze změny, ale také opravené přechyby a zbytečné opravy. Ke zbytečným opravám dochází tehdy, kdy tlumočnický určitý úsek z výchozího do cílového jazyka převede správně, ale kdy se domnívá, že mohl zvolit vhodnější, přesnější, případně idiomatičtější řešení. Dále do této podkategorie řadíme z úsporných důvodů také nespisovné a nesprávné tvary. Při pohledu na transkripce tlumočnických výkonů je zřejmé, že během převodu docházelo k poměrně častým situacím, kdy tlumočníci uvedli nespisovný nebo nesprávný tvar, který záhy opravili, většinou úspěšně, v některých případech nezvolili ani v rámci opravy správný či spisovný tvar. Vzhledem k těmto případům byla zavedena pouze jediná podkategorie opakování a oprav označená znakem x.

Transkripce tlumočnických výkonů jsou obsaženy v příloze č. 1 této práce. Jak vyplývá z výše uvedeného popisu aplikace typologie odchýlení od textu a chyb přednesu, transkripce tlumočnických výkonů obsahují také nespisovné slovní tvary, přechyby a falešné začátky. Interpunkce byla doplněna na základě intonace tlumočnicků, pokud tlumočnický daný úsek intonačně neoddělil, interpunkce do transkripce vyznačena nebyla, byť by to odpovídalo pravidlům pravopisu.

6. Vyhodnocení

6.1 Hodnocení kvality tlumočnických výkonů

V teoretické části této práce jsme se věnovali otázce posuzování kvality simultánního tlumočení různými účastníky komunikační situace. Těmi jsou podle Gila (2002) vysílatel textu neboli řečník a dále příjemce, zadavatel a tlumočnick. Jak vyplývá z povahy experimentu, který je součástí této práce, komunikační situace byla vytvořena uměle, a proto při posuzování kvality nelze uvažovat o osobách vysílatele či zadavatele. Pro potřeby této práce jsou stěžejní osoby příjemce a tlumočnicka.

Při výběru příjemců byly zohledněny výsledky předchozích výzkumů, zejména výzkumu provedeného Ingrid Kurz (1989) či Ángelou Collados Aís (2010). Oba výzkumy se věnují rozdílnému posuzování kvality tlumočnického výkonu profesionálními tlumočnickými a netlumočnickými. Na základě výsledků těchto výzkumů lze konstatovat, že nároky profesionálních tlumočnicků bývají vyšší než nároky netlumočnicků.

Aby bylo hodnocení kvality tlumočnických výkonů v rámci této práce maximálně komplexní, bylo osloveno celkem deset příjemců – pět studentů bakalářského oboru Španělština pro mezikulturní komunikaci, kteří se tlumočení věnují, byť zatím pouze konsekutivnímu, nikoliv simultánnímu, a pět osob, které se tlumočení vůbec nevěnují.

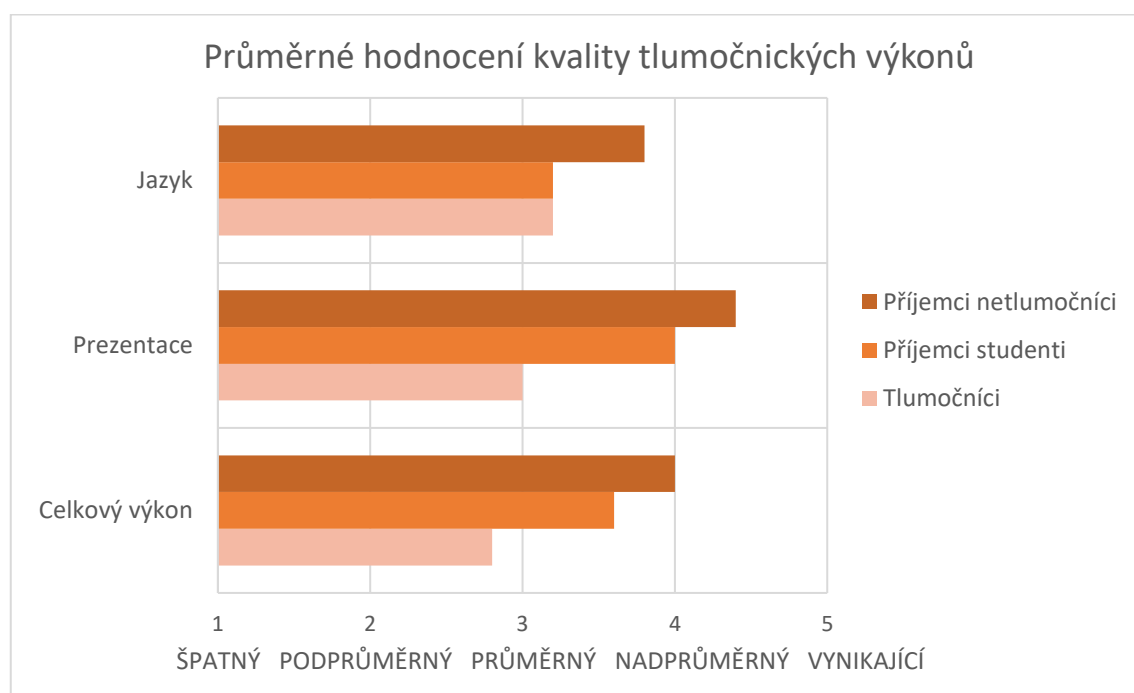
Kromě odpovědí uvedených v dotaznících B a C, které souvisejí s hodnocením kvality tlumočnických výkonů příjemci studenty a příjemci netlumočnickými, pracujeme na následujících stranách také s odpověďmi uvedenými v dotaznících A, zejména s odpověďmi na otázky č. 8 až 17 (viz Příloha 2), v nichž se ke svému tlumočnickému výkonu vyjadřují samotní tlumočnicki. Přestože tlumočnick ovládá velmi dobře oba jazyky komunikační situace, a tudíž lze předpokládat, že na rozdíl od posluchače neznalého originálu dokáže zcela posoudit obsahovou přesnost svého výkonu, jeho procesní kapacita je během tlumočení zatížena (případně dokonce přetížena) do takové míry, že není v jeho silách kvalitu svého výkonu plně posoudit (Gile 2009: 37).

Popisu dotazníků A, B a C jsme se stručně věnovali již v úvodu k empirické části této práce v kapitole 5.2.3. Zatímco dotazník A sestává ze tří tematicky odlišných částí, dotazníky B určené příjemcům studentům a dotazníky C určené příjemcům netlumočnickům jsou zaměřeny převážně na posuzování kvality jednotlivých tlumočnických výkonů. Dotazníky B a C obsahují tři totožné uzavřené výběrové otázky, které respondentům umožňují výběr z pěti nabízených odpovědí. Těmito otázkami jsou:

„Jak byste ohodnotil/a tlumočnický výkon celkově?“, „Jak byste ohodnotil/a tlumočnický výkon z jazykového hlediska?“ a „Jak byste ohodnotil/a tlumočnický výkon z hlediska prezentace?“ Každá z uvedených otázek respondentům umožňuje výběr jedné z pěti nabízených alternativ: vynikající, nadprůměrný, průměrný, podprůměrný a špatný. Uvedené uzavřené výběrové otázky obsažené v dotaznících B a C kopírují otázky č. 8, 11 a 13 dotazníku A. Znění těchto otázek je víceméně totožné, v odpovědích však respondenti hodnotili svůj vlastní tlumočnický výkon.

Kromě otázek č. 8, 11 a 13 obsahuje dotazník A čtvrtou uzavřenou výběrovou otázku. V odpovědi na tuto otázku měli tlumočníci ohodnotit svůj výkon z hlediska obsahové přesnosti. Vzhledem k tomu, že by příjemci z důvodu neznalosti originálu nebyli schopni posoudit věrnost tlumočení vůči výchozímu projevu, nemohla být tato otázka v nezměněném znění zařazena do dotazníků B a C. K obsahové stránce tlumočení se však mohly obě skupiny příjemců vyjádřit jak v dodatečném komentáři, tak v odpovědi na následující otevřenou otázku: „Bylo tlumočení srozumitelné, koherentní a logické? Pokud ne, která část projevu byla z tohoto hlediska problematická? Uveďte konkrétní příklad.“

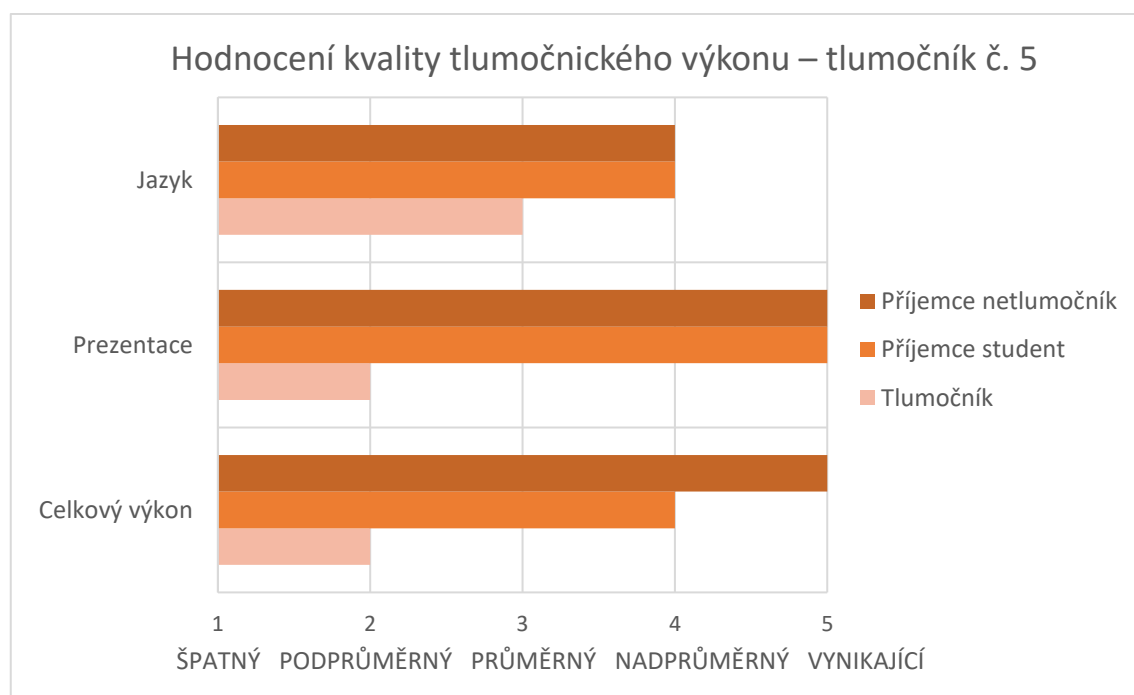
Z odpovědí na výše uvedené otázky obsažené v dotaznících A, B a C vyplývá, že tlumočníci jsou vůči svému výkonu kritičtější než obě skupiny příjemců. Pokud porovnáme odpovědi různých skupin příjemců, zjistíme, že příjemci studenti jsou vůči tlumočnickým výkonům kritičtější než příjemci netlumočníci.

Graf 1 Průměrné hodnocení kvality tlumočnických výkonů

Největší rozdíl mezi odpověďmi lze vypočítat v dotaznících věnovaných hodnocení výkonu tlumočnicka č. 5. Zatímco tlumočnicka ohodnotil svůj výkon celkově jako podprůměrný, příjemce student jej v tomto směru ohodnotil jako nadprůměrný a příjemce netlumočnicka jako vynikající. Z hlediska prezentace ohodnotil tlumočnicka č. 5 svůj výkon opět jako podprůměrný, oba příjemci však jako vynikající. Z jazykového hlediska ohodnotil tlumočnicka svůj výkon jako průměrný, oba příjemci jako nadprůměrný.

V souvislosti s uvedeným hodnocením vlastního tlumočnického výkonu může být zajímavé, že zatímco ostatní tlumočnicka absolvovali v době provedení experimentu pouze jeden ukončený semestr simultánního tlumočení, tlumočnicka č. 5 absolvoval dva semestry a se simultánním tlumočením má tak největší zkušenost. Na základě těchto informací bychom mohli dojít k závěru, že čím více zkušeností má tlumočnicka, tím je vůči vlastnímu tlumočnickému výkonu kritičtější. Vzhledem k tomu, že se jedná o jediného tlumočnicka, nelze tento závěr zobecňovat.

Graf 2 Hodnocení kvality tlumočnického výkonu – tlumočnicka č. 5

Domníváme se, že rozdílné hodnocení kvality výkonu, které znázorňuje výše uvedený graf č. 2, mohlo být do určité míry ovlivněno skutečností, že na rozdíl od tlumočnicka příjemci neslyšeli originál, a proto nebyli schopni posoudit obsahovou přesnost tlumočení.

Tlumočnicka č. 5 se oproti ostatním tlumočnickům dopustil spíše nižšího počtu sémantických chyb typu E1, E2 a E5 (do podkategorie E1 a E2 řadíme mimo jiné

nepřirozené či nesprávné výrazy, které jsou příjemci vysledovatelné) a chyb přednesu, tedy falešných začátků, přerůků, opakování či hezitací, které jsou příjemci opět vysledovatelné a narušují plynulost tlumočení. Oproti tomu však tlumočník č. 5 nejvíce vynechával, v jeho tlumočení jsme zaznamenali celkem 43 vynechání typu M1, M2 nebo M4. Přesto, že se tlumočník během převodu často vyrovnával s výrazným časovým odstupem od řečnice, jak uvedl v odpovědi na otázku č. 16¹², jeho tlumočení působilo plynule a nevyskytly se v něm například příliš dlouhé pauzy, které by příjemce na vynechání upozornily.

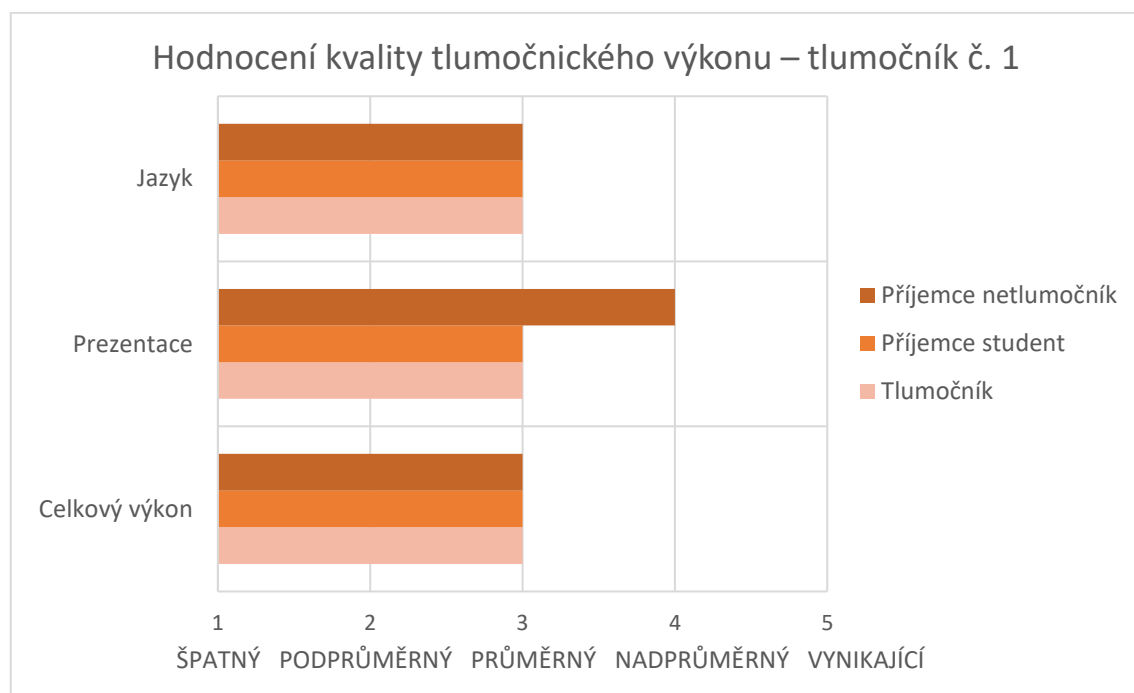
Na tomto místě bychom se rádi pozastavili nad dotazníky věnovanými tlumočnickému výkonu č. 5. Zatímco tlumočník č. 5 popsal svůj výkon z hlediska prezentace jako podprůměrný (viz graf č. 2) a v otázce č. 12¹³ uvedl: „Celý projev nic moc, ale pocitově ve všech částech podobně.“, příjemce netlumočník ohodnotil tento výkon z hlediska prezentace jako vynikající, bez příliš dlouhých pauz, s dobrou intonací a s pouze jedním nebo dvěma rušivými hezitačními zvuky. Příjemce student ohodnotil tento výkon také jako vynikající, nicméně v dotazníkových odpovědích byl kritičtější. Uvedl, že tlumočení obsahovalo, zejména v 1. a 2. části, příliš dlouhé pauzy a neadekvátní intonaci. Dále uvedl: „(...) u druhé části, kdy tlumočník řekl fuuu, mi došlo, že poslouchám tlumočení (...).“ Tato chyba přednesu, kterou by šlo přepsat jako *fuuu*, mimo jiné ilustruje, nakolik může být problematické aplikovat na tlumočnické výkony typologii odchýlení od textu a chyb přednesu. Přestože se v tomto případě jedná spíše o hezitaci, zařadili jsme tuto chybu do podkategorie zadržávání označené písmenem Z, z toho důvodu, že se jedná o poměrně rušivý element, který narušuje plynulost projevu výrazněji než běžné hezitační zvuky.

Naopak nejmenší rozdíl mezi vlastním hodnocením tlumočení a hodnoceními příjemců lze vyzorovat v dotaznících věnovaných výkonu tlumočníka č. 1. Tento výkon byl všemi třemi respondenty ohodnocen ve všech směrech jako průměrný, odpovědi se lišily pouze v jednom případě – příjemce netlumočník ohodnotil prezentaci jako nadprůměrnou, tlumočník a příjemce student jako průměrnou. Tlumočník č. 1 se dopustil průměrného počtu odchýlení od textu a sémantických chyb, v jeho převodu se

¹² Otázka č. 16: Domníváte se, že jste si udržoval/a vhodný odstup od řečníka? Pokud Vám odstup od řečníka působil problém, v které části projevu?

¹³ Otázka č. 12: Domníváte se, že byl Váš tlumočnický výkon z hlediska prezentace v některé části projevu horší než v ostatních? (Došlo např. k pauzám, hezitačním, falešným začátkům, změně intonace...) Pokud ano, v které části? Z jakého důvodu?

však vyskytl nejvyšší počet chyb přednesu, příjemce student v dotazníku B v dodatečném komentáři uvedl: „Projev byl srozumitelný, jen poněkud trhaný. Tlumočník několikrát začínal jednu větu vícekrát a zaregistroval(a) jsem přeroky.“

Graf 3 Hodnocení kvality tlumočnického výkonu – tlumočník č. 1

K obsahové stránce tlumočnických výkonů se v dotazníku vyjádřil pouze jeden příjemce, konkrétně příjemce netlumočník a posluchač tlumočníka č. 2. Ten v odpovědi na otázku, zda bylo tlumočení srozumitelné, koherentní a logické, uvedl: „Většinou ano, ale bylo několik nesrovnalostí. Pouze jednou se mi zdálo, že možná byla zaměněna slova káva a kofein. Jednou možná slova cukr a káva. Jak může 1 lžička kávy přidat 20 kalorií, když espresso má 0 kalorií? A ještě jednou, ale už si nepamatuji.“ Ve své odpovědi příjemce odkazuje na následující úsek, ve kterém tlumočník č. 2 nepřevodl výraz *azúcar* odpovídajícím výrazem *cukr*, ale výrazem *káva*:

O (3. část): (...) *hay que tener en cuenta que cada cucharadita de azúcar suma 20 calorías.*

P: (...) *je potřeba mít na místě, že každý jej na na paměti, že každá lžička kávy přidá 20 kalorií.*

Tento respondent však přesto v rámci ostatních otázek ohodnotil konkrétní tlumočnický výkon jako nadprůměrný, z hlediska prezentace jako vynikající. Zajímavé

je, že sám tlumočník č. 2, který svůj výkon ohodnotil vesměs jako průměrný, ohodnotil svůj výkon z hlediska obsahové přesnosti jako podprůměrný. V odpovědi na otázku č. 10 věnovanou obsahové přesnosti uvedl: „Došlo k obsahovým posunům z důvodu nepozornosti.“ Lze tedy konstatovat, že si byl nesrovnalostí, které uvedl jeho posluchač, vědom.

Pokud přihlédneme k dalším odpovědím v dotaznících B a C věnovaným výkonu tlumočníka č. 2, zjistíme, že se od sebe hodnocení velmi liší. Jak bylo uvedeno výše, příjemce netlumočník ohodnotil tlumočnický výkon z celkového i z jazykového hlediska jako nadprůměrný, z hlediska prezentace dokonce jako vynikající. Příjemce student však tento výkon ohodnotil ve všech směrech jako průměrný (shodně se samotným tlumočníkem). Tlumočník č. 2 v dotazníku uvedl: „Myslím, že jsem hezitoval(a) víc než normálně.“ Zatímco příjemce netlumočník v odpovědi na otázku, zda se v tlumočení objevily rušivé hezitační zvuky, odpověděl: „Ne.“, příjemce student odpověděl: „Hezitační zvuky jako takové téměř ne, asi jednou kratší em, které ale nepůsobilo rušivě. Mluví přesto působil(a) nervózně.“ V odpovědi na otázku, zda se v tlumočení objevily příliš dlouhé pauzy, odpověděl příjemce netlumočník: „Ne.“, příjemce student odpověděl: „První část obsahovala výrazně delší pauzy.“

Po aplikování typologie odchýlení od textu a chyb přednesu na výkon tlumočníka č. 2 je však zřejmé, že se tento tlumočník dopustil nejmenšího počtu odchýlení od textu, a to jakéhokoliv typu, i chyb přednesu. Konkrétní údaje uvádíme v kapitole 6.2.1.

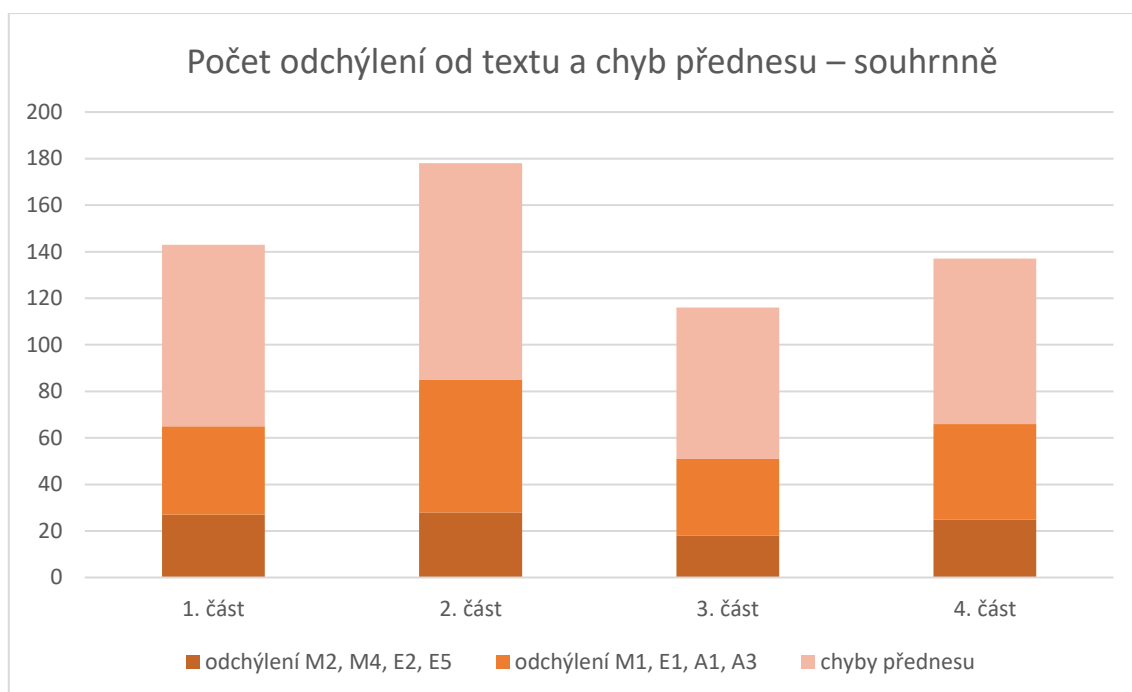
6.2 Aplikování typologie odchýlení od textu

Následující strany jsou věnovány aplikaci typologie odchýlení od výchozího textu, kterou vypracoval Henri Barik (1971) a následně přebral a rozpracoval Andrzej Kopczyński (1980), na jednotlivé tlumočnické výkony.

Úvodem této kapitoly uvádíme souhrnné výsledky experimentu, rozbor a výsledky jednotlivých tlumočnických výkonů uvádíme na následujících stranách samostatně. Při popisu jednotlivých tlumočnických výkonů postupujeme od tlumočníka, který se při převodu dopustil nejnižšího počtu odchýlení od textu a chyb přednesu, po tlumočníka, který se při převodu odchyloval od textu a chyboval nejvíce. Pořadí, podle kterého analyzujeme tlumočnické výkony, je tudíž následující: tlumočník č. 2, tlumočník č. 5, tlumočník č. 4, tlumočník č. 1 a tlumočník č. 3. Výsledky každého tlumočnického výkonu doprovází graf znázorňující počet odchýlení od výchozího textu a chyb přednesu, kterého se tlumočník v každé z částí projevu dopustil. Každý z těchto grafů je doplněn o

osu, která ilustruje obtížnost porozumět konkrétní mluvčí, jak ji ohodnotil daný tlumočník.

Níže uvedený graf č. 4 znázorňuje počet odchýlení od textu a chyb přednesu, kterého se dopustili tlumočníci v jednotlivých částech projevu souhrnně. Nejvíce se odchylovali od textu a chybovali ve 2. části projevu, tedy v části namluvené mluvčí z Peru. Naopak nejméně se odchylovali od textu a chybovali při převodu 3. části projevu, tedy části namluvené mluvčí ze Španělska. V případě 1. a 4. části namluvené mluvčí z Argentiny a z Mexika lze hovořit o víceméně vyrovnaném počtu odchýlení od textu a chyb přednesu.

Graf 4 Počet odchýlení od textu a chyb přednesu – souhrnně

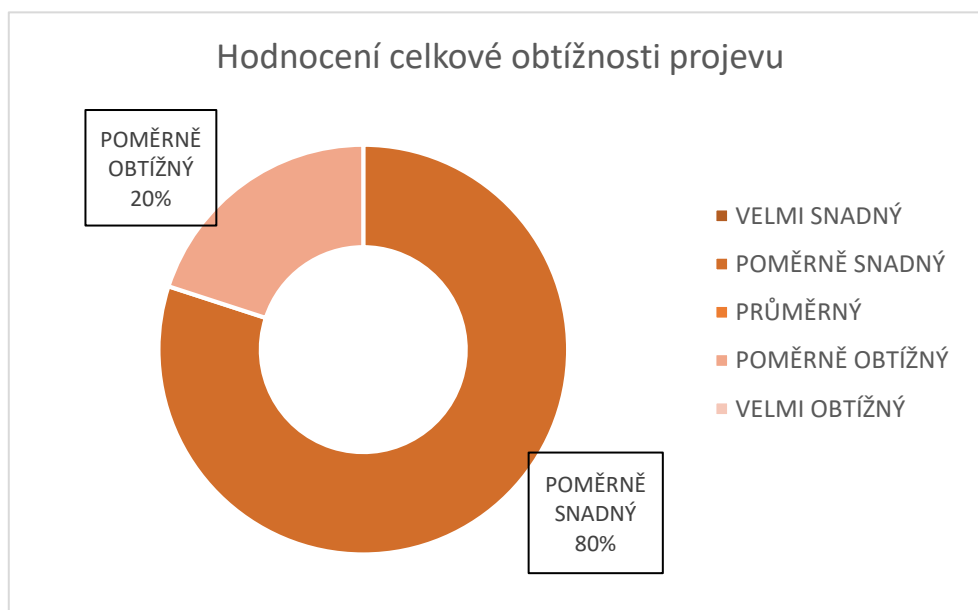
Pro přehlednost byl do výše uvedeného grafu č. 4 a níže uvedených grafů č. 6 až 10 zahrnut samostatný součet odchýlení od textu M2, M4, E2 a E5. Na rozdíl od vynechání M1, sémantické chyby E1 a přidání A1 a A3 se totiž jedná o taková odchýlení od textu, která způsobují výraznější obsahovou ztrátu, případně závažnější změnu významu.

Jak můžeme vidět v grafu č. 4, zatímco 1., 2. a 4. část projevu jsou s ohledem na počet odchýlení od textu M2, M4, E2 a E5 poměrně vyrovnané, při převodu 3. části namluvené rodilou mluvčí evropské španělštiny docházelo k nejmenšímu počtu odchýlení od textu uvedeného typu. Z toho vyplývá, že tlumočníci převedli část

namluvenou mluvčí ze Španělska obsahově nejpřesněji a s ohledem na původní sdělení nejvěrněji.

Pokud usouvztažíme výše uvedené výsledky s odpověďmi tlumočnicků na otázku č. 4¹⁴, zjistíme, že z hlediska obtížnosti porozumět mluvčí ohodnotili průměrně jako nejobtížnější 1. část namluvenou mluvčí z Argentiny, nikoliv 2. část, v níž se odchylovali od textu a chybovali častěji. Přestože ohodnotili 1. část z hlediska obtížnosti porozumět mluvčí jako nejobtížnější, čtyři z celkem pěti tlumočnicků v rámci otázky č. 3¹⁵ správně uhodli, že tato mluvčí pochází z Argentiny. U mluvčí č. 3 ze Španělska měli správný odhad pouze dva tlumočníci, u mluvčí č. 4 z Mexika pouze jeden tlumočnick a u mluvčí č. 2 z Peru žádný.

Tlumočníci se k obtížnosti výchozího projevu vyjadřovali také v odpovědi na otázku č. 5. Jednalo se opět o uzavřenou výběrovou otázku, která respondentům umožnila výběr z pěti nabízených odpovědí¹⁶. Čtyři z celkem pěti respondentů ohodnotili výchozí projev z celkového hlediska jako poměrně snadný, pouze tlumočnick č. 2 jej ohodnotil jako poměrně obtížný. Za pozornost stojí skutečnost, že tlumočnick č. 2 oproti ostatním tlumočnickům výrazně méně často chyboval či se od výchozího projevu odchyloval.

Graf 5 Celkové hodnocení projevu (otázka č. 5, dotazník A)

¹⁴ Otázka č. 4: Jak byste ohodnotil/a jednotlivé části projevu z hlediska obtížnosti porozumět mluvčím?

¹⁵ Otázka č. 3: Dokážete na základě přízvuku jednotlivých mluvčích odhadnout, ze které země pocházejí?

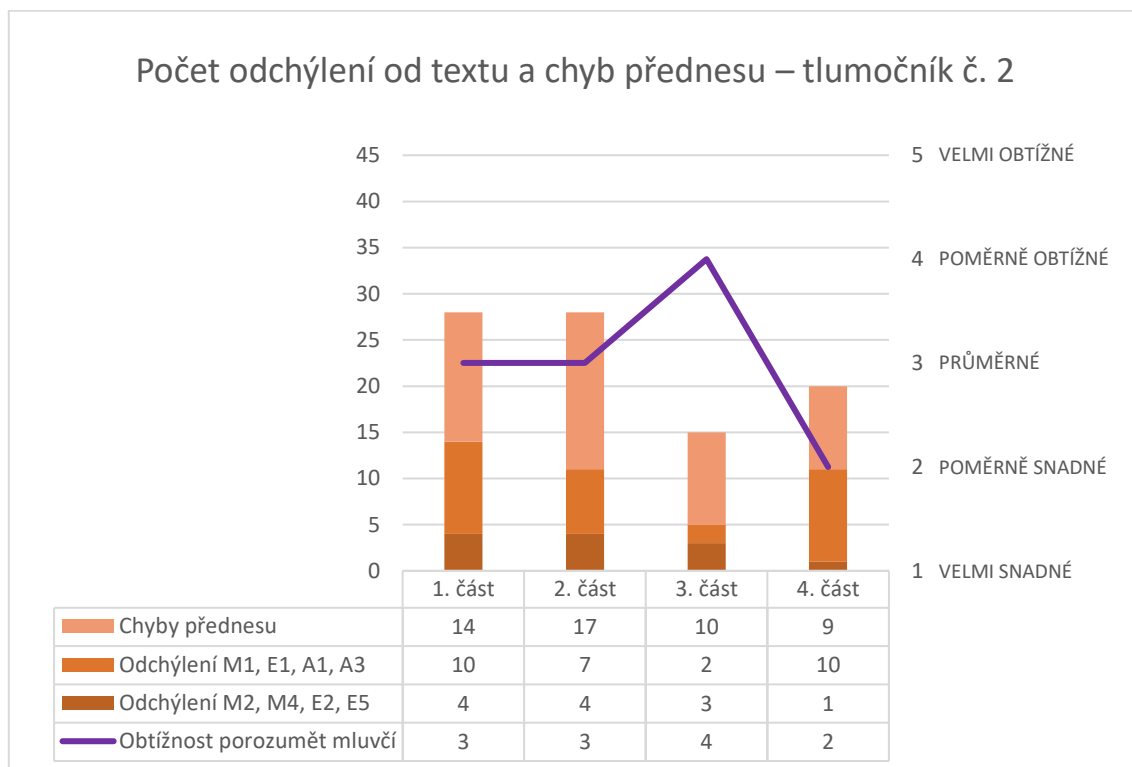
¹⁶ Otázka č. 5: Jak byste ohodnotil/a projev celkově?

VELMI SNADNÝ – POMĚRNĚ SNADNÝ – PRŮMĚRNÝ – POMĚRNĚ OBTÍŽNÝ – VELMI OBTÍŽNÝ

6.2.1 Tlumočník č. 2

Na následujících stranách se zaměříme na jednotlivé tlumočnické výkony. Pořadí, v jakém jsou uváděny, odpovídá celkovému počtu odchýlení od textu a chyb přednesu.

Tlumočník č. 2 se při převodu dopustil ve srovnání s ostatními tlumočníky nejnižšího počtu odchýlení od textu i chyb přednesu.

Graf 6 Počet odchýlení od textu a chyb přednesu – tlumočník č. 2

Jak vyplývá z výše uvedeného grafu, tlumočník č. 2 nejvíce chyboval v 1. a ve 2. části projevu, v nichž se oproti zbylým dvěma částem dopustil největšího počtu odchýlení od textu i chyb přednesu. První část projevu zároveň příjemce student ohodnotil z důvodu vyššího výskytu delších pauz jako nejméně plynulou. Naopak čtvrtou část projevu ohodnotil příjemce netlumočník jako nejplynulejší. Zároveň však uvedl: „Ale je obtížné říci, zda by člověk poznal rozdíl, kdyby o tom, že je nahrávka ze čtyř částí, nevěděl.“

Samotný tlumočník v dotazníku A v odpovědích na otázky č. 6 a 7 uvedl, že mu 1. a 3. část projevu přišly obsahově náročnější a že měl v těchto místech problém s porozuměním. Obě tyto části mu zároveň přišly rychlejší, byť to pro něj údajně nebylo problematické. Toto je zajímavý poznatek zejména proto, že objektivně nejrychlejší z hlediska průměrného počtu slov za minutu byla 2. část projevu, nikoliv 1. či 3. část, jak se tlumočník domníval.

S ohledem na výše uvedený graf č. 6 je bezpochyby zajímavé, že ačkoliv se ve 3. části projevu tlumočnick odchyloval od textu nejméně často, v odpovědi na otázku č. 4¹⁷ ohodnotil 3. část projevu z hlediska obtížnosti porozumět mluvčí jako nejobtížnější.

Tlumočnick č. 2 jako jediný v odpovědi na otázku č. 23¹⁸ uvedl, že z hlediska tlumočení rodilých mluvčích evropské či americké španělštiny nemá žádnou preferenci. V odpovědích na otázky č. 24 a 25 uvedl, že jak rodilé mluvčí evropské španělštiny, tak rodilé mluvčí americké španělštiny poslouchá (TV, rádio) často. Stejně tak podle odpovědi na otázky č. 21 a 22 často tlumočí rodilé mluvčí evropské španělštiny. Oproti tomu rodilé mluvčí americké španělštiny tlumočí pouze občas.

Dále ve svých odpovědích tento tlumočnick uvedl, že je v pravidelném kontaktu s mluvčími jak ze Španělska, tak z Mexika, Argentiny, Uruguaye či příležitostně s mluvčími z Portorika či Kostariky. V odpovědi na otázku č. 3¹⁹ však na základě přízvuku jednotlivých řečnic, které projev přednesly, neodhadl ani u jedné, ze které země pochází.

¹⁷ Otázka č. 4: Jak byste ohodnotil/a jednotlivé části projevu z hlediska obtížnosti porozumět mluvčím?

¹⁸ Otázka č. 23: Při tlumočení raději tlumočíte rodilé mluvčí:

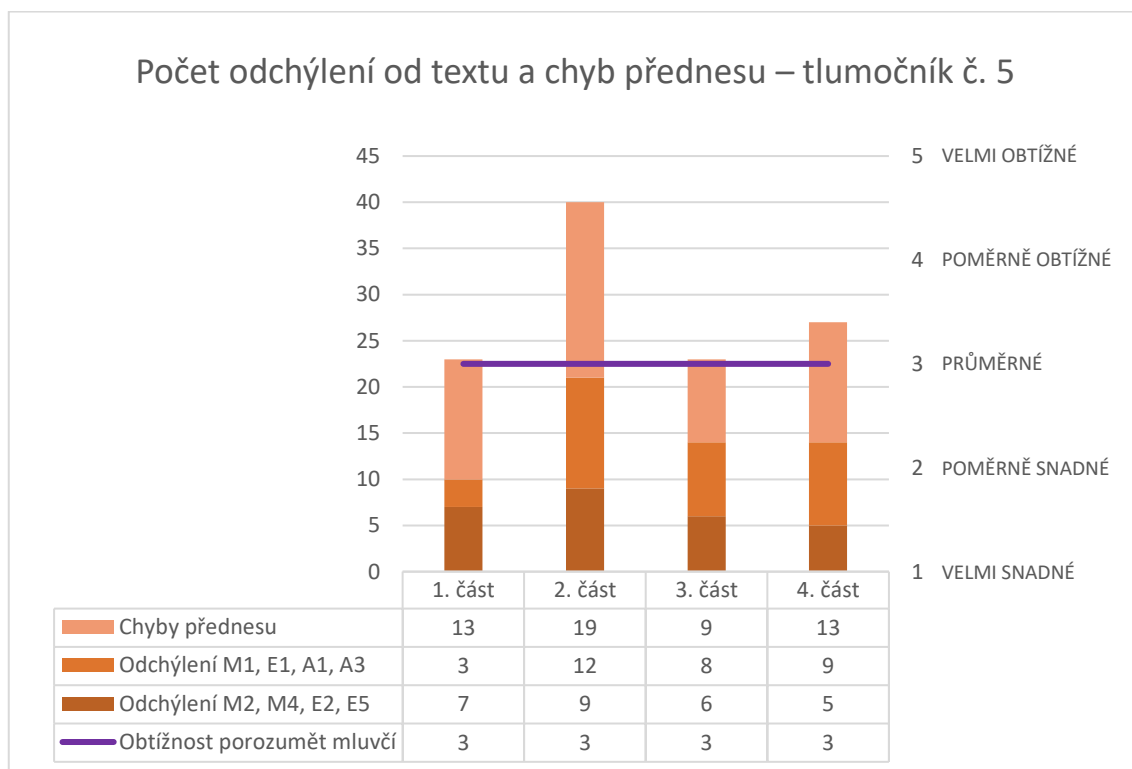
EVROPSKÉ ŠPANĚLŠTINY, AMERICKÉ ŠPANĚLŠTINY, JE MI TO JEDNO

Můžete svou odpověď stručně odůvodnit? Pokud jste uvedli variantu americké španělštiny, máte na mysli rodilé mluvčí z nějaké konkrétní země? Které?

¹⁹ Otázka č. 3: Dokážete na základě přízvuku jednotlivých mluvčích odhadnout, ze které země pocházejí?

6.2.2 Tlumočník č. 5

Po tlumočnickovi č. 2 se nejméně odchyloval od výchozího textu a nejméně chyboval tlumočník č. 5. Nejvíce se odchyloval a nejvíce chyboval ve 2. části projevu, nejméně v 1. a ve 3. části projevu.

Graf 7 Počet odchýlení od textu a chyb přednesu – tlumočník č. 5

Podle příjemce studenta byla nejméně povedená 1. a 2. část projevu, které byly pomalejší, vyskytlo se v nich více pauz a hezitačních zvuků a zároveň tlumočení působilo nejistě. Podle příjemce netlumočnicka byla nejméně povedená 1. část projevu. Samotný tlumočník se ke svému tlumočnickému výkonu v dotazníku A vyjádřil pouze obecně, například v odpovědi na otázku č. 10²⁰ uvedl: „Ze svého pohledu se nedomnívám, že by v mém tlumočení byly rozdíly mezi jednotlivými částmi – chyby podle mě nebyly způsobeny konkrétním řečníkem.“ Podobně odpověděl tlumočník č. 5 také na otázku č. 12²¹: „Celý projev nic moc, ale pocitově ve všech částech podobně.“

Jak již bylo řečeno, tlumočník č. 5 se nejvíce odchyloval od výchozího textu a nejvíce chyboval ve 2. části projevu, tedy v části namluvené rodilou mluvčí z Peru. Proto

²⁰ Otázka č. 10: Domníváte se, že byl Váš tlumočnický výkon z hlediska obsahové přesnosti v některé části projevu horší než v ostatních? Pokud ano, v které části? Z jakého důvodu?

²¹ Otázka č. 12: Domníváte se, že byl Váš tlumočnický výkon z hlediska prezentace v některé části projevu horší než v ostatních? Pokud ano, v které části? Z jakého důvodu?

je velmi zajímavé, že v odpovědi na otázku č. 19²² uvedl: „Ve Španělsku – 4 měsíce, V Peru – 6 měsíců.“ Vzhledem k tomu, že se jednalo o první polovinu projevu a během přípravy experimentu bylo dbáno na to, aby byla obtížnost jednotlivých částí projevu srovnatelná, nedomníváme se, že by uvedené výsledky ovlivnila únava tlumočnicka či obtížnost dané části projevu (například obsahová náročnost nebo rychlost přednesu).

Dále tlumočnick uvedl, že je v pravidelném kontaktu s rodilými mluvčími z Peru, Kolumbie a Mexika a že při tlumočení preferuje právě rodilé mluvčí americké španělštiny. V odůvodnění poslední uvedené odpovědi uvedl: „Mluvím latinskoamerickou španělštinou, líbí se mi víc, (...)“. V odpovědi na otázku č. 3 odhadl správně pouze u mluvčí z Argentiny, odkud pochází. U ostatních odpověď nevyplnil.

Co se týče charakteru odchýlení od textu a chyb, kterých se tlumočnick č. 5 při převodu dopustil, je zajímavé, že ze všech tlumočnicků nejvíce vynechával. Toto lze ilustrovat na srovnání s výše uvedeným tlumočnickem č. 2, který se dopustil celkem 21 vynechání, a to zejména vynechání typu M1, kterými vzniká pouze minimální obsahová ztráta, a žádného vynechání typu M4. Oproti němu se tlumočnick č. 5 dopustil 43 vynechání různého typu. Konkrétně se dopustil 7 vynechání typu M4, jimiž dochází ke značné obsahové ztrátě.

Tlumočnick č. 5 se však při převodu dopustil nejnižšího počtu chyb typu E1, E2 a E5. Například závažné sémantické chyby typu E5 se nedopustil ani jednou. Jedním z důvodů může být skutečnost, že se jedná o tlumočnicka, který má ze všech účastníků experimentu největší zkušenost se simultánním tlumočením. Zatímco v odpovědi na otázku č. 18²³ uvedli zbylí tlumočnicki, že dosud absolvovali pouze jeden semestr simultánního tlumočení, tento tlumočnick uvedl, že absolvoval již dva semestry.²⁴

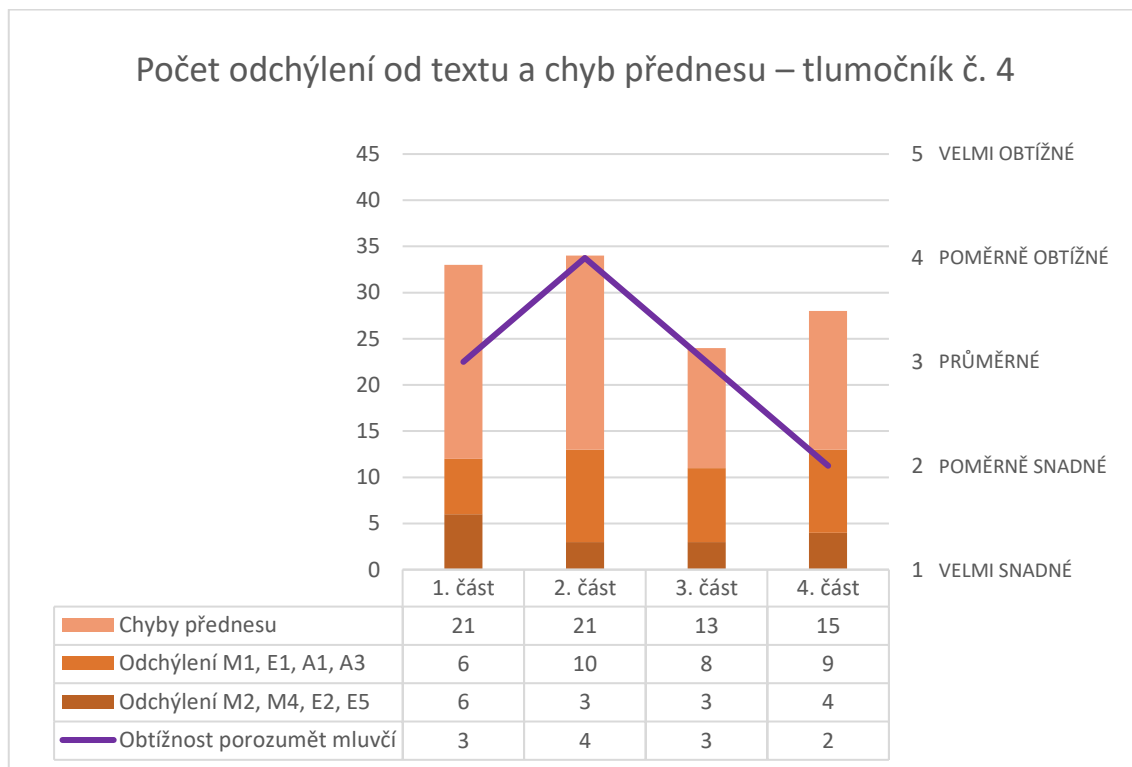
²² Otázka č. 19: Pobýval/a jste delší dobu (více než 2 týdny) v nějaké španělsky mluvící zemi? Pokud ano, v které? Jak dlouho?

²³ Otázka č. 18: Kolik semestrů simultánního tlumočení (tento semestr nepočítejte) jste dosud absolvoval/a?

²⁴ Po konzultaci s paní doktorkou Mračkovou Vavroušovou jsme zjistili, že daný tlumočnick pobýval během letního semestru 2017/2018 v zahraničí, oba uvedené semináře simultánního tlumočení absolvoval již předtím, proto nelze předpokládat, že měl oproti ostatním tlumočnickům takovou výhodu, jakou bychom mohli na základě uvedené odpovědi na otázku č. 18 předpokládat.

6.2.3 Tlumočník č. 4

Tlumočník č. 4 se stejně jako tlumočník č. 2 dopustil nejvyššího počtu odchýlení od výchozího textu a chyb přednesu v 1. a ve 2. části projevu. Nejlépe si tento tlumočník vedl ve 3. části projevu.

Graf 8 Počet odchýlení od textu a chyb přednesu – tlumočník č. 4

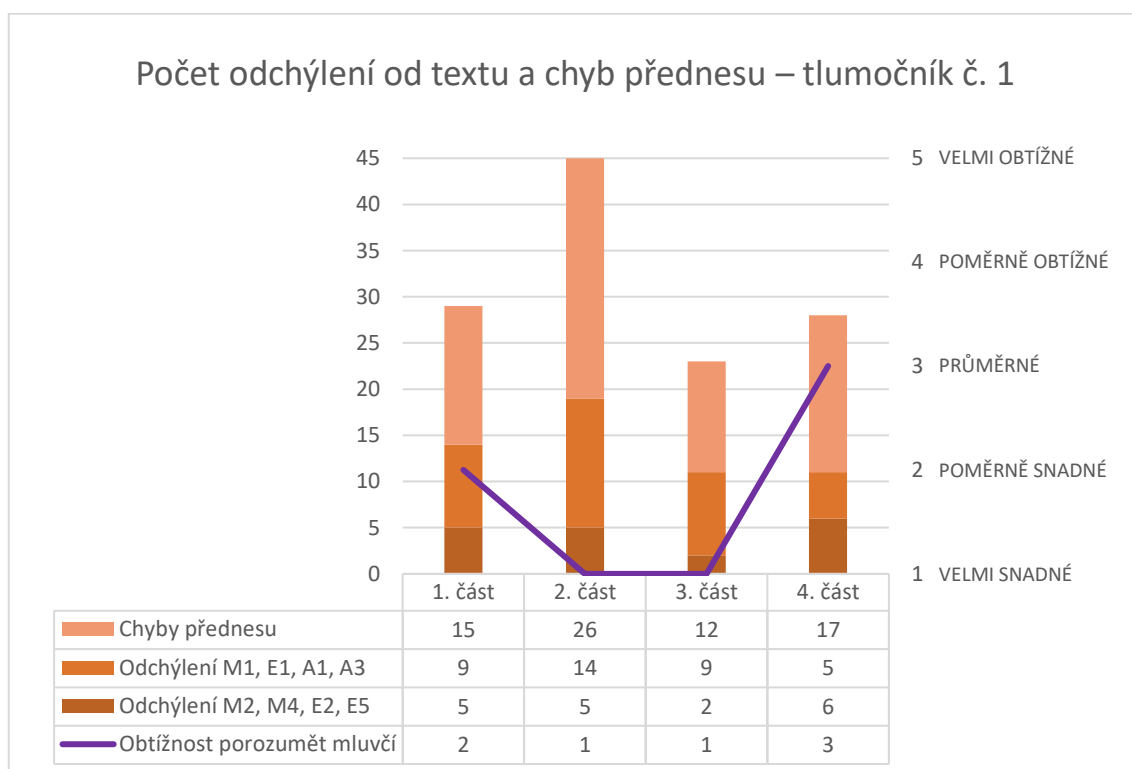
Výsledky uvedené v grafu č. 8 souhlasí s hodnocením tlumočnického výkonu příjemci pouze do určité míry. Příjemce student ohodnotil jako nejplynulejší 2. a 3. část projevu, příjemce netlumočník se v tomto směru vyjádřil pouze k nejméně povedené části, kterou byla podle něj 4. část projevu. Tuto část projevu ohodnotil jako spíše monotónní a s větším počtem hezitačních zvuků a pauz.

V části dotazníku A věnované obecným informacím tlumočník č. 4 uvedl, že při tlumočení preferuje rodilé mluvčí evropské španělštiny. V odůvodnění uvedl: „Mám mnohem blíže ke Španělsku než k Latinské Americe. Znímám víc Španělů, do Španělska jezdím pravidelně.“ V odpovědích na otázky č. 21 a 22 uvedl, že zatímco rodilé mluvčí evropské španělštiny tlumočí často, rodilé mluvčí americké španělštiny pouze výjimečně. Následně pak tlumočník č. 4 v odpovědích na otázky č. 24 a 25 uvedl, že rodilé mluvčí evropské španělštiny poslouchá (TV, rádio) občas a rodilé mluvčí americké španělštiny opět pouze výjimečně. V odpovědi na otázku č. 3 tlumočník správně odhadl, ze které

země pocházejí mluvčí č. 1 a 4, tedy mluvčí z Argentiny a z Mexika. U zbylých dvou mluvčích správný odhad neměl.

6.2.4 Tlumočník č. 1

Téměř shodného počtu odchýlení od textu a chyb přednesu se při převodu dopustili tlumočníci č. 1 a 3. Tlumočník č. 1 však oproti tlumočnickovi č. 3 méně chyboval, proto jej uvádíme dříve. Celkově lze konstatovat, že se tlumočník č. 1 nejvíce odchyloval od textu a nejvíce chyboval ve 2. části projevu, nejméně ve 3. části projevu.

Graf 9 Počet odchýlení od textu a chyb přednesu – tlumočník č. 1

Žádný z příjemců se však k rozdílné kvalitě tlumočnického výkonu v jednotlivých částech projevu nevyjádřil. Příjemce student uvedl na různých místech dotazníku B, že se jednotlivé části nijak nelišily. Samotný tlumočník se pak k tomuto aspektu vyjádřil pouze okrajově, například v odpovědi na otázku č. 10: „(...) u 4. mluvčí se mi s tím přízvukem pracovalo hůř, asi proto, že ho nemám tolik naposlouchaný.“ S tím souvisí jeho odpověď na otázku č. 12: „Uvědomuji si pauzy a hezítace spíše u poslední mluvčí. Musel(a) jsem se více soustředit a poslouchat, abych dobře rozuměl(a).“ Právě ve 4. části projevu se tlumočník č. 1 dopustil jednoho vynechání typu M4 a jedné závažné sémantické chyby typu E5, žádného jiného vynechání M4 se při tlumočení nedopustil, chyby typu E5 pouze jednou, a to v 1. části projevu. S ohledem na celkový počet

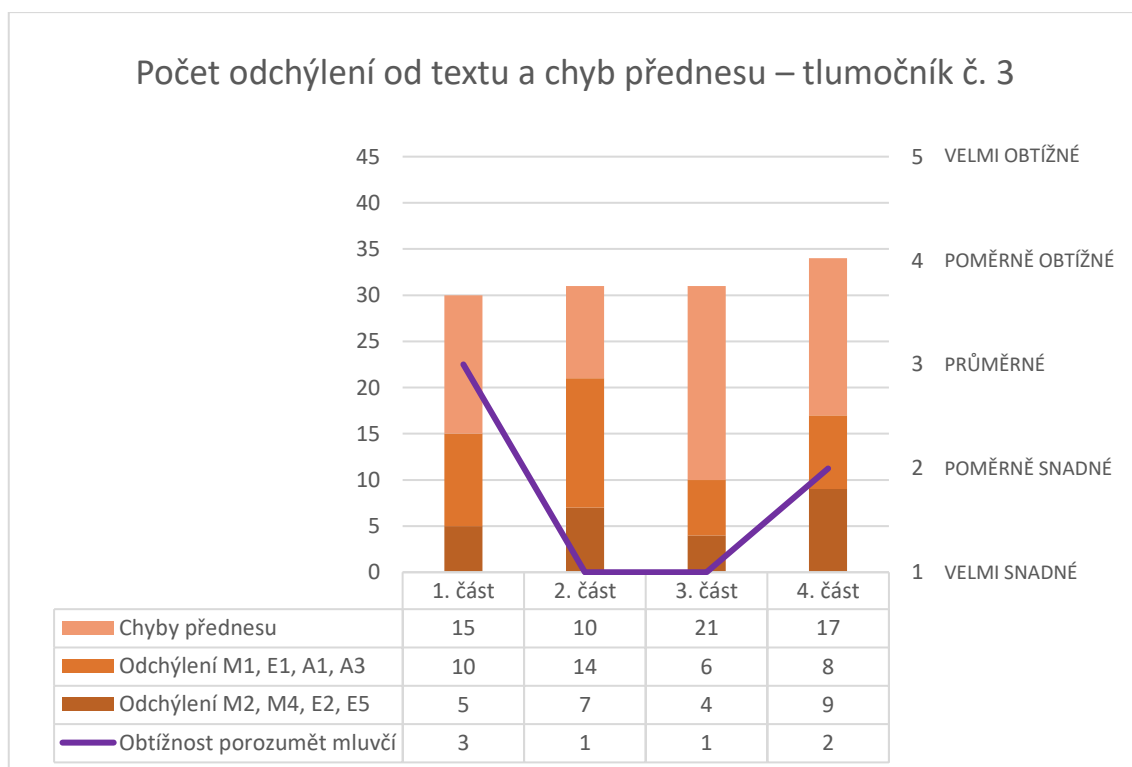
odchýlení od textu a chyb přednesu byla však nejméně povedená 2. část projevu, viz výše uvedený graf č. 9.

Tlumočník č. 1 v dotazníku A uvedl, že pobýval šest let ve Španělsku a že je v pravidelném kontaktu s rodilými mluvčími ze Španělska. S tím souvisejí jeho odpovědi na následující otázky, v nichž uvedl, že při tlumočení preferuje rodilé mluvčí evropské španělštiny, jelikož se jedná o variantu, s jejíž slovní zásobou je nejlépe obeznámen. Tlumočník č. 1 dále uvedl, že zatímco rodilé mluvčí evropské španělštiny tlumočí často, rodilé mluvčí americké španělštiny tlumočí pouze výjimečně. Dále v dotazníku uvedl, že rodilé mluvčí evropské španělštiny poslouchá (TV, rádio) občas a rodilé mluvčí americké španělštiny nikdy. V odpovědi na otázku č. 3 pak správně odhadl, z jaké země pocházejí mluvčí č. 1 a 3, tedy mluvčí z Argentiny a ze Španělska.

S ohledem na výše uvedený graf č. 9 je zajímavé, že ačkoliv se tlumočník č. 1 dopustil ve 2. části projevu výrazně nejvyššího počtu odchýlení od textu a chyb, označil tuto část z hlediska obtížnosti porozumět mluvčí jako velmi snadnou, a to shodně s 2. částí, v níž chyboval nejméně.

6.2.5 Tlumočník č. 3

Víceméně shodného počtu odchýlení od textu a chyb jako tlumočník č. 1 se při převodu dopustil tlumočník č. 3.

Graf 10 Počet odchýlení od textu a chyb přednesu – tlumočník č. 3

Přestože byl výkon tohoto tlumočnicka v rámci celého projevu z hlediska počtu odchýlení od textu a chyb přednesu nejvíce vyrovnaný, dopustil se v porovnání s ostatními tlumočnickými největšího počtu sémantických chyb typu E1, E2 a E5. Zejména se dopustil velkého počtu sémantických chyb typu E1 a E2, konkrétně nepřirozených vyjádření a nesrozumitelných slov, například:

O (2. část): *Esto se debe a que la cafeína favorece la liberación de varias hormonas, entre ellas la dopamina y la serotonina.*

P: *A to díky kofeinu, který účinkuje má účinek na různé hormony, především na serotonin a firotomin.*²⁵

O (4. část): *De hecho, el café tiene más antioxidantes que la mayoría de frutas y verduras.*

P: *Má více dezontikačních účinků než ovoce a zelenina.*²⁶

Uvedené chyby zmiňují v dotaznících B a C také příjemci. Příjemce student v dodatečném komentáři uvedl: „Tempo výborné, informace dávaly smysl, jen z jazykového hlediska se objevilo mnoho chyb (špatné pádové koncovky, nepřeložená terminologie, nezvyklá slovní spojení).“ Uvedené chyby pak rozepisuje v odpovědi na otázku č. 8²⁷, kde uvádí mimo jiné: „Riziko diabetes místo cukrovky/diabetu, kafein místo kofein, potasia místo draslíku, v Birmingham místo v Birminghamu (...).“ Tyto odpovědi se do určité míry shodují s odpověďmi příjemce netlumočnicka, který v odpovědi na otázku č. 3²⁸ uvedl: „3. část byla nejplynulejší, nepostřehl(a) jsem tam žádné nepřesnosti. Naopak 4. část (a také 2.) nebyla tak plynulá, tlumočnick se opravoval, některé výroky nebyly česky správné.“ Tuto odpověď příjemce netlumočnick rozvedl v odpovědi na otázku č. 6²⁹, kde několik nepřesností uvedl: „Tyto časy už odehrály, snížení tělesné hmoty místo hmotnosti (...).“ Samotný tlumočnick v dotazníku A uvedl, že mu 4. část

²⁵ Správné řešení tohoto úseku lze ilustrovat na převodu tlumočnicka č. 2: (...) *kofein vyplavuje celou řadu hormonů jako například serotonin nebo dopamin.*

²⁶ Správné řešení tohoto úseku lze ilustrovat na převodu tlumočnicka č. 2: (...) *a káva také obsahuje více antioxidantů než většina ovoce a zeleniny.*

²⁷ Otázka č. 8: Všiml/a jste si interferencí ze španělštiny? Pokud můžete, uveďte příklad:

²⁸ Otázka č. 3: Pozoroval/a jste mezi jednotlivými částmi projevu rozdíl? Pokud ano, můžete svou odpověď odůvodnit?

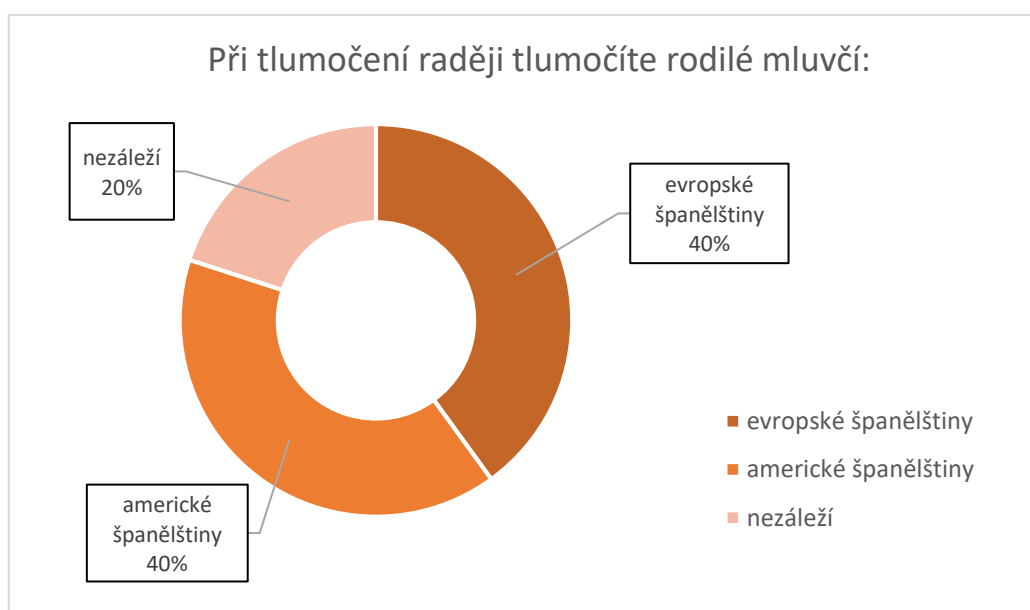
²⁹ Otázka č. 6: Všiml/a jste si v projevu pro češtinu nepřirozených vyjádření? Pokud můžete, uveďte příklad:

projevu přišla obsahově nejnáročnější. Právě ve 4. části prý často volil kalková řešení místo vhodných ekvivalentů, důvodem podle něj byla kromě obsahové náročnosti také únava.

Již jsme zmínili, že výkon tohoto tlumočnicka byl ve všech částech projevu víceméně vyrovnaný. Tomu do určité míry odpovídají jeho odpovědi v dotazníku. Zatímco v odpovědi na otázku č. 19 uvádí, že dlouhodobě pobýval pouze ve Španělsku (opakovaně, celkem 16 měsíců), v odpovědi na otázku č. 23 uvádí, že při tlumočení preferuje rodilé mluvčí americké španělštiny, konkrétně rodilé mluvčí ze Střední Ameriky. Ti mají podle něj „často jasnější výslovnost“. Dále uvádí, že rodilé mluvčí evropské španělštiny tlumočí často, rodilé mluvčí americké španělštiny občas. Jak rodilé mluvčí evropské španělštiny, tak rodilé mluvčí americké španělštiny poslouchá (TV, rádio) shodně výjimečně. V odpovědi na otázku č. 3 správně odhadl, odkud pocházejí mluvčí z Argentiny a ze Španělska. U zbylých řečníků byl jeho odhad chybný.

6.3 Zkušenost tlumočnicků s výslovnostními variantami

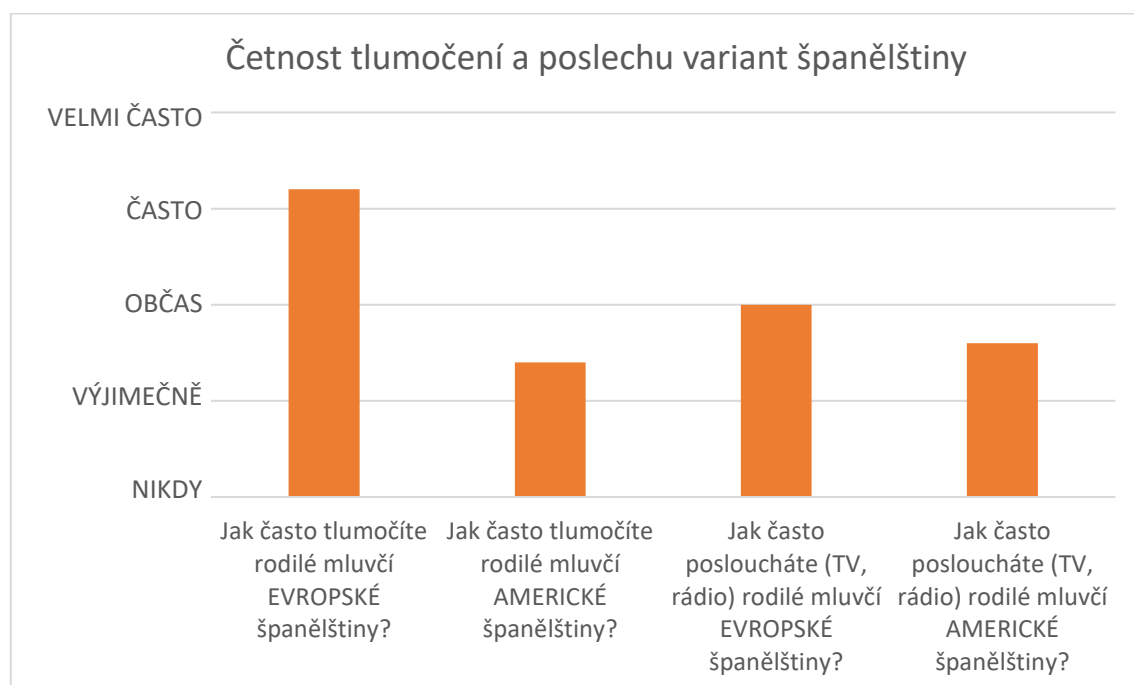
Ve výše uvedeném popisu tlumočnických výkonů jednotlivých tlumočnicků jsme se věnovali otázkám obsaženým ve třetí části dotazníku A. Na následujících stranách bychom odpovědi na tyto otázky rádi shrnuli. V dotazníku A odpovídali tlumočníci na otázku č. 23, tedy zda mají z hlediska tlumočení rodilých mluvčích evropské či americké španělštiny preferenci, pouze tlumočnick č. 2 uvedl, že preferenci nemá.

Graf 11 Preference varianty španělštiny při tlumočení (otázka č. 23, dotazník A)

Dalšími otázkami obsaženými v poslední tematické části dotazníku A byly otázky č. 21 a 22. Účelem těchto otázek bylo zjistit, jak často účastníci experimentu tlumočí rodilé mluvčí evropské a americké španělštiny. Posledními údaji, které bychom zde rádi vyzdvihli, jsou odpovědi na otázky č. 24 a 25, kde tlumočníci odpovídali, jak často poslouchají (TV, rádio) rodilé mluvčí evropské a americké španělštiny.

Níže uvedený graf č. 12 obsahuje průměrný součet odpovědí za všechny tlumočníky. Rádi bychom nicméně upozornili na skutečnost, že zatímco tlumočníci č. 2 a 5, kteří se v porovnání s ostatními tlumočníky při převodu dopustili nejnižšího počtu odchýlení od textu i chyb přednesu, v dotaznících uvedli, že rodilé mluvčí americké španělštiny poslouchají (TV, rádio) často, zbylí tlumočníci odpověděli, že pouze výjimečně, v jednom případě dokonce nikdy.

Graf 12 Četnost tlumočení a poslechu variant španělštiny (otázka č. 21, 22, 24, 25; dotazník A)

Dotazník A určený tlumočnickům se dále věnoval aspektu střídání řečnic během projevu. Na střídání řečnic během projevu byli tlumočníci předem upozorněni. V dotazníku, konkrétně v otázce č. 2³⁰, se tlumočníci k této součásti experimentu mohli vyjádřit. Tlumočníci č. 1 a 4 ve svých odpovědích uvedli, že pro ně střídání řečnic nebylo problematické. Zbylí tlumočníci uvedli, že pro ně tento aspekt problematický byl. Tlumočník č. 2 ve své odpovědi uvedl: „Občas ano, řečnice měly jiné tempo a střídání

³⁰ Otázka č. 2: Představovalo pro Vás střídání mluvčích problém? Pokud ano, prosím upřesněte.

nebylo příjemné.“ Tlumočník č. 5 uvedl: „Ano – ale ne kvůli různým přízvukům, nýbrž proto, že mezi projevy nebyla žádná pauza, nevěděl(a) jsem, zda posluchačům nějak naznačit, že se změnil řečník, nevěděl(a) jsem, zda má projev působit jako koherentní text, nebo ne (...).“

Aspektu střídání řečnic během projevu jsme se věnovali již během pilotní verze experimentu, kdy bylo střídání řečnic konzultováno s tlumočníky č. 6 a 7. Oba v dotaznících uvedli, že pro ně střídání řečnic představovalo problém, a to zejména ze začátku nové části projevu, kdy měli problém si na další řečnici zvyknout. S tlumočníky č. 6 a 7 jsme proto následně konzultovali, zda by se jim tlumočil projev lépe, pokud by od sebe jednotlivé části projevu byly oddělené delší pauzou, byť by byl takový projev méně plynulý. Oba tlumočníci nicméně konstatovali, že právě plynulé navazování jednotlivých částí jim vyhovovalo. Problematický pro ně byl vždy úvodní úsek další části projevu. Přestože bylo možné do zvukové stopy nahrávky s výchozím projevem zasáhnout i tímto způsobem, po důkladném zvážení byla tato možnost zavržena.

Dotazník A určený tlumočnickům se dále věnoval otázce rychlosti přednesu jednotlivých částí projevu. Jak bylo uvedeno v kapitole *Podoba výchozího projevu*, při sestavování výchozího projevu a jeho nahrávání bylo dbáno na to, aby byly všechny části projevu předneseny požadovanou rychlostí, a to tak, aby nebyly předneseny ani příliš rychle, ani příliš pomalu. Rychlost přednesu projevu je jednou z nezávislých proměnných, které v simultánním tlumočení ovlivňují výsledný tlumočnický výkon (Pöchhacker 2004: 128).

Z tabulky č. 1 (str. 47) v kapitole *Podoba výchozího projevu* vyplývá, že nejrychleji byla pronesená 2. část projevu namluvená mluvčí z Peru. Následovala ji 1. část pronesená mluvčí z Argentiny, dále 3. část namluvená mluvčí ze Španělska. Nejpomaleji byla pronesená 4. část projevu namluvená mluvčí z Mexika. Přesto v odpovědi na otázku č. 7³¹ neoznačil 2. část projevu za nejrychlejší žádný z tlumočnicků. Tlumočníci č. 1 a 5 uvedli, že jim žádná z částí projevu nepřišla pomalejší nebo rychlejší než ostatní. Tlumočník č. 4 uvedl, že byť projev obsahoval pomalejší a rychlejší pasáže, zpětně není schopen říci, o které části projevu jde konkrétně. Tlumočník č. 3 označil za nejrychlejší 1. část projevu namluvenou mluvčí z Argentiny, dále ve své odpovědi uvedl: „(...) protože se jednalo o počáteční část, neměl(a) jsem s rychlostí problém. Navíc mě

³¹ Otázka č. 7: Přišla Vám některá část projevu rychlejší než ostatní? Pokud ano, která? Působilo Vám to problém?

dobře nastartovala na další části, které byly pomalejší.“ Tlumočnick č. 2 označil za nejrychlejší 1. a 3. část projevu namluvenou mluvčí z Argentiny a ze Španělska, zásadní problém to však pro něj, jak uvedl, nepředstavovalo. Na základě uvedených odpovědí lze konstatovat, že vnímání rychlosti přednesu projevu může být značně subjektivní.

6.4 Využívání strategií a taktik

Jedním z posledních aspektů, kterému bychom se zde chtěli v souvislosti s tlumočnickými výkony a s odpověďmi uvedenými v dotazníku A věnovat, jsou strategie, mechanismy a taktiky, které tlumočníci využívají během simultánního tlumočení v případě, že jsou vystaveni problému. Teoretická část této práce obsahuje výčet a popis jednotlivých strategií a taktik, o nichž hovoří Roderick Jones (2002) a Daniel Gile (2009). Byť oba nahlízejí na užívání strategií a taktik jiným způsobem, jimi rozlišované strategie a taktiky se do určité míry překrývají.

Již v úvodu k empirické části této práce jsme hovořili o tom, že byl výchozí projev sestaven tak, aby vyhovoval potřebám této práce. Naším účelem nebylo vytvořit projev primárně psaný obsahující složitá souvětí, ani projev spontánní obsahující řadu odboček či nedořečených vět. Také bylo dbáno na optimální rychlost přednesu projevu. V důsledku toho neměli tlumočníci pravděpodobně takovou potřebu využívat jednotlivé strategie, například strategii segmentace nebo nutného vynechání. Četnost využití jednotlivých strategií ilustruje níže uvedený graf.

Graf 13 Využití strategií a taktik – souhrnně

Strategii segmentace, o které hovoří oba výše uvedení teoretici, tlumočníci využívali spíše výjimečně, příkladem může být následující úsek z převodu tlumočnicka č. 2, který souvětí o třech větách rozdělil do tří samostatných vět, které oddělil také intonačně:

O (1. část): *De acuerdo con la Organización Internacional del Café, más del 30 % de la población mundial consume a diario al menos una taza, con lo cual el café logró hasta ahora posicionarse como la segunda bebida más consumida en el mundo; por detrás del agua, por supuesto.*

P: *Podle mezinárodní organizace kávy více než 30 % světové populace pije denně alespoň jeden šálek kávy. Díky tomu se káva dostala na druhé místo jako druhý nejkonzumovanější nápoj na světě. Samozřejmě hned po vodě.*

V teoretické části této práce jsme dále popsali strategii efektivní reformulace, jejíž využití může být stěžejní zejména v situacích, kdy se tlumočnick nachází v časové tísní. Jedním z příkladů efektivní reformulace může být následující úsek z převodu tlumočnicka č. 1. Tento převod hodnotíme jako funkční zejména z toho důvodu, že uvedenému úseku předchází ve výchozím sdělení řada informací o konkrétních pozitivních účincích kávy na lidské zdraví.

O (1. část): *La bebida goza de muchas más cualidades que hacen que, además de sabrosa, sea una bebida saludable.*

P: *Kromě toho, že je káva tedy dobrá, je i zdravá.*

V rámci efektivní reformulace doporučuje Jones (2002: 95) při převodu do cílového jazyka volit taková vyjádření, která jsou časově úspornější. Příkladem takové reformulace může být následující úsek převedený tlumočnickem č. 4:

O (1. část): *De acuerdo con la Organización Internacional del Café, (...)*

P: *Mezinárodní společnost kávy říká, že (...)*

Rádi bychom zde uvedli také následující příklad efektivní reformulace z převodu tlumočnicka č. 2. Efektivní reformulaci, kdy tlumočnick šetří cenný čas, lze ilustrovat mimo jiné na použití výrazu *bod coby ekvivalentu* výrazu *incorporación*:

O (1. část): *Y ésta es solamente la última incorporación a la larga lista de buenas noticias relacionadas con el café.*

P: *A toto je pouze poslední bod na dlouhém seznamu pozitivních účinků kávy.*

Taktiku efektivní reformulace doporučuje používat v rámci preventivních taktik také Gile (2009: 206), který ji doporučuje využívat v případě, že se ve výchozím projevu vyskytují výčty. Ty mohou představovat přílišnou zátěž na tlumočnickovu krátkodobou paměť, a proto je žádoucí změnit pořadí položek výčtu tak, jak to učinil tlumočnick č. 2 při převodu následujícího úseku:

O (4. část): *Aunque solemos pensar en el café como una simple mezcla de agua y cafeína, una taza de café contiene, entre otras sustancias, vitamina B, magnesio o potasio.*

P: *Ačkoliv si kávu představujeme jako obyčejnou obyčejný mix kofeinu a vody, káva obsahuje další látky jako například draslík, hořčik a vitamín B.*

Oba teoretici dále doporučují využívat efektivní reformulaci při převodu číselných údajů, které mohou opět představovat velkou zátěž na tlumočnickovu krátkodobou paměť. Tlumočnick by proto měl změnit pořadí informací ve větě tak, aby nejdříve převedl číselný údaj a ulevil své krátkodobé paměti. V průběhu experimentu využívali tlumočnicki tuto strategii při převodu číselných údajů pouze výjimečně, příkladem může být následující úsek z převodu tlumočnicka č. 3:

O (2. Část): *Beber café a diario reduce en un 10 % la posibilidad de sufrir depresión.*

P: *Konzumace kávy snižuje depresi až o 10 %.*

Další ze strategií, kterou tlumočnicki během převodu používali, je strategie anticipace. Tu lze provádět na základě kontextu celé konference či základní myšlenky výchozího projevu, případně na základě členění výchozího textu a v něm obsažených jazykových prostředků. Těmi mohou být v tlumočeném projevu například následující výrazy: *Una taza de café contiene, entre otras sustancias, vitamina B, magnesio o*

potasio.; **Pero cuidado**, porque no pasa igual con otras bebidas que contienen cafeína. Z povahy experimentu sice vyplývá, že není možné určit, jak často a kdy tlumočníci strategii anticipace využívali, tři z celkem pěti tlumočnicků však využívání této strategie během tlumočení uvedli v dotaznících. Je zajímavé, že tlumočnick č. 3 v dotazníku uvedl: „Využíval(a) jsem anticipaci při pomalejších částech projevu, především ve 2. a 3. části.“ Objektivně nejpomalejší, jak vyplývá z tabulky č. 1 (str. 47), však byla 4. část projevu.

Anticipaci na základě kontextu (tlumočníci znali téma projevu předem) lze ilustrovat na následujícím úseku z převodu tlumočnicka č. 2:

O (1. část): *Hoy les voy a hablar de los efectos beneficiosos del café.*

P: *Dnes s vámi budu hovořit o pozitivním vlivu kávy na lidské zdraví.*

Tato strategie odpovídá taktice popsané Danielem Gilem (2009: 203), který dále tlumočnickům kromě práce s kontextem doporučuje spolupracovat s kolegou či konzultovat předem připravené materiály, které mají k dispozici v tlumočnické kabině. Taktiku spolupráce s kolegou tlumočníci během experimentu uplatnit nemohli, mohli ovšem konzultovat materiály, které si připravili na základě předem poskytnutého souboru s terminologií a s názvy institucí, který jim byl zaslán týden před uskutečněním experimentu a následně nabídnut ještě jednou, a to bezprostředně před tlumočením. Práce s připravenými materiály je současně jednou z Gilem popsaných preventivních taktik (2009: 203).

V souvislosti s anticipací se Jones (2002: 107) věnuje otázce chyb a oprav, konkrétně způsobům, jak má tlumočnick postupovat v případě, že se dopustí chyby. Strategii anticipace propojujeme také my, a to sice z toho důvodu, že anticipace nemusí být vždy správná, může být naopak negativní, kdy tlumočnick strategii anticipace uplatňuje chybně. Přestože se v převodu většiny tlumočnicků vyskytly závažné sémantické chyby, jež měly za následek výrazný významový posun a které by měly být opraveny co nejrychleji a nejjasněji (Jones 2002: 108), tlumočníci je ve většině případů neopravovali. Jedním z mála příkladů, kdy byla chyba tohoto typu opravena, je následující úsek z převodu tlumočnicka č. 4:

O (3. část): *Sin embargo, el estudio se refiere al café solo, ya que cuando se mezcla el café con leche u otros ingredientes, llegan los problemas (...)*

P: *Ale to studium se netýká jenom samotné kávy se týká jenom samotné kávy, protože když se káva smíchá s mlékem nebo jinými ingrediencemi, přichází problémy (...)*

Přestože se obecně tlumočníci při převodu opravovali, někteří častěji než jiní, opravovali se nejčastěji v situacích, kdy se nedopustili chyby, ale kdy opravovali funkční převod, o kterém se domnívali, že by jej bylo možné nahradit jiným a vhodnějším řešením. Tyto opravy označuje Jones (2002: 108) za zbytečné a nežádoucí, mnohdy dokonce kontraproduktivní, jelikož jimi tlumočnick ztrácí čas a schopnost plně se soustředit na následující úsek textu, čímž zvyšuje riziko, že se chyby dopustí opravdu. Příkladem takové opravy může být následující úsek z převodu tlumočnicka č. 5:

O (4. část): (...) *una taza de café contiene, entre otras sustancias, vitamina B, magnesio o potasio.*

P: (...) *také má v sobě například magnézium tedy hořčík nebo například vitamín B.*

Oba uvedené termíny, *magnézium* i *hořčík*, jsou pro češtinu funkční a víceméně zaměnitelné, naopak výraz *potasio* neboli *draslík* tlumočnick při převodu zcela vynechal. Je pro nás však nemožné určit, zda bylo vynechání způsobeno uvedenou opravou, nebo tlumočnickovou neznalostí výrazu *potasio* a jeho českého ekvivalentu.

Na převodu tlumočnicka č. 5 bychom rádi ilustrovali také situaci, kdy se tlumočnick domnívá, že řečník chybí (Jones 2002: 108). Tlumočnick č. 5 v odpovědi na otázku č. 17³² uvedl: „Nevím, jestli jsem čísla přetlumočil(a) správně, ale třeba šest šáleků za den mi přišlo jako až přehnané číslo, takže jsem kvůli své neznalosti tématu možná víc zapochyboval(a).“ Tlumočnick ve své odpovědi odkazuje na dva odlišné úseky textu:

O (3. část): *En concreto, tomar entre 3 y 4 tazas al día ayuda a que mantengamos la concentración durante más tiempo.*

P: *Dát si denně 3 až 6 šáleků kávy nám pomáhá zlepšit koncentraci a také prodloužit koncentraci.*

³² Otázka č. 17: Je Vám téma projevu blízké? Domníváte se, že znalost tématu ovlivnila Váš tlumočnický výkon?

O (4. část): (...) *beber 3 o 4 tazas de café al día reduce en un 25 % el riesgo de desarrollar diabetes tipo II.*

P: (...), *že pokud budeme pít 3 až 6 --- šálků kávy denně, sníží se o 25 % riziko --- nemoci cukrovky typu dvě.*

Úseky pocházejí z odlišných částí projevu a byly tudíž prosloveny různými řečnicemi. Přestože se tlumočník v obou případech přeslechl, v obou případech se rozhodl informaci přetlumočit věrně tomu, co slyšel, a bez dodatečného komentáře.

Další ze strategií popsaných v teoretické části této práce je strategie nutného vynechání využitelná zejména v situaci, kdy je projev technický, případně přednesen nesrozumitelně či příliš rychlým tempem. V souvislosti s touto strategií ovšem Jones (2002: 124) zmiňuje, že tlumočník musí při převodu zachovat základní myšlenku výchozího sdělení a může vynechat pouze ilustrativní informace, nikoliv informace stěžejní. V odpovědi na otázku č. 15 byla tato strategie jmenována nejčastěji, konkrétně čtyřmi tlumočníky. Její využití ilustruje následující úsek převedený tlumočníkem č. 3:

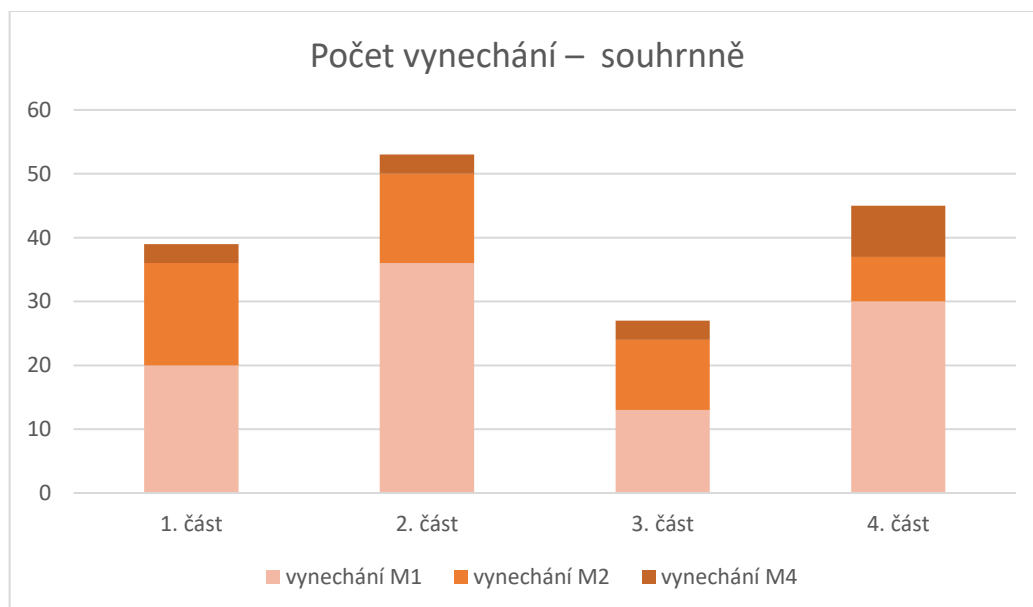
O (3. část): *Sin embargo, aunque el café casi no aporta calorías, hay que tener en cuenta que cada cucharadita de azúcar suma 20 calorías y al agregar leche u otros ingredientes, como crema o chocolate, las calorías van aumentando. Así, según los datos de Starbucks, una marca popular de café, una taza de café espresso o americano tiene cero calorías, sin embargo, una taza de café irlandés puede contener hasta 460 calorías.*

P: *Ačkoliv ale tedy káva nemá žádné kalorie, je důležité vědět, že každá lžička cukru kalorie kávě přidá. A když přidáme mléko nebo jiné ingredience, jako například čokoláda, kalorie ještě stoupají. A tímto způsobem tedy podle informací od Starbucks, což je známá značka kávy, šálek café americano má nulové kalorie. Nicméně irská káva může mít až 460 kalorií.*

Přestože došlo v uvedeném úseku celkem ke třem vynecháním, konkrétně k vynechání jednoho číselného údaje a dvou položek výčtů, tlumočník nevynechal informaci o společnosti Starbucks *una marca popular de café*, kterou lze s ohledem na cílového příjemce považovat za ilustrativní (tlumočení byla přítomna skupina příjemců studentů). Podobně nevynechal tuto informaci žádný z tlumočníků. Je však nutné dodat, že úsek pochází ze 3. části projevu namluvené mluvčí ze Španělska, v níž se tlumočníci

nejméně odchylovali od textu a v níž nejméně chybovali, lze tedy předpokládat, že byli v menší časové tísní než u zbylých částí projevu.

Počet vynechání v jednotlivých částech projevu za všechny tlumočnické výkony souhrnně ilustruje níže uvedený graf č. 14:

Graf 14 Počet vynechání M1, M2 a M4 – souhrnně

Z grafu č. 14 je zřejmé, že tlumočníci vynechávali nejméně často ve 3. části projevu namluvené mluvčí ze Španělska a nejčastěji ve 2. části projevu namluvené mluvčí z Peru. Za pozornost stojí také skutečnost, že výrazně nejvyššího počtu vynechání typu M4, která způsobují významnou obsahovou ztrátu, se tlumočníci dopustili ve 4. části projevu namluvené mluvčí z Mexika.

Přestože čtyři tlumočníci v odpovědi na otázku č. 15 uvedli, že během tlumočení záměrně vynechávali, není možné určit, k jakým konkrétním vynecháním došlo záměrně, tedy vědomě a účelně, k jakým došlo vědomě a neúčelně a k jakým došlo nevědomě. To bychom zjistili pomocí jiné metody výzkumu, například metody verbálních protokolů, kdy bychom tlumočnickům po uskutečnění experimentu pustili nahrávky s jejich tlumočnickými výkony, které by tak mohli průběžně komentovat. Využití této metody by jistě přineslo velmi zajímavé výsledky, časově by ovšem bylo mnohem náročnější a pro celkové potřeby této práce obecně méně vyhovující než využití metody dotazníkového šetření.

Dalšími využívanými strategiemi, které však tlumočníci při převodu uplatňovali pouze výjimečně, jsou strategie zobecnění, zjednodušení a vysvětlení. Využití strategie zobecnění lze ilustrovat následujícím úsekem převedeným tlumočnickem č. 5:

O (4. část): (...) *con síntomas como insomnio, dificultad respiratoria, vértigo y temblores.*

P: *To znamená, že nebudeme moci usnout, budeme se třást a další zdravotní komplikace.*

Jako méně funkční hodnotíme zobecnění, které tlumočnick č. 5 využil při převodu následujícího úseku, kdy obě položky vynechal. Smysl původního sdělení zůstal při převodu bezpochyby zachován, došlo však k obsahové ztrátě:

O (2. část): (...) *la cafeína favorece la liberación de varias hormonas, entre ellas la dopamina y la serotonina. Estas hormonas son consideradas como las sustancias responsables de regular nuestro estado de ánimo.*

P: (...) *díky kafi díky kofeinu se uvolňují určité hormony, které jsou zodpovědné za regulaci našeho naší nálady.*³³

V žádném z tlumočnických výkonů nebyla využita strategie sumarizace tak, jak ji chápe Jones (2002: 204). Sumarizací rozumí přidání informace, konkrétně zopakování hlavní myšlenky projevu, kterou již tlumočnick do cílového jazyka přetlumočil. Přestože tlumočnick č. 2 využití této strategie v dotazníku zmínil: „Záměrně jsem vynechával(a) některé údaje a sumarizoval(a) jsem věty, kde to šlo, abych snížil(a) posun.“, chápe ji nikoliv jako přidání, ale jako vynechání informace, tedy spíše jako zjednodušení, zobecnění či jako efektivní reformulaci.

Využití strategie vysvětlení zmínil v dotazníku pouze jeden tlumočnick, konkrétně tlumočnick č. 5. Jedná se o vysvětlení obsažené v následujícím úseku:

O (4. část): *Edmundo Rodriguez, docente de la Universidad del Pacífico en Perú, indica que cuando la dosis aumenta a más de seis tazas al día, se pierden las propiedades benéficas del café.*

P: *Například --- Universidad del Pacífico v peruánské Limě uvádí, že některé aspekty pití kávy mohou být negativní.*³⁴

³³ Správné řešení tohoto úseku lze ilustrovat na převodu tlumočnickem č. 2: (...) *kofoin vyplavuje celou řadu hormonů jako například serotonin nebo dopamin.*

³⁴ Správné řešení tohoto úseku lze ilustrovat na převodu tlumočnickem č. 1: *Edmundo Rodriguez, docent tichomořské pa* univerzity v Peru, říká, že --- pokud pijeme více než 6 šálků kávy denně, káva už není do* pro naše zdraví dobrá.*

Pro zajímavost bychom rádi dodali, že tento tlumočník v odpovědi na otázku č. 19³⁵ uvedl, že v nedávné době pobýval šest měsíců v Peru. Při popisu strategie vysvětlení Jones nicméně dodává, že by se tlumočník neměl snažit ji uplatnit na úkor správného převodu jiné stěžejní informace, právě k tomu při výše uvedeném převodu došlo.

Dále bychom se rádi stručně věnovali taktice časového posuvu, o které jsme v této kapitole již hovořili a kterou může tlumočník využívat jak preventivně, tak při řešení problému, se kterým se během převodu setkal. Této taktice byla věnována otázka č. 16³⁶ dotazníku A a z odpovědí tlumočnicků na tuto otázku vyplývá, že s časovým posuvem během převodu vědomě pracovali. Tlumočník č. 3 v odpovědi uvedl: „Snažil(a) jsem se držet těsně kvůli hustotě informací a číselných údajů.“ Z povahy výzkumné metody zvolené pro účely této práce vyplývá, že je pro nás dále nemožné určit, jak často tuto taktiku tlumočníci při převodu využívali, případně zda se její uplatnění lišilo s ohledem na jednotlivé řečnice, byť to z odpovědí tlumočnicků na otázku č. 16 nevyplývá, viz odpověď tlumočnicka č. 5: „Často jsem měl(a) velkou dekaláž, na různých místech, nešlo o řečníka, ale o informace/slovíčka/čísla.“

Z odpovědí tlumočnicků je zřejmé, že se snažili udržovat kratší časový posuv, byť Gile (2009: 201) v souvislosti s krátkým časovým posuvem varuje, že tlumočník začíná věty ve chvíli, kdy neví, jakým směrem se bude projev ubírat dál, a proto pro něj může být obtížné věty dokončovat. Následkem mohou být falešné začátky a opravy, které vidíme například u převodu tlumočnicka č. 4. Uvedené příklady pocházejí z části projevu namluvené mluvčí z Peru.

O (2. část): *Beber café a diario reduce en un 10 % la posibilidad de sufrir depresión.*

P: --- *Pitím kávy denním pitím kávy se o 10 % --- snižuje náchylnost k depresím.*

O (2. část): *La razón es que la cafeína aumenta la cantidad de ácidos grasos que circulan en el torrente sanguíneo.*

P: *Ten důvod Důvod Důvodem je to, že se zvyšují mastné kyseliny --- a dostávají se do krevního do krevního oběhu, (...)*

³⁵ Otázka č. 19: Pobýval/a jste delší dobu (více než 2 týdny) v nějaké španělsky mluvící zemi? Pokud ano, v které? Jak dlouho?

³⁶ Otázka č. 16: Domníváte se, že jste si udržoval/a vhodný odstup od řečníka? Pokud Vám odstup od řečníka působil problém, v které části projevu?

Poslední skupinou taktik podle Gila (2009:207) jsou taktiky využitelné během úsilí produkce řeči. Ty se do určité míry prolínají s již popsánytmi taktikami, jelikož sem Gile řadí spolupráci s kolegou v tlumočnické kabině, konzultaci předem připravených materiálů či práci s časovým posuvem. Dále sem Gile řadí taktiky zobecnění a vysvětlení, o nichž hovoří také Jones a jejichž užití tlumočnický během experimentu bylo popsáno na předchozích stranách.

Mezi taktiky využitelné během úsilí produkce a řeči dále spadá taktika reprodukce slyšeného, zejména při převodu terminologie a vlastních jmen, a s ní související taktika naturalizace. Taktiku reprodukce slyšeného volili ve větší či menší míře všichni tlumočnický, pouze u tlumočnický č. 3 došlo v tomto směru k chybám, které jsme již částečně okomentovali v kapitole 6.2.5.

Stručně bychom se na tomto místě rádi věnovali otázce převodu vlastních jmen, která se ve výchozím projevu vyskytla dvakrát. Ve 2. části projevu se objevilo jméno *Xavi Alonso* a ve 4. části projevu jméno *Edmundo Rodríguez*. První uvedené jméno bylo správně převedeno do cílového jazyka třemi tlumočnický, v jednom případě bylo převedeno pouze příjmení, tlumočnický č. 3 toto jméno převedl jako [Chavijel Lonsa]. Druhé uvedené jméno bylo správně převedeno dvěma tlumočnický, dvěma vynecháno, tlumočnický č. 3 jej převedl jako [Endruno Rodríguez].

Na základě převodu vlastních jmen zbylými tlumočnický nelze konstatovat, zda bylo úspěšné převedení či vynechání jména ovlivněno výslovnostní variantou dané mluvčí. Vzhledem k tomu, že Gile (2009: 207) před nesprávným využitím taktiky reprodukce slyšeného varuje, případné chyby mohou být podle něj příjemci vnímány negativně a mohou ohrozit důvěru příjemců v tlumočnický, hodnotíme v tomto případě přínosněji taktiku vynechání.

Taktiky informování příjemců o problému, paralelní reformulace či vypnutí mikrofonu, které by měli tlumočnický využívat pouze ve výjimečných případech, žádný z tlumočnický během experimentu neuplatnil. Z povahy experimentu a tlumočené nahrávky jsme jejich využití tlumočnický nepředpokládali.

6.5 Problematické pasáže, interference

V kapitole *Podoba výchozího projevu* jsme se věnovali fonetickým a lexikálním aspektům výchozího projevu. Oproti fonetickým odchýlením od standardní varianty španělštiny byla lexikální odchýlení do projevu zanesena vědomě a v mnohem menší míře.

Například spojení *salir a la cancha*, které užila mluvčí z Peru, rozuměli všichni tlumočníci, ve třech případech zvolili vhodný ekvivalent: *než závodí, před závody, než vyjdou na hřiště*. Ve dvou případech hodnotíme užitý ekvivalent jako stylisticky méně vhodný: *než jdou na věc, než například vylezou na hřiště*.

Problematictější bylo pro tlumočníky spojení *leche descremada* užití mluvčí z Argentiny v následujícím úseku, který převedl zcela správně pouze tlumočnick č. 3 (z tohoto hlediska může být zajímavé, že tlumočnick č. 3 v odpovědi na otázku č. 23 dotazníku A uvedl, že při tlumočení upřednostňuje rodilé mluvčí americké španělštiny):

O (1. část): (...) *porque, obviamente, no es lo mismo un café con leche descremada que un café irlandés con unas gotitas del alcohol.*

P: *Protože samozřejmě není to stejné káva s mlékem bez tuku anebo irská káva s alkoholem.*

.

Ve dvou případech byl převod částečně správný, například u tlumočnicka č 4:

P: (...) *protože očividně není to samé dát si kávu s mlékem, jako dát si například irskou kávu s alkoholem.*

Ve dvou případech došlo ke změně smyslu, například u tlumočnicka č. 1:

P: (...) *protože není to stejné pít kávu, kde je mnoho smetany a mléka nebo kávu, kde je alkohol.*

Mezi problematické pasáže lze dále zařadit následující úsek z 1. části výchozího projevu:

O (1. část): (...) *con lo cual el café logró hasta ahora posicionarse como la segunda bebida más consumida en el mundo; por detrás del agua, por supuesto. Y todo esto a pesar de su histórica mala reputación.*

Informaci *por detrás del agua, por supuesto* převedl pouze tlumočnick č. 2 a 4, tlumočníci č. 1, 3 a 5 tuto informaci při převodu zcela vynechali. Pro ilustraci správného řešení uvádíme převod tlumočnickem č. 2:

P: *Díky tomu se káva dostala na druhé místo jako druhý nejkonzumovanější nápoj na světě. Samozřejmě hned po vodě.*

Neméně problematickou pasáží byla následující pasáž obsažená ve 3. části projevu. Správně tento úsek přetlumočili tlumočníci č. 2 a 3, tlumočníci č. 1 a 4 v této pasáži chybovali při převodu číselného údaje, tlumočník č. 5 tento úsek vynechal úplně. Pro ilustraci správného řešení uvádíme převod tlumočníka č. 2:

O (3. část): *(...) los consumidores de café tienen un 60 % menos de probabilidades de padecer Alzheimer.*

P: *--- Lidé, kteří konzumují kávu, mají o 60 % nižší --- šanci, že budou trpět Alzheimerovou chorobou.*

Za problematický úsek lze označit také následující pasáž obsaženou ve 4. části projevu. Tlumočníci č. 1, 3 a 5 tuto pasáž zcela vynechali, tlumočníci č. 2 a 4 ji převedli správně. Pro ilustraci správného řešení uvádíme převod tlumočníka č. 4:

O (4. část): *Y hay investigaciones que elevan este efecto hasta un 67 %.*

P: *A také existují studie, které říkají, že až --- 67 procent odpovídá.*

Dalším problematickým úsekem byl při převodu následující úsek z 1. části výchozího projevu:

O (1. část): *Y todo esto a pesar de su histórica mala reputación.*

Tlumočník č. 1 přetlumočil úsek téměř doslovně:

P: *A to navzdory tomu, že má špatnou reputaci historickou.*

Podobně přetlumočil tuto pasáž tlumočník č. 2, který vynechal výraz *histórica*:

P: *A todo všechno i přes --- špatnou reputaci kávy.*

V prvním případě byl úsek přetlumočen správně, v druhém případě došlo k méně závažnému vynechání typu M1, výraz *reputace* použitý oběma tlumočníky lze však považovat za interferenci ze španělštiny. Tlumočnick č. 3 se kromě interference dopustil významového posunu:

P: *A i přesto má špatnou reputaci.*

Tlumočnick č. 4 se také dopustil významového posunu – vynechání slova *reputación* je pro výsledný převod závažnější než vynechání slova *histórica*, kterého jsme si mohli všimnout u tlumočnicka č. 2.

P: *A to i přesto, jakou má špatnou historii.*

Za nejvydařenější bychom mohli považovat převod tlumočnicka č. 5, který tuto pasáž reformuloval a propojil s následujícím úsekem:

P: *A to i přesto, že dosud se o něm vědci často zmiňovali jako o něčem škodlivém.*

Na tomto místě bychom rádi okomentovali další interference, které se při převodu v menší či větší míře vyskytly a kterým byla věnována také otázka č. 8³⁷ dotazníku B. S ohledem na povahu jednotlivých interferencí však nelze zobecňovat, což bychom rádi ilustrovali na kalkovém překladu výrazu *efecto* výrazem *efekt*. Zatímco ostatní tlumočníci tento výraz převáděli různě podle kontextu, nejčastěji výrazy *dopad*, *výhoda* nebo *vliv*, a kalkové řešení použili v celém projevu pouze jednou, případně vůbec, tlumočnick č. 4 volil kalkové řešení *efekt* téměř pokaždé. Proto nelze konstatovat, že by byl výskyt interferencí ovlivněn odlišnou výslovnostní variantou mluvčích. Větší výpovědní hodnotu by v tomto směru mohl mít kalkový převod struktury vět.

K interferencím se v odpovědi na otázku č. 8 dotazníku B příjemci studenti vyjadřovali spíše stručně. Například příjemce tlumočnicka č. 2 ve své odpovědi uvedl: „Shodit váhu, pravděpodobně slovo docent, občas ne úplně vhodné formulace, nejspíše ale ne vyloženě interference (pálit tuky, vyvinutí diabetu).“ Příjemce netlumočnick a

³⁷ Otázka č. 8: Všiml/a jste si interferencí ze španělštiny? Pokud můžete, uveďte příklad:

posluchač tlumočnicka č. 2 na obdobnou otázku č. 6³⁸ dotazníku C odpověděl, že se v projevu žádná nepřirozená vyjádření nevyskytla. Podrobněji se k otázce interferencí vyjádřili pouze příjemci tlumočnicka č. 3, jejich odpovědi byly popsány již v kapitole 6.2.5.

Závěrem této kapitoly bychom rádi okomentovali takzvaná výplňková slova, jejichž nadměrné užívání může být příjemci vnímáno jako projev nejistoty. Nadměrné užití výplňkových slov ilustrujeme na převodu tlumočnicka č. 5, který v cílovém jazyce uvedl celkem patnáctkrát výraz *například*, pouze v několika případech odpovídalo užití tohoto výrazu originálu, v několika případech nedošlo užitím tohoto výrazu k významovému posunu, na několika místech k méně závažnému významovému posunu došlo:

O (4. část): *Además, el docente alerta que al tomar más café que el recomendado se pueden producir efectos de intoxicación por cafeína, con síntomas como insomnio, dificultad respiratoria, vértigo y temblores.*

P: *Můžeme se například intoxikovat kofeinem. To znamená, že nebudeme moci usnout, budeme se třást a další zdravotní komplikace.*

Vzhledem k tomu, že tlumočnick používal výplňková slova v průběhu celého projevu víceméně bez rozdílu, nelze konstatovat, že by bylo nadměrné užívání výplňkových slov způsobeno obtížností dané části projevu či únavou tlumočnicka. Podobná situace nastala u tlumočnicka č. 3, který v cílovém jazyce nadužíval výraz *tedy*. Opět nelze říci, že by se četnost užití tohoto výrazu v průběhu tlumočení výrazně lišila.

³⁸ Otázka č. 6: Všiml/a jste si v projevu pro češtinu nepřirozených vyjádření? Pokud můžete, uveďte příklad:

7. Shrnutí

V úvodu empirické části této práce byly uvedeny dvě výzkumné otázky, které jsme zformulovali na základě cílů výzkumu a poznatků uvedených v teoretické části této práce, zejména poznatků vyplývajících z předchozích výzkumů, které byly provedeny v oblasti faktorů ovlivňujících kvalitu tlumočení a v oblasti posuzování kvality tlumočení.

7.1 Výzkumná otázka č. 1

V odpovědi na otázku, zda dochází při simultánním tlumočení amerických variant španělštiny k častějším odchýlením od textu a chybám přednesu, a tudíž k nižší kvalitě tlumočení, lze konstatovat, že různé výslovnostní varianty španělštiny skutečně ovlivňují počet odchýlení od výchozího textu a chyb přednesu, jakého se tlumočníci při simultánním tlumočení do češtiny dopouštějí.

Z grafu č. 4 (viz kapitola 6.2, str. 64) je patrné, že se tlumočníci v části namluvené mluvčí ze Španělska dopustili nejnižšího počtu odchýlení od původního sdělení a chyb přednesu. Tato skutečnost je patrná také při pohledu na grafy č. 6 až 10 (str. 66 až 72) věnované jednotlivým tlumočnickým výkonům. Tři z celkem pěti tlumočnicků se v části namluvené mluvčí ze Španělska odchylovali od textu a chybovali nejméně, zbylí dva tlumočníci se v této části dopustili téměř shodného počtu odchýlení od textu a chyb přednesu jako v části projevu namluvené mluvčí z Argentiny. V částech namluvených rodilými mluvčími z Peru a z Mexika se tlumočníci dopustili nejvyššího počtu odchýlení od textu a chyb přednesu.

Přestože byla nahrávka s tlumočeným projevem sestavena tak, aby byly všechny její části z hlediska obtížnosti co nejpodobnější (v tomto směru bylo dbáno například na rychlost přednesu projevu, počet číselných údajů, vlastních jmen či názvů institucí), je nutné v odpovědi na výzkumnou otázku č. 1 zohlednit také skutečnost, že se experimentu zúčastnilo pouze omezené množství tlumočnicků, z nichž každý uvedl v rámci dotazníkového šetření odlišnou zkušenost s jednotlivými výslovnostními variantami španělštiny. Jejich zkušenost však mohla ovlivnit výsledný tlumočnický výkon, a tudíž i výše uvedené výsledky.

7.2 Výzkumná otázka č. 2

Při formulování otázky, zda mají tlumočníci při posuzování kvality simultánního tlumočení odlišná očekávání než jejich příjemci, jsme vycházeli z předchozích výzkumů

uskutečněných Hildegund Bühler (1986), Ingrid Kurz (1989) a Ángelou Collados Aís (2010). Po přihlídnutí k odpovědím získaným prostřednictvím dotazníkového šetření lze konstatovat, že námi získané výsledky odpovídají výsledkům výše uvedených výzkumů.

Z grafu č. 1 (viz kapitola 6.1, str. 59) vyplývá, že nejméně kritičtí jsou při hodnocení tlumočení příjemci netlumočníci. Tuto skupinu tvořili vysokoškolsky vzdělaní respondenti, absolventi nefilologických oborů. Tito příjemci hodnotili tlumočnické výkony převážně jako nadprůměrné, občas jako vynikající. Druhá skupina příjemců tvořená studenty bakalářského oboru Španělština pro mezikulturní komunikaci byla při hodnocení tlumočnických výkonů kritičtější, tlumočení hodnotila převážně jako průměrné, občas jako nadprůměrné a výjimečně jako vynikající. Pro ilustraci dále uvádíme, že nejkritičtější byli při hodnocení tlumočnických výkonů samotní tlumočníci, kteří svůj výkon hodnotili převážně jako průměrný, případně podprůměrný a výjimečně jako nadprůměrný.

S ohledem na četnost odchýlení od výchozího textu a chyb přednesu a s nimi související grafy č. 6 až 10 (str. 66 až 72) hodnotíme jako velmi zajímavé propojení uvedené četnosti s osou, která ilustruje obtížnost porozumět konkrétní mluvčí, jak ji ohodnotil daný tlumočník. Například tlumočník č. 2, který se při převodu odchyloval a chyboval nejméně, ohodnotil v tomto směru jako nejobtížnější část projevu namluvenou mluvčí ze Španělska, v níž chyboval nejméně často. Je možné, že při převodu této části byla jeho procesní kapacita zatížena nejméně, a proto byl schopen plně posoudit daný úsek výchozího projevu.

Pokud usouvztažíme výsledky uvedené v odpovědi na výzkumnou otázku č. 1, tedy počet odchýlení od výchozího textu a chyb přednesu, s odpověďmi příjemců, kteří měli v rámci dotazníků B a C ohodnotit, která část tlumočení byla nejpovedenější či naopak méně povedená než zbylé části, zjistíme, že tyto odpovědi se pouze výjimečně shodují s objektivními výsledky experimentu neboli s počtem odchýlení od výchozího textu a chyb přednesu.

Důvodem může být například to, že příjemci neznalí originálu posuzují kvalitu simultánního tlumočení zejména na základě srozumitelnosti, jazykové přijatelnosti, terminologické přesnosti a logické návaznosti, nikoliv na základě obsahové přesnosti a věrnosti tlumočení vůči originálu. Tlumočený projev však nebyl vysoce odborný ani terminologicky příliš náročný, pokud by byl projev odbornějšího rázu, obsahoval velké množství terminologie a mezi příjemci by byli odborníci na dané téma, nelze předpokládat, že bychom prostřednictvím dotazníkového šetření získali stejné výsledky.

Na tomto místě bychom se rádi zaměřili také na odpovědi shrnuté v grafu č. 12 (str. 75). Tento graf znázorňuje rozdíl mezi četností, s jakou tlumočníci tlumočí rodilé mluvčí evropské španělštiny a americké španělštiny. Zatímco rodilé mluvčí evropské španělštiny tlumočí souhrnně často, rodilé mluvčí americké španělštiny tlumočí souhrnně spíše výjimečně. Z těchto odpovědí nicméně nevyplývá, zda se liší četnost, s jakou se tlumočníci setkávají s jednotlivými variantami španělštiny během tlumočnických seminářů, samostudia či během povinné odborné praxe.

Z grafu č. 12 je dále patrné, jak často tlumočníci tyto varianty španělštiny poslouchají v médiích. Přestože se odpovědi jednotlivých tlumočnicků v tomto směru liší, pokud jejich odpovědi shrneme, zjistíme, že četnost, s jakou poslouchají obě varianty, je víceméně totožná. Zajímavé ovšem je, že tlumočníci, kteří v odpovědi na otázku, jak často poslouchají v médiích rodilé mluvčí americké španělštiny, jako jediní uvedli, že často, se při převodu dopustili nejnižšího počtu odchýlení od výchozího textu a chyb přednesu. Zbylí tlumočníci v této odpovědi uvedli, že rodilé mluvčí americké španělštiny poslouchají v médiích pouze výjimečně, případně vůbec.

Přestože se studenti navazujícího magisterského oboru Tlumočnictví čeština-španělština během tlumočnických seminářů zejména ve 3. a 4. semestru setkávají s mluvčími z různých španělsky mluvících oblastí, na základě usouvztažení jednotlivých tlumočnických výkonů a odpovědí v dotaznících lze předpokládat, že pokud by se s rodilými mluvčími americké španělštiny setkávali nejen při tlumočení stejně často jako s rodilými mluvčími evropské španělštiny, při převodu by se dopouštěli nižšího počtu odchýlení od textu a chyb přednesu.

Závěrem této kapitoly bychom rádi okomentovali využívání strategií a taktik během experimentu. K této otázce se tlumočníci vyjadřovali v dotazníku A, a ačkoliv byly v dotazníku jednotlivé strategie vyjmenovány, což bychom mohli do určité míry považovat za návodné, tlumočníci uváděli pouze minimální využívání strategií. Z jejich odpovědí vyplynulo, že nejčastěji využívali strategii vynechání a anticipace a práci s časovým posuvem. Přestože tlumočený projev nevyžadoval časté využívání strategií a řešení problémů, neobsahoval velké množství dlouhých a složitých souvětí či odborné terminologie ani nebyl přednesen příliš rychlým tempem, tlumočníci strategie ve skutečnosti využívali častěji, než uvedli v dotaznících. Nabízí se vysvětlení, že si tlumočníci při studiu a při následné praxi jednotlivé strategie osvojují, až je při tlumočení využívají nevědomě. Nelze ovšem konstatovat, že by se využívání jednotlivých strategií tlumočnicků při převodu odlišných částí projevu lišilo.

8. Diskuze

Na tomto místě bychom rádi uvedli, že počet tlumočnicků, kteří se účastnili experimentu uskutečněného v rámci tohoto výzkumu, byl nízký, a proto mohl ovlivnit výsledky experimentu. Je však nutné dodat, že počet tlumočnicků byl omezen počtem studentů 2. a 3. ročníku navazujícího magisterského oboru Tlumočnictví čeština-španělština. Těch bylo v době uskutečnění experimentu sedm, ovšem dva z nich v té době pobývali na studijním pobytu v zahraničí, a proto se experimentu účastnili pouze v rámci pilotní verze.

S omezeným počtem potenciálních účastníků souvisí další aspekt experimentu, o kterém jsme hovořili již v předchozí kapitole v odpovědi na první výzkumnou otázku. V rámci dotazníkového šetření uváděli tlumočníci, jakou mají zkušenost s jednotlivými výslovnostními variantami španělštiny, například zda pobývali delší dobu v nějaké španělsky mluvící zemi, případně ve které a jak dlouho. Odpovědi na tuto otázku byly velmi odlišné. Zkušenost tlumočnicků s jednotlivými variantami španělštiny nicméně mohla ovlivnit počet odchýlení od výchozího textu a chyb přednesu, jakého se během převodu dopustili, a tím ovlivnit výsledky experimentu. Pokud by byl počet potenciálních účastníků experimentu vyšší, mohli by být do experimentu zařazeni pouze tlumočníci s podobnou zkušeností s jednotlivými variantami španělštiny. Vzhledem k tomu, že výrazně vyšší počet tlumočnicků, kteří simultánně tlumočí ze španělštiny do češtiny, nelze předpokládat, bylo by vhodnější provést experiment vícekrát, například dva roky po sobě s různými skupinami studentů navazujícího magisterského studia, jejich rozdílné zkušenosti při výběru nezohledňovat a zjistit opět až prostřednictvím dotazníkového šetření.

S ohledem na dotazníkové šetření, konkrétně na dotazníky A, bychom rádi uvedli možné změny využitelné pro budoucí výzkum v téže oblasti. Na tomto místě je však nutné konstatovat, že jsme se při přípravě všech tří dotazníků snažili o maximální stručnost a časovou nenáročnost pro respondenty. Do dotazníku A by mohla být zařazena otázka, v jejíž odpovědi by tlumočníci popsali svou předchozí přípravu, tedy do jaké míry pracovali s poskytnutým souborem obsahujícím terminologii a názvy institucí. Do dotazníku A by mohla být zařazena také otázka související s taktikou zapisování, zejména zapisováním číselných údajů. Obě taktiky byly popsány v teoretické části této práce (viz kapitola 3) a bylo by zajímavé zjistit, nakolik je tlumočníci během tlumočení využívali.

Stručně bychom se zde rádi věnovali také dotazníkům B a C určeným příjemcům tlumočení. Otázky obsažené v obou dotaznících kladly důraz na rozdíl mezi jednotlivými

částmi projevu v cílovém jazyce. Příjemcům byly před uskutečněním experimentu podány instrukce, které je seznámily s povahou experimentu. Před uskutečněním experimentu byli příjemci požádáni, aby se zaměřili na rozdíl mezi jednotlivými částmi projevu, z nichž každá trvá cca 2,5 minuty. Tento aspekt hodnotíme jako problematický, byť byl nutnou součástí experimentu. Jak uvádí Gile (2009: 41), příjemce často tlumočení neposlouchá natolik pozorně, aby byl schopný kvalitu tlumočnického výkonu zcela posoudit. Mnohdy může příjemce například poslouchat pouze ty úseky projevu, které jsou pro něj relevantní, čímž je ovlivněn způsob, jakým kvalitu tlumočnického výkonu hodnotí. Pokud by pro účely experimentu nebyla použita jedna nahrávka, během níž se střídají řečnice, ale například čtyři nahrávky, snížili bychom problematičnost výše uvedeného aspektu pouze do určité míry. Příjemci by sice znali přesné hranice mezi projevy, případně částmi projevu pronesenými různými řečnicemi, přesto by tlumočení hodnotili odlišně od běžných příjemců, se kterými se tlumočnické setkává v praxi a kteří mohou tlumočení věnovat nižší pozornost.

S ohledem na povahu tlumočené nahrávky lze také namítnout, že vybrané varianty, na které se náš výzkum zaměřil, nemusejí vypovídat o celkové problematice tlumočení rozdílných výslovnostních variant španělštiny, kterých je velmi mnoho. Do určité míry chápeme jako problematické také označení evropská španělština, s níž jsme pracovali při přípravě dotazníků a které jsme stavěli v opozici k americké španělštině. Toto pojetí evropské španělštiny ovšem nezahrnuje pouze standardní španělštinu podle Španělské královské akademie (RAE), ale také variantu uplatňovanou na jihu země, v Andalusii, kde bylo popsáno velké množství odlišných výslovnostních rysů, z nichž některé uvádíme v teoretické části této práce (viz kapitola 4).

Při přípravě nahrávky s výchozím projevem jsme dbali na poznatky předchozích výzkumů provedených v oblasti faktorů ovlivňujících kvalitu tlumočení. Jak bylo uvedeno výše, přestože jsme se snažili snížit množství nezávislých proměnných, které by mohly ovlivnit námi měřené proměnné, výzkum, který je součástí této diplomové práce, byl ovlivněn velkým množstvím proměnných a jeho výsledky proto nelze považovat za obecně platné. Výzkum ovšem může sloužit jako pilotní studie pro další výzkumy v této či podobné oblasti.

9. Závěr

Teoretická část této práce je rozdělena do kapitol, které jsou věnovány různým oblastem simultánního tlumočení. Těmito oblastmi jsou kvalita tlumočení, na níž se snažíme nahlížet z různých hledisek, typologie odchýlení od textu, strategie a taktiky, faktory ovlivňující kvalitu tlumočení a s nimi související předchozí výzkum a dále výslovnostní varianty americké španělštiny, o kterých hovoříme v opozici k standardní výslovnostní variantě evropské španělštiny.

Přestože se některé z předchozích výzkumů, které uvádíme v teoretické části této práce, věnují vlivu odlišné výslovnosti nerodilých řečníků na kvalitu tlumočení, nikoliv odlišné výslovnosti rodilých řečníků, je nutné zdůraznit, že žádný z popsaných výzkumů nepracuje se španělštinou, ale s angličtinou. Nelze ovšem předpokládat, že by se tlumočníci, jejichž pracovními jazyky jsou španělština a čeština, setkávali s nerodilými mluvčími tak často, jako se s nimi setkávají tlumočníci s pracovními jazyky angličtinou a češtinou.

Empirická část této práce je opět rozdělena do kapitol. V úvodu empirické části popisujeme cíle výzkumu, výzkumné otázky a metodologii výzkumu, tedy experiment a dotazníkové šetření. Dále zde popisujeme průběh, podobu výzkumu a jeho účastníky, kromě toho se v úvodu empirické části věnujeme stručnému popisu pilotní verze výzkumu, která byla provedena před uskutečněním výzkumu, jehož výsledky jsou uvedeny v závěru empirické části. Závěr empirické části obsahuje popis tlumočnických výkonů, na které je aplikována typologie odchýlení od textu a chyb přednesu. Tlumočnické výkony jsou dále usouvztažněny s odpověďmi uvedenými v dotaznících A, B a C.

Účelem této práce bylo zjistit, nakolik jsou studenti tlumočnictví s různými výslovnostními variantami španělštiny seznámeni a zda může být jejich tlumočnický výkon na základě této zkušenosti kvalitnější. Přestože nelze zejména z důvodu nízkého počtu účastníků experimentu námi získané výsledky zobecňovat, z výsledků výzkumu vyplývá, že nejmenšího počtu odchýlení od textu a chyb se dopustili tlumočníci, kteří jsou v kontaktu s americkými variantami španělštiny (zejména prostřednictvím médií, tedy televize či rádia) častěji než ostatní tlumočníci. Naopak tlumočníci, kteří jsou v tomto směru s americkou španělštinou v kontaktu pouze výjimečně, případně nikdy, se dopustili nejvyššího počtu odchýlení od textu a chyb, jejich tlumočení lze tedy považovat za nejméně kvalitní. Na základě celkového počtu odchýlení a chyb lze dále konstatovat,

že převod části projevu namluvené mluvčí ze Španělska byl obsahově nejpřesnější a tlumočníci během něj chybovali méně často než ve zbylých částech projevu.

V úvodu této práce jsme uvedli, že geografická oblast, v níž se hovoří španělsky, je velmi rozsáhlá a střetávají se v ní různé výslovnostní tendence. Španělštinou na celém světě hovoří více než půl miliardy obyvatel, a přestože je mezi nimi téměř 480 milionů rodilých mluvčích, ze Španělska pochází méně než 10 procent z nich. Proto je nutné, aby byli studenti tlumočení během výuky i během samostudia vystaveni rozdílným výslovnostním variantám španělštiny.

Díky moderním technologiím mají studenti mnoho možností, jak mohou být v kontaktu s různými variantami španělštiny, ať už prostřednictvím poslechu (živý přenos argentinské stanice Televisión Pública Argentina³⁹, venezuelské TV Venezuela⁴⁰, mexické Milenio⁴¹ a dalších, které jsou českým posluchačům dostupné na adrese www.youtube.com) či příspěvků, které mohou tlumočit v rámci samostudia (příspěvky TEDx dostupné na adrese www.youtube.com, databáze projevů Speechpool⁴², databáze projevů Speechrepository⁴³ a další).

³⁹ Tv pública Argentina. In: Youtube [online]. Kanál uživatele TV Pública Argentina.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=gDjglU2RukM>

⁴⁰ Tv Venezuela. In: Youtube [online]. Kanál uživatele TVVenezuela.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=iQ-VHIpaXRY>

⁴¹ MILENIO. In: Youtube [online]. Kanál uživatele MILENIO.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IR6EIPjEttw>

⁴² Speechpool. Speechpool [online]. Dostupné z: <http://www.speechpool.net/es/>

Tato databáze obsahuje řadu projevů vhodných pro trénink tlumočení. K dispozici jsou zde projevy namluvené mluvčími z Argentiny, Mexika, Venezuely a dalších latinskoamerických zemí. Dále jsou zde přístupné projevy namluvené mluvčími ze Španělska, které jsou označené podle konkrétní oblasti, z níž daný mluvčí pochází (Andalusie, Madrid, Katalánsko aj.). Také jsou zde k dispozici projevy namluvené nerodilými mluvčími španělštiny.

⁴³ Speech Repository 2.0. Speech Repository [online]. Dostupné z: <https://webgate.ec.europa.eu/sr/>

Kromě projevů namluvených rodilými mluvčími evropské španělštiny obsahuje tato databáze nově také projevy namluvené mluvčími z Kuby.

10. Bibliografie

1. Primární zdroje

ANDIÓN HERRERO, María Antoineta a CRIADO DE DIEGO, Cecilia. 2017. [online]. *La variedad fonética del español: reflexiones en torno a la evaluación coordinada de la expresión e interacción orales*. [cit. 15.9.2018]. Dostupné z:

https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/sicele/003_andioncriado.htm

BÁEZ SAN JOSÉ, Valerio, Jana KRÁLOVÁ a Josef DUBSKÝ. 1999. *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň: Fraus.

BARIK, Henri. 1971. *A Description of Various Types of Omissions, Additions and Errors of Translation Encountered in Simultaneous Interpretation*. *Meta*. 16(4), s. 199-210.

BARTOŠ, Lubomír a Karel OHNESORG. 1965. *Zvukový a pravopisný rozbor španělštiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

BROŽ, Stanislav. 2018. *Adaptace (vybraných) anglicismů ve španělštině*. Praha: Univerzita Karlova. Bakalářská práce.

BÜHLER, Hildegund. 1985. *Conference Interpreting. A Multichannel Communication Phenomenon*. *Meta* 30 (1), 49-54.

BÜHLER, Hildegund. 1986. *Linguistic (semantic) and extra-linguistic (pragmatic) criteria for the evaluation of conference interpretation and interpreters*. *Multilingua* 5(4), 231-235.

COLLADOS AÍS, Ángela. „Evaluación de la calidad en interpretación simultánea: Contrastes de exposición e inferencias emocionales. Evaluación de la evaluación“. In: HANSEN, Gyde, Andrew CHESTERMAN a Heidrun GERZYMISCH-ARBOGAST. 2008. *Efforts and models in interpreting and translation research: a tribute to Daniel Gile*. Amsterdam: John Benjamins, 193-214.

COLLADOS AÍS, Ángela. 2010. [online]. *La evaluación de la calidad en interpretación simultánea: pautas evaluadoras según usuarios*. [cit. 20.11.2018] Dostupné z: <https://buleria.unileon.es/bitstream/handle/10612/4745/Collados.pdf?sequence=1>

COLOMA, Germán. 2010. [online]. *Caracterización fonética de las variedades regionales del español y propuesta de transcripción simplificada*. Buenos Aires: Universidad del CEMA. [cit. 14.9.2018].

Dostupné z: <https://revistas.ucm.es/index.php/RFRM/article/viewFile/37217/36019>

ČEŇKOVÁ, Ivana a kol. 2001. *Teorie a didaktika tlumočení I*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta.

ČEŇKOVÁ, Ivana. 2008. *Úvod do teorie tlumočení*. Druhé, opravené vydání. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka.

ČERMÁK, Petr. 2005. *Fonetika a fonologie současné španělštiny*. Praha: Karolinum.

ČERNOV, Gelij Vasil'jevič. 2004. *Inference and anticipation in simultaneous interpreting: a probability-prediction model*. Amsterdam: Benjamins.

EL CONFIDENCIAL. 2013. [online]. „Beneficios de tomar café que han desvelado las investigaciones científicas“. In: *El Confidencial*. [cit. 20.9.2018]. Dostupné z: https://www.elconfidencial.com/alma-corazon-vida/2013-12-09/beneficios-de-tomar-cafe-que-han-desvelado-las-investigaciones-cientificas_59249/

FRANTOVÁ, Tereza. 2016. *Ángela Collados Aís a její přínos k rozvoji translatologie*. Praha: Univerzita Karlova. Diplomová práce.

GERVER, David. 1969. „The Effects of Source Language Presentation Rate on the Performance of Simultaneous Conference Interpreters“. In: PÖCHHACKER, Franz a Miriam SHLESINGER. 2002. *The interpreting studies reader*. London: Routledge, 53-66.

GILE, Daniel. 2009. *Basic concepts and models for interpreter and translator training*. Amsterdam: John Benjamins.

GILE, Daniel. 2017. [online]. *The Cirin Bulletin n°54*. The Cirin Bulletin [cit. 20.2.2019]. Dostupné z: <https://www.cirinandgile.com/bulletins/Bulletin-54-Jul-2017.pdf>

HALE, Sandra a Jemina NAPIER. 2013. *Research methods in interpreting: a practical resource*. Londýn: Bloomsbury. Research Methods in Linguistics.

HUFFINGTON POST. 2014. [online]. „12 excusas para disfrutar de una taza de café“. In: *Huffington Post* [cit. 20.9.2018]. Dostupné z: https://www.huffingtonpost.es/2014/01/15/excusas-disfrutar-cafe_n_4600927.html?ec_carp=5081128880014229000

JONES, Roderick. 2002. *Conference Interpreting Explained*. Manchester: St. Jerome Publishing.

KALINA, Sylvia. „Quality in interpreting and its prerequisites“. In: GARZONE, Giuliana a Maurizio VIEZZI. 2002. *Interpreting in the 21st century: challenges and opportunities: selected papers from the 1st Forli conference on interpreting studies*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 121-130.

KLOUČKOVÁ, Lucie. 2009. *Charakteristika současné mexické španělštiny*. Praha: Univerzita Karlova. Diplomová práce.

KOPCZYŃSKI, Andrzej. 1980. *Conference interpreting: some linguistic and communicative problems*. Poznaň: Univerzita Adama Mickiewicze v Poznani.

KRÁLOVÁ, Jana. 1998. *Kapitoly ze zvukového rozboru španělštiny (na pozadí češtiny)*. Praha: Karolinum.

KRÁLOVÁ, Jana. 2012. *Vybrané problémy španělské stylistiky na pozadí češtiny*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta.

- KRUŠINA, Alois. 1971. *Hlavní složky podmiňující proces a kvalitu simultánního tlumočení*. In: Studie o jazyce a teorii překládání. Praha: Sborník ÚSL.
- KURZ, Ingrid. 1989. „Conference interpretation: Expectations of different user groups“. In: PÖCHHACKER, Franz a Miriam SCHLESINGER. 2002. *The Interpreting studies reader*. Abingdon: Routledge, 312-324.
- KURZ, Ingrid. „The impact of non-native English on students' interpreting performance“. In: HANSEN, Gyde, Andrew CHESTERMAN a Heidrun GERZYMISCH-ARBOGAST. 2008. *Efforts and models in interpreting and translation research: a tribute to Daniel Gile*. Amsterdam: John Benjamins, 179-192.
- MORENO DE ALBA, José G. 1993. *El español en América*. México: Fondo de Cultura Económica, Lengua y Estudios Literarios.
- MRAČEK, David. 2015. *Vzájemné postavení didaktiky překládky a translologie*. Praha: Univerzita Karlova. Disertační práce.
- PÖCHHACKER, Franz. 2004. *Introducing interpreting studies*. 1. vydání. Londýn: Routledge.
- PÖCHHACKER, Franz. „Researching Interpreting Quality: Models and methods“. In: GARZONE, Giuliana a Maurizio VIEZZI. 2002. *Interpreting in the 21st century: challenges and opportunities: selected papers from the 1st Forli conference on interpreting studies*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 95-106.
- R.A.E. 2011. [online]. *Nueva gramática de la lengua española. Fonética y fonología*. Madrid: Espasa Libros. Dostupné z:
http://www.rae.es/sites/default/files/Sala_prensa_Dosier_Fonetica_y_fonologia.pdf
- RENNERT, Sylvi. 2008. *Visual Input in Simultaneous Interpreting*. Meta. 53(1), s. 204-217.

SOCHOROVÁ, Veronika. 2018. *Přízvuk řečníka jako faktor ovlivňující kvalitu konsektivního tlumočení: srovnání rodilých a nerodilých mluvčích*. Praha: Univerzita Karlova. Diplomová práce.

VAQUERO DE RAMÍREZ, María. 1996. *El español de América I, Pronunciación: cuadernos de lengua española*. Madrid: Arco Libros.

VAN ENGEN, Kristin J. a PEELLE, Jonathan E. 2014. [online]. „Listening effort and accented speech“. In: *Frontiers* [cit. 20.2.2019]. Dostupné z: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fnhum.2014.00577/full>

2. Internetové zdroje

Audacity. 2019. [online]. Audacity, verze 2.3.1.
Dostupné z: <https://www.audacityteam.org>

MILENIO. In: Youtube [online]. Kanál uživatele MILENIO.
Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1R6ElPjEttw>

Real Academia Española. 2019. [online]. *Diccionario de la lengua española*. Dostupné z: <http://www.rae.es>

Speechpool. Speechpool [online]. Dostupné z: <http://www.speechpool.net/es/>

Speech Repository 2.0. Speech Repository [online]. Dostupné z: <https://webgate.ec.europa.eu/sr/>

Tv pública Argentina. In: Youtube [online]. Kanál uživatele TV Pública Argentina.
Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=gDjglU2RukM>

Tv Venezuela. In: Youtube [online]. Kanál uživatele TVVenezuela.
Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=iQ-VHIpaXRY>

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1: Rychlost přednesu jednotlivých částí projevu.....	47
Graf 1: Průměrné hodnocení kvality tlumočnických výkonů.....	59
Graf 2: Hodnocení kvality tlumočnického výkonu – tlumočnick č. 5.....	60
Graf 3: Hodnocení kvality tlumočnického výkonu – tlumočnick č. 1.....	62
Graf 4: Počet odchýlení od textu a chyb přednesu – souhrnně.....	64
Graf 5: Celkové hodnocení projevu (otázka č. 5, dotazník A).....	65
Graf 6: Počet odchýlení od textu a chyb přednesu – tlumočnick č. 2.....	66
Graf 7: Počet odchýlení od textu a chyb přednesu – tlumočnick č. 5.....	68
Graf 8: Počet odchýlení od textu a chyb přednesu – tlumočnick č. 4.....	70
Graf 9: Počet odchýlení od textu a chyb přednesu – tlumočnick č. 1.....	71
Graf 10: Počet odchýlení od textu a chyb přednesu – tlumočnick č. 3.....	72
Graf 11: Preference varianty španělštiny při tlumočení (otázka č. 23, dotazník A).....	74
Graf 12: Četnost tlumočení a poslechu variant španělštiny (otázka č. 21, 22, 24, 25; dotazník A).....	75
Graf 13: Využití strategií a taktik – souhrnně.....	77
Graf 14: Počet vynechání M1, M2 a M4 – souhrnně.....	83

Příloha 1: Ohodnocené transkripce tlumočnických výkonů

Výchozí projev	Tlumočník č. 1	
<p>Buenos días, señoras y señores.</p>	<p>Dobrý den, dámy a pánové.</p>	
<p>Hoy les voy a hablar de los efectos beneficiosos del café.</p>	<p>Dnes vám pohovořím o výhodách ká* kávy.</p>	
<p>Yo no sé ustedes pero yo no podría estar hoy acá con el cerebro funcionando si no fuera porque esta mañana me tomé una buena taza de café.</p>	<p>Nevím, jak vy, ale já bych dnes nemohla zde být a fungovat, kdybych si dneska ráno nedala dobrý šálek kávy.</p>	M1
<p>Se trata de despertarse y que de repente algo te diga – café café café – la palabra me suena en la cabeza apenas oigo el despertador.</p>	<p>Jedná se o to, aby se člověk probudil Jedná se o to, že se člověk probudil a něco vám říká kávu kávu kávu. Sotva slyším budík, hned mi káva zní v uších.</p>	F
<p>Y no soy la única, eh? Somos muchos los que no podemos empezar el día sin una buena taza de café.</p>	<p>A nejsem jediná. Je nás více, kteří nemůžeme začít den bez dobrého bez šálku dobré kávy.</p>	E1 F
<p>De acuerdo con la Organización Internacional del Café, más del 30 % de la población mundial consume a diario, al menos una taza, con lo cual, el café logró hasta ahora posicionarse como la segunda bebida más consumida en el mundo;</p>	<p>Vzpomínám si, že mezinárodní organizace kávy tvrdí, že 30 procent obyvatelstva planety si dává minimálně jeden šálek kávy denně. Takže káva dodnes --- obsadila druhé místo nejspotřebovanějšího nápoje,</p>	A3 M1
<p>por detrás del agua, por supuesto.</p>		M2

<p>Y todo esto a pesar de su histórica mala reputación.</p> <p>Durante muchos años se advirtió que el consumo de café podría ser perjudicial para nuestra salud.</p> <p>Pero, claro, eran otros tiempos.</p> <p>Y hoy las cosas han cambiado y estudios recientes presentan un panorama mucho más alentador para nosotros, los amantes del café.</p> <p>Cada vez son más las investigaciones que confirman sus efectos beneficiosos.</p> <p>El último estudio, realizado por investigadores de la Universidad de Birmingham en Reino Unido, asegura que el café no deshidrata y que 4 tazas diarias de café aportan los mismos líquidos que su equivalente en agua.</p> <p>Y ésta es solamente la última incorporación a la larga lista de buenas noticias relacionadas con el café.</p> <p>La bebida goza de muchas más cualidades que hacen que, además de sabrosa, sea una bebida saludable.</p>	<p>a to navzdory tomu že má špatnou reputaci historickou.</p> <p>Mnoho let se varovalo, že spotř* požívání kávy může být --- nedobré pro zdraví.</p> <p>Ale věci se mění a nedávné studie ukazují, že káva není tak špatná. Z čehož máme my milovníci kávy velkou radost.</p> <p>Je čím dál tím více studií, které ukazují na pozitiva kávy.</p> <p>Výzkumníci v na univerzitě v Birminghamu provedli studii, která ukazuje, že káva nedyha nedyh nedyh nedyhdra nezpůsobuje dehydrataci a že až čtyři šálky kávy denně jsou v pořádku.</p> <p>Jednou z posledních dobrých zpráv A to byla jedna z posledních dobrých zpráv, co se spotřeby kávy týče.</p> <p>Kromě toho, že je káva tedy dobrá, je i zdravá.</p>	<p>M1</p> <p>E2</p> <p>M1 x M1</p> <p>Z</p> <p>M2</p> <p>F M1</p> <p>M2</p>
---	---	---

<p>Eso, siempre que se tome con moderación y sin demasiados ingredientes añadidos porque, obviamente, no es lo mismo un café con leche descremada que un café irlandés con unas gotitas del alcohol.</p>	<p>Vždy Je třeba ji však --- pít v určitém množství, pro* protože a také za určitých --- podmínek, protože není to stejné pít kávu, kde je mnoho smetany a mléka nebo kávu, kde je alkohol.</p>	<p>F x F A3 E5</p>
<p>En la siguiente parte del discurso me gustaría hablarles sobre algunas de las grandes ventajas del café.</p> <p>En primer lugar, el café es antidepresivo.</p> <p>Beber café a diario reduce en un 10 % la posibilidad de sufrir depresión.</p> <p>Esto se debe a que la cafeína favorece la liberación de varias hormonas, entre ellas la dopamina y la serotonina.</p> <p>Estas hormonas son consideradas como las sustancias responsables de regular nuestro estado de ánimo.</p> <p>Pero cuidado, porque no pasa igual con otras bebidas que contienen cafeína.</p> <p>Los refrescos, por ejemplo, tienen de hecho el efecto contrario.</p>	<p>Chtěla bych vám pohovořit o výhodách kávy,</p> <p>zprvé, káva je antidepresivum.</p> <p>Káva snižuje --- riziko deprese depresí.</p> <p>A to je proto, že --- kafein uvolňuje hormony jako serotonin nebo dopamin.</p> <p>Tyto hormony se považují za látky, které regulují na náš naši náladu.</p> <p>Je třeba mít ale být na pozoru --- u jiných nápojů, které obsahují kafein,</p> <p>například občerstvení, které má --- v sobě kafein --- má negativní účinky.</p>	<p>M1 M1 x M2 x x F x E1 x</p>

<p>Según un estudio publicado por la Academia Americana de Neurología, las personas que beben más de 4 latas diarias de refresco tienen un 30 % más posibilidades de padecer depresión en el futuro.</p>	<p>Podle americké neurologické akademie osoby, které vypijí více než čtyři skleničky občerstvení, --- které obsahuje kafein, u nich se zvyšuje riziko deprese.</p>	<p>E1 x M2 M1</p>
<p>Segundo beneficio del café: el café mejora el rendimiento deportivo.</p>	<p>Káva --- také zvyšuje sportovní výkon,</p>	<p>M1</p>
<p>Un artículo publicado en The New York Times explica cómo esto es posible.</p>	<p>v článku new york times vysvětluje, jak je to možné.</p>	<p>x</p>
<p>La razón es que la cafeína aumenta la cantidad de ácidos grasos que circulan en el torrente sanguíneo.</p>	<p>Důvodem je, že kafein zvyšuje mastné kyseliny, které se nacházejí v krevním oběhu.</p>	<p>x M1</p>
<p>Esto permite a las personas correr o pedalear durante más tiempo ya que sus músculos pueden absorber y quemar esa grasa como combustible.</p>	<p>To umožňuje lidem běžet nebo --- vyd* vydávat sportovní výkony, a to po delší --- dobu. Mastné kyseliny jsou totiž naše energetické palivo.</p>	<p>A3 M1</p>
<p>Pero son más las ventajas del café que ayudan a los deportistas.</p>	<p></p>	<p>M2</p>
<p>Aparte de mejorar su rendimiento las dosis moderadas de cafeína también reducen el dolor muscular y hacen que los atletas se recuperen más fácilmente.</p>	<p>Nicméně kromě toho, že kafein zlepšuje náš sportovní výkon, snižuje také bolesti svalů, a to dovoluje sportovcům, aby se rychleji zotavili po sportovním výkonu.</p>	<p>x M1 x A3 A1</p>
<p>Es por eso que muchos deportistas de élite consumen café antes de salir a la cancha.</p>	<p>Mnozí vrcholoví sportovci --- pijí kávu před tím, než například --- závodí.</p>	<p>M1</p>

<p>El famoso futbolista español, Xavi Alonso, por ejemplo, afirma beberse un café antes de cada partido.</p> <p>Y no es el único.</p> <p>En los controles antidopaje realizados entre los años 2004 y 2008 se encontraron restos de cafeína en más de dos tercios de los atletas olímpicos analizados.</p>	<p>Alonso například říká, že před každým závodem pije kávu, a není jediný.</p> <p>V antindopingových zkouškách v letech 2004 až 2008 s* byly ve více než třetině případů nalezeny stopy kafeinu.</p>	<p>M2</p> <p>x</p> <p>M1</p> <p>E2 x</p>
<p>Tercera ventaja: el café ayuda a perder peso ya que provoca sensación de saciedad y tiene muy pocas calorías.</p> <p>Sin embargo, aunque el café casi no aporta calorías, hay que tener en cuenta que cada cucharadita de azúcar suma 20 calorías y al agregar leche u otros ingredientes, como crema o chocolate, las calorías van aumentando.</p> <p>Así, según los datos de Starbucks, una marca popular de café, una taza de café espresso o americano tiene cero calorías, sin embargo, una taza de café irlandés puede contener hasta 460 calorías.</p>	<p>Třetí výhoda kávy. Káva pomáhá snížit váhu, protože pomáhá člověku cítit se nasycený.</p> <p>Nicméně přestože káva nemá kalorie, je třeba mít na mysli, že každá lžička cukru, kterou přidáváme nám přidává --- kalorie.</p> <p>Nebo například další ingredience jako je smetana nebo čokoláda.</p> <p>Takto podle údajů star* --- společnosti Starbucks, která se věnuje která dělá kávu, šálek espressa nebo americké kávy má nula kalorií.</p> <p>Nicméně šálek irlandské ir* irské kávy může mít až 460 kilokalorií.</p>	<p>M1</p> <p>M2</p> <p>M1</p> <p>F</p> <p>x</p>

<p>Esto nos lleva a otra ventaja del café que me gustaría mencionar hoy y que también está relacionada con nuestro físico.</p>	<p>To nás to mě přivádí k další výhodě kávy, která je je také spojená s naším s naším fyzickým zdravím.</p>	<p>F x x A1</p>
<p>Según los científicos de la Universidad de Tel Aviv en Israel, el café nos ayuda a combatir el mal aliento.</p>	<p>Podle vědců z univerzity v Tel Avivu v Izraeli nám káva pomáhá v boji proti špatnému dechu.</p>	
<p>Sin embargo, el estudio se refiere al café solo ya que cuando se mezcla el café con leche u otros ingredientes, llegan los problemas y sucede lo contrario, la bebida puede provocar mal aliento.</p>	<p>Toto studium však Tato studie zkoumá však pouze kávu. Pokud však kávu smícháme s mlékem nebo jinými ingrediencemi, můžeme mít problém a můžeme mít právě díky tomu špatný dech.</p>	<p>F E1</p>
<p>A continuación, me gustaría destacar los efectos positivos de la cafeína en el cerebro.</p>	<p>Ráda bych také vyzdvihla výhody k* kafeinu kofeinu pro mozek.</p>	<p>x</p>
<p>Estos son muy evidentes.</p>		<p>M1</p>
<p>La cafeína mejora el estado de ánimo, también la memoria y la función cognitiva en general.</p>	<p>Mezi ně patří to, že kofein nám zlepšuje náladu a obecně kognitivní funkce a také paměť.</p>	
<p>En concreto, tomar entre 3 y 4 tazas al día ayuda a que mantengamos la concentración durante más tiempo.</p>	<p>Pokud vypijete dvě dva až tři šálky kávy to vám pomůže, abyste se lépe a déle koncentrovali.</p>	<p>E1 A1</p>
<p>Tiene un beneficio más para la mente: el café ayuda</p>	<p>Kofein má další výhodu pro naši mysl. Kofein nám pomáhá, aby naše mysl byla čilá, a to mnohem po více let</p>	

<p>a que nuestra mente se mantenga despierta durante más años</p> <p>y retrasa la aparición de algunas enfermedades como el Parkinson o el Alzheimer.</p> <p>De hecho, los consumidores de café tienen un 60 % menos de probabilidades de padecer Alzheimer.</p> <p>Del mismo modo el café reduce el riesgo de padecer Parkinson.</p>	<p>a také nám pomáhá bojovat nebo snižovat riziko výskytu nemocí jako je Parkinson nebo Alzheimer.</p> <p>Lidé, kteří pijí kávu, mají až 65 procent nižší riziko, že se u nich vyvine Parkinson.</p>	<p>E1</p> <p>E1</p> <p>M2</p>
<p>En cuanto a nuestra salud, el consumo regular de café es también beneficioso para el corazón y reduce la posibilidad de padecer diabetes y obesidad.</p> <p>Según la revista Science Daily, beber tres o cuatro tazas de café al día reduce en un 25 % el riesgo de desarrollar diabetes tipo II.</p> <p>Y hay investigaciones que elevan este efecto hasta un 67 %.</p> <p>Además, una de las características beneficiosas del café es su alto aporte de nutrientes esenciales para nuestro organismo.</p> <p>Aunque solemos pensar en el café como una simple mezcla de agua y cafeína,</p>	<p>Pravidelná pravidelné požívání kávy je také dobré na pro naše srdce a snižuje riziko obezity nebo diabetes --- dia* cukrovky.</p> <p>Pokud pijete dva šálky kávy, snižuje se u vás riziko dia* cukrovky druhého typu až o 20 procent.</p> <p>Navíc jednou --- z výhod kávy je to, že obsahuje živiny k* potřebné pro náš organismus.</p> <p>Přestože je káva pouze smě* směsí vody a kofeinu,</p>	<p>x</p> <p>x</p> <p>x</p> <p>M2</p> <p>E2</p> <p>E1</p> <p>M4</p> <p>M1</p> <p>E5</p>

<p>una taza de café contiene, entre otras sustancias, vitamina B, magnesio o potasio.</p>	<p>káva obsahuje také vitamín B, hořčík nebo potassium.</p>	<p>E2</p>
<p>Además, el café es la mayor fuente de antioxidantes, los cuales podrían ayudar a evitar daños en la salud cardiovascular.</p>	<p>Káva je také největším zdrojem anti* antioxidantů, které nám pomáhají proti kardiovaskulárním nemocím.</p>	
<p>De hecho, el café tiene más antioxidantes que la mayoría de frutas y verduras.</p>	<p>Obsahuje také více antioxidantů než ovoce a zelenina.</p>	<p>M1</p>
<p>Sin embargo, la moderación es clave ya que el abuso de café no es tan positivo.</p>	<p>Nicméně je třeba pít kávu pouze v určitém limitovaném množství.</p>	<p>M2</p>
<p>Edmundo Rodríguez, docente de la Universidad del Pacífico en Perú, indica que cuando la dosis aumenta a más de seis tazas al día, se pierden las propiedades beneficiosas del café.</p>	<p>Edmundo Rodriguez, docent tichomořské pa* univerzity v Peru, říká, že --- pokud pijeme více než 6 šálek kávy denně, káva už není do* pro naše zdraví dobrá.</p>	
<p>Además, el docente alerta que al tomar más café que el recomendado se pueden producir efectos de intoxicación por cafeína, con síntomas como insomnio, dificultad respiratoria, vértigo y temblores.</p>	<p>Pokud také pijete více kávy, než je doporučeno, může se u vás objevit otrava kofein* kofeinem, můžete --- se třást, mít závratě a špatně dýchat.</p>	<p>M1 M1</p>
<p>En fin, señoras y señores, esto ha sido todo.</p>	<p>Dámy a pánové, to je vše.</p>	

<p>Como pueden ver, el café tiene muchas propiedades que influyen positivamente en nuestra salud.</p> <p>Yo solo puedo decir que ahora tengo aún más razones para disfrutar de una buena taza de café sin sentirme siquiera un poco culpable.</p> <p>Muchas gracias.</p>	<p>Můžete vidět, že káva má spoustu vlastností, které --- vlastností, které jsou dobré pro naše zdraví.</p> <p>A já mohu pouze nyní říct, že mám ještě více důvodů pro to, abych si užila šálek dobré kávy, aniž bych se cítila nějak provinile.</p> <p>Mockrát děkuji.</p>	<p>x</p>
--	---	----------

Výchozí projev	Tlumočník č. 2	
<p>Buenos días, señoras y señores.</p>	<p>Dobrý den, dámy a pánové.</p>	
<p>Hoy les voy a hablar de los efectos beneficiosos del café.</p>	<p>Dnes s vámi budu hovořit o pozitivním vlivu kávy na lidské zdraví.</p>	A1
<p>Yo no sé ustedes pero yo no podría estar hoy acá con el cerebro funcionando si no fuera porque esta mañana me tomé una buena taza de café.</p>	<p>Nevím, jak vy, ale já bych zde dnes nemohla být a nemohla bych --- zde mluvit bez toho, abych si dnes ráno dala dobrý šálek kávy.</p>	M1 E1
<p>Se trata de despertarse y que de repente algo te diga – café café café – la palabra me suena en la cabeza apenas oigo el despertador.</p>	<p>Každé ráno, když se probudím, je to jako kdybych najednou slyšela v hlavě káva káva a s* toto slovo slyším, jakmile zazvoní budík.</p>	A1
<p>Y no soy la única, eh? Somos muchos los que no podemos empezar el día sin una buena taza de café.</p>	<p>A nejsem jediná. Věřím, že je nás spousta těch, kteří nedokáží zažít začít svůj den bez dobrého šálku kávy.</p>	A3 x
<p>De acuerdo con la Organización Internacional del Café, más del 30 % de la población mundial consume a diario, al menos una taza, con lo cual, el café logró hasta ahora posicionarse como la segunda bebida más consumida en el mundo; por detrás del agua, por supuesto.</p>	<p>Podle mezinárodní organizace kávy více než 30 procent světové populace pije denně alespoň jeden šálek kávy. Díky tomu se káva dostala na druhé místo jako druhý nejkonsumovanější nápoj na světě. Samozřejmě hned po vodě.</p>	M1

<p>Y todo esto a pesar de su histórica mala reputación.</p>	<p>A toto všechno i přes --- špatnou reputaci kávy.</p>	<p>A3</p>
<p>Durante muchos años se advirtió que el consumo de café podría ser perjudicial para nuestra salud.</p>	<p>Protože po dlouhá léta se varovalo, že konzumace kávy může být pro naše zdraví že může mít negativní vlivy na naše zdraví,</p>	<p>F</p>
<p>Pero, claro, eran otros tiempos.</p>		
<p>Y hoy las cosas han cambiado y estudios recientes presentan un panorama mucho más alentador para nosotros, los amantes del café.</p>	<p>ale časy se mění a podle nedávných podle nedávných výzkumů --- víme, že káva tak škodlivá není.</p>	<p>x E2</p>
<p>Cada vez son más las investigaciones que confirman sus efectos beneficiosos.</p>	<p>Objevují se další výzkumy, které prokazují kladné vlivy na lidské zdraví.</p>	<p>M1</p>
<p>El último estudio, realizado por investigadores de la Universidad de Birmingham en Reino Unido, asegura que el café no deshidrata; y que 4 tazas diarias de café aportan los mismos líquidos que su equivalente en agua.</p>	<p>V nové studii, kterou provedli výzkumníci z univerzity v Birm* Birminghamu ve Spojeném království vyplývá, že --- čtyři šálky kávy denně --- nemají žádný negativní vliv na lidské zdraví. A dokonce jsou je to jako kdybyste si dali 4 šálky vody.</p>	<p>M2 F A1</p>
<p>Y ésta es solamente la última incorporación a la larga lista de buenas noticias relacionadas con el café.</p>	<p>A toto je pouze poslední bod na dlouhém seznamu pozitivních účinků kávy.</p>	
<p>La bebida goza de muchas más cualidades que hacen que, además de sabrosa, sea una bebida saludable.</p>	<p>Tento nápoj totiž --- má celou řadu dalších výhod --- a není jenom chutný, dá se s ním žít i zdravý život.</p>	<p>E2</p>
<p>Eso,</p>		<p>M2</p>

<p>siempre que se tome con moderación y sin demasiados ingredientes añadidos</p> <p>porque,</p> <p>obviamente,</p> <p>no es lo mismo un café con leche descremada que un café irlandés con unas gotitas del alcohol.</p>	<p>Samozřejmě je potřeba pít kávu čistou bez dalších přidaných látek,</p> <p>protože to samozřejmě není to samé.</p> <p>Jako třeba --- káva s mlékem není to samé jako káva s alkoholem.</p>	<p>M1</p>
<p>En la siguiente parte del discurso me gustaría hablarles sobre algunas de las grandes ventajas del café.</p> <p>En primer lugar,</p> <p>el café es antidepresivo.</p> <p>Beber café a diario reduce en un 10 % la posibilidad de sufrir depresión.</p> <p>Esto se debe a que la cafeína favorece la liberación de varias hormonas, entre ellas la dopamina y la serotonina.</p> <p>Estas hormonas son consideradas como las sustancias responsables de regular nuestro estado de ánimo.</p> <p>Pero cuidado,</p> <p>porque no pasa igual con otras bebidas que contienen cafeína.</p> <p>Los refrescos,</p> <p>por ejemplo,</p> <p>tienen de hecho el efecto contrario.</p>	<p>V další části projevu bych chtěla mluvit o výhodách pití kávy.</p> <p>V první řadě kafe funguje jako antidepresivum.</p> <p>Pití kávy každý den snižuje o 10 procent možnost depresí.</p> <p>To znam* To proto, že --- kofein vyplavuje celou řadu hormonů jako například serotonin nebo dopamin.</p> <p>Tyto hormony jsou považovány za látky, které regulují naši náladu,</p> <p>ale s tím je potřeba být opatrný, protože to tak není se všemi nápoji, které obsahují kofein.</p> <p>Například energetické nápoje mohou mít funkci opačnou.</p>	<p>M1</p> <p>x</p> <p>F</p> <p>x</p> <p>E2</p>

<p>Según un estudio publicado por la Academia Americana de Neurología, las personas que beben más de 4 latas diarias de refresco tienen un 30 % más posibilidades de padecer depresión en el futuro.</p>	<p>Podle výzkumů akademické neur* americké neurologické akademie lidí, kteří pijí více než čtyři plechovky energetických nápojů denně, mají mnohem vyšší šanci mít deprese než --- -- ostatní lidé.</p>	<p>x E2 M2 E1 M1</p>
<p>Segundo beneficio del café: el café mejora el rendimiento deportivo.</p>	<p>Káva také zlepšuje naše sportovní výkony.</p>	<p>M1</p>
<p>Un artículo publicado en The New York Times explica cómo esto es posible.</p>	<p>Článek publikovaný v New York Times nám vysvětluje, jak je toto možné.</p>	
<p>La razón es que la cafeína aumenta la cantidad de ácidos grasos que circulan en el torrente sanguíneo.</p>	<p>Důvodem je, že kofein zvyšuje množství --- nasycených mastných kyselin v našem krevním oběhu</p>	<p>x</p>
<p>Esto permite a las personas correr o pedalear durante más tiempo ya que sus músculos pueden absorber y quemar esa grasa como combustible.</p>	<p>a díky tomu mohou sportovci déle fungovat, protože jejich svaly dokáží pálit tyto tuky jako použít je jako palivo.</p>	<p>M1 F</p>
<p>Pero son más las ventajas del café que ayudan a los deportistas.</p>	<p>A toto je pouze jedna z mála výhod, --- která pomáhá sportovcům.</p>	<p>E5</p>
<p>Aparte de mejorar su rendimiento las dosis moderadas de cafeína también reducen el dolor muscular y hacen que los atletas se recuperen más fácilmente.</p>	<p>Protože kromě zlepšení jejich výkonu, --- kontrolované dávky kofeinu snižují svalovou bolest a také zr* zrychlují regeneraci sportovců.</p>	<p>E1</p>
<p>Es por eso</p>	<p>Proto s* řada vrcholových sportovců konzumuje kávu před závody.</p>	

<p>que muchos deportistas de élite consumen café antes de salir a la cancha.</p> <p>El famoso futbolista español, Xavi Alonso, por ejemplo, afirma beberse un café antes de cada partido.</p> <p>Y no es el único.</p> <p>En los controles antidopaje realizados entre los años 2004 y 2008 se encontraron restos de cafeína en más de dos tercios de los atletas olímpicos analizados.</p>	<p>Slavný španělský fotbalista, Xavi Alonso, například pije kávu před každým zápasem a není jediným.</p> <p>Během dopingových korto* kontrol, které proběhly v letech 2004 až 2008, byly nalezeny zbytky kofeinu mezi více než dvěma třetinami všech sportovců analyzovaných které byli kteří byli analyzováni.</p>	<p>M1 Z</p>
<p>Tercera ventaja: el café ayuda a perder peso ya que provoca sensación de saciedad y tiene muy pocas calorías.</p> <p>Sin embargo, aunque el café casi no aporta calorías, hay que tener en cuenta que cada cucharadita de azúcar suma 20 calorías y al agregar leche u otros ingredientes, como crema o chocolate, las calorías van aumentando.</p> <p>Así, según los datos de Starbucks, una marca popular de café, una taza de café espresso o americano tiene cero calorías,</p>	<p>Třetí výhodou je, že díky kávě můžeme shodit váhu. Protože má velmi málo kalorií a cítíme se po něm plní.</p> <p>A tím, že káva neobsahuje téměř žádné kalorie, je potřeba mít na místě že každý jej na na paměti, že každá lžička kávy přidá 20 kalorií.</p> <p>A s přidáním --- mléka, smetany nebo čokolády, se počet kalorií dále zvyšuje.</p> <p>Podle informací ze Starbucksu, což je známá značka, která produkuje kávu,</p>	<p>x A3 Z E2</p>

<p>sin embargo, una taza de café irlandés puede contener hasta 460 calorías.</p> <p>Esto nos lleva a otra ventaja del café que me gustaría mencionar hoy y que también está relacionada con nuestro físico.</p> <p>Según los científicos de la Universidad de Tel Aviv en Israel, el café nos ayuda a combatir el mal aliento.</p> <p>Sin embargo, el estudio se refiere al café solo ya que cuando se mezcla el café con leche u otros ingredientes, llegan los problemas y sucede lo contrario, la bebida puede provocar mal aliento.</p> <p>A continuación, me gustaría destacar los efectos positivos de la cafeína en el cerebro.</p> <p>Estos son muy evidentes.</p> <p>La cafeína mejora el estado de ánimo, también la memoria y la función cognitiva en general.</p> <p>En concreto, tomar entre 3 y 4 tazas al día ayuda a que mantengamos la concentración durante más tiempo.</p>	<p>jeden šálek espressa nebo americana má nula kalorií.</p> <p>Ale jeden šálek irské kávy může mít až 460 kalorií.</p> <p>A tak se dostáváme k další výhodě kávy, o které bych dnes ráda hovořila. Tato výhoda je také spojena s naším tělem.</p> <p>Podle vědců z univerzity v Tel Avivu v Izraeli nám káva také pomáhá bojovat s špatným dechem.</p> <p>Tato studie hovoří o samotném ká* o samotné kávě, pokud ji smícháme s mlékem nebo s dalšími ingrediencemi --- může dojít naopak --- k opaku, může nám způsobit špatný dech.</p> <p>Dále bych také chtěla zmínit pozitivní efekty kofeinu, --- v našem mozku.</p> <p>Tyto jsou zcela jasné.</p> <p>Kofein zlepšuje naši náladu, naši paměť a také kognitivní funkce všeobecně.</p>	<p>x</p>
---	---	----------

<p>Tiene un beneficio más para la mente: el café ayuda a que nuestra mente se mantenga despierta durante más años y retrasa la aparición de algunas enfermedades como el Parkinson o el Alzheimer.</p> <p>De hecho, los consumidores de café tienen un 60 % menos de probabilidades de padecer Alzheimer.</p> <p>Del mismo modo el café reduce el riesgo de padecer Parkinson.</p>	<p>Konkrétněji pít tři až čtyři šálky kávy denně nám může pomoci udržet pozornost na delší dobu.</p> <p>Má také další výhodu pro naši mysl, protože káva pomáhá tomu, aby naše mysl byla bdělá</p> <p>a také může zmírnit příznaky nemocí jako například Parkinsonova choroba nebo Alzheimerova choroba.</p> <p>--- Lidé, kteří konzumují kávu, mají o 60 procent nižší --- šanci, že budou trpět Alzheimerovou chorobou.</p>	<p>M1 E2</p> <p>M2</p>
<p>En cuanto a nuestra salud, el consumo regular de café es también benefico para el corazón y reduce la posibilidad de padecer diabetes y obesidad.</p> <p>Según la revista Science Daily, beber tres o cuatro tazas de café al día reduce en un 25 % el riesgo de desarrollar diabetes tipo II.</p> <p>Y hay investigaciones que elevan este efecto hasta un 67 %.</p> <p>Además, una de las características beneficiosas del café</p>	<p>Pravidelná konzumace kávy je také dobrá pro naše srdce a snižuje riziko diabetu nebo obezity.</p> <p>Podle časopisu Science Daily konzumace čtyř šálků kávy denně snižuje o 20 procent vyvinutí diabetu druhého typu.</p> <p>A v některých případech to může být až 67 procent.</p> <p>Další dobrou charakteristikou kávy je vysoký obsah základních esenciálních živin nezbytných pro náš organismus.</p>	<p>M1</p> <p>M1 E1</p> <p>M2</p> <p>x</p>

<p>es su alto aporte de nutrientes esenciales para nuestro organismo.</p> <p>Aunque solemos pensar en el café como una simple mezcla de agua y cafeína, una taza de café contiene, entre otras sustancias, vitamina B, magnesio o potasio.</p> <p>Además, el café es la mayor fuente de antioxidantes, los cuales podrían ayudar a evitar daños en la salud cardiovascular.</p> <p>De hecho, el café tiene más antioxidantes que la mayoría de frutas y verduras.</p> <p>Sin embargo, la moderación es clave ya que el abuso de café no es tan positivo.</p> <p>Edmundo Rodríguez, docente de la Universidad del Pacífico en Perú, indica que cuando la dosis aumenta a más de seis tazas al día, se pierden las propiedades beneficiosas del café.</p> <p>Además, el docente alerta que al tomar más café que el recomendado se pueden producir efectos de intoxicación por cafeína,</p>	<p>Ačkoliv si kávu představujeme jako obyčejnou obyčejný mix kofeinu a vody, káva obsahuje další látky jako například draslík, hořčík a vitamín B.</p> <p>Káva je také skvělým zdrojem antioxidantů, které mohou pomoci --- našemu našemu srdci a káva také obsahuje více antioxidantů než většina ovoce a zeleniny.</p> <p>Samozřejmě klíčem je --- pít kávu s mírou. Nadměrná konzumace rozhodně není pozitivní.</p> <p>Edmundo Ro* Rodríguez, docent z univerzity v Peru, říká, že pokud konzumace překročí šest šáleků denně ztrácíme okamžitě pozitivní účinky kávy.</p> <p>Docent také zmiňuje, že nadměrná konzumace kávy může způsobit --- otravu kofeinem. Kt* Které se projevují jako problémy s dýcháním, závratě, nespavost a tak dále.</p>	<p>x</p> <p>M1</p> <p>M1 x</p> <p>A1</p> <p>A1</p> <p>A3</p> <p>M1</p>
---	---	--

<p>con síntomas como insomnio, dificultad respiratoria, vértigo y temblores.</p> <p>En fin, señoras y señores, esto ha sido todo.</p> <p>Como pueden ver, el café tiene muchas propiedades que influyen positivamente en nuestra salud.</p> <p>Yo solo puedo decir que ahora tengo aún más razones para disfrutar de una buena taza de café sin sentirme siquiera un poco culpable.</p> <p>Muchas gracias.</p>	<p>Závěrem, dámy a pánové,</p> <p>můžete vidět, že káva má mnoho vlastností, které pozitivně ovlivňují naše zdraví.</p> <p>Já pouze mohu dodat, že v tuto chvíli máte ještě víc důvodů užít si dobrý šálek kávy a necítit se ani trochu vi* vinni.</p> <p>Děkuji za pozornost.</p>	<p>M1</p>
--	--	-----------

Výchozí projev	Tlumočník č. 3	
<p>Buenos días, señoras y señores.</p>	<p>Dobrý den dámy a pánové.</p>	
<p>Hoy les voy a hablar de los efectos beneficiosos del café.</p>	<p>Dnes budu hovořit o pozitivních účincích kávy.</p>	
<p>Yo no sé ustedes pero yo no podría estar hoy acá con el cerebro funcionando si no fuera porque esta mañana me tomé una buena taza de café.</p>	<p>Nevím, jestli vy, ale já bych tu dnes nemohla být a fungovat, kdybych si ráno nedopřála dobrý šálek kávy.</p>	<p>M1</p>
<p>Se trata de despertarse y que de repente algo te diga – café café café – la palabra me suena en la cabeza apenas oigo el despertador.</p>	<p>Jedná se o to probudit se a najednou vám něco říká káva káva. Tu kávu tu ten to slovo mám v hlavě hned po probuzení</p>	<p>Z</p>
<p>Y no soy la única, eh? Somos muchos los que no podemos empezar el día sin una buena taza de café.</p>	<p>a nejsem jediná. Je nás více, těch, kteří nemůžeme začít den, aniž bychom si dali šálek kávy.</p>	<p>E1</p>
<p>De acuerdo con la Organización Internacional del Café, más del 30 % de la población mundial consume a diario, al menos una taza, con lo cual, el café logró hasta ahora posicionarse como la segunda bebida más consumida en el mundo; por detrás del agua, por supuesto.</p>	<p>Podle Světové organizace kávy až 30 procent světové populace denně konzumuje alespoň jeden šálek, kávy, což tedy umístilo kávu na druhou nejkonzumovanější --- pozici mezi mezi nápoji.</p>	<p>M1</p> <p>E1</p> <p>x</p> <p>M2</p>
	<p>A i přesto má špatnou reputaci.</p>	<p>M4</p>

<p>Y todo esto a pesar de su histórica mala reputación.</p>		
<p>Durante muchos años se advirtió que el consumo de café podría ser perjudicial para nuestra salud.</p>	<p>Během několika let se říkalo, že konzumace kávy může mít neblahé účinky na naše zdraví.</p>	<p>E1</p>
<p>Pero, claro, eran otros tiempos.</p>	<p>Ale tyto časy už odehráli</p>	<p>E1</p>
<p>Y hoy las cosas han cambiado y estudios recientes presentan un panorama mucho más alentador para nosotros, los amantes del café.</p>	<p>a nedávné studie představují velice příznivé velice příznivý příznivý názor na konzumaci kávy.</p>	<p>x x M1</p>
<p>Cada vez son más las investigaciones que confirman sus efectos beneficiosos.</p>	<p>Stále je více --- výzkumů, které potvrzují pozitivní účinky kávy.</p>	
<p>El último estudio, realizado por investigadores de la Universidad de Birmingham en Reino Unido, asegura que el café no deshidrata y que 4 tazas diarias de café aportan los mismos líquidos que su equivalente en agua.</p>	<p>Jedna studie, kterou organizovali v univerzitě Birmingham, říkají, že kafe ne* neodvodňuje a že káva má stejnej stejný obsah --- vody jako běžná voda.</p>	<p>M1 M1 x x x M2</p>
<p>Y ésta es solamente la última incorporación a la larga lista de buenas noticias relacionadas con el café.</p>	<p>A to je jenom jedna z mála dobrých zpráv ohledně konzumace kávy.</p>	<p>E5</p>
<p>La bebida goza de muchas más cualidades que hacen que, además de sabrosa, sea una bebida saludable.</p>	<p>Káva má mnoho dobrých vlastností, které vedle toho, že je velice chutná --- je účinkem má velmi pozitivní účinky.</p>	<p>F</p>
<p>Eso,</p>	<p>A to protože nemá žádné přidané ingredience.</p>	<p>A3 M2</p>

<p>siempre que se tome con moderación y sin demasiados ingredientes añadidos</p> <p>porque,</p> <p>obviamente,</p> <p>no es lo mismo un café con leche descremada que un café irlandés con unas gotitas del alcohol.</p>	<p>Protože samozřejmě není to stejné --- --- káva s mlékem bez tuku anebo irská káva s alkoholem.</p>	
<p>En la siguiente parte del discurso me gustaría hablarles sobre algunas de las grandes ventajas del café.</p> <p>En primer lugar, el café es antidepresivo.</p> <p>Beber café a diario reduce en un 10 % la posibilidad de sufrir depresión.</p> <p>Esto se debe a que la cafeína favorece la liberación de varias hormonas, entre ellas la dopamina y la serotonina.</p> <p>Estas hormonas son consideradas como las sustancias responsables de regular nuestro estado de ánimo.</p> <p>Pero cuidado, porque no pasa igual con otras bebidas que contienen cafeína.</p> <p>Los refrescos, por ejemplo, tienen de hecho el efecto contrario.</p>	<p>V další části bych vám ráda pohovořila o výhodách kávy.</p> <p>Káva je na prvním místě jako antidepresivum.</p> <p>Konzumace kávy snižuje depresi až o 10 procent,</p> <p>a to díky kofeinu který účinkuje má účinek na různé hormony především na serotonin a firotomin.</p> <p>Jedná se o látky, které nás udržují aktivní neustále během dne.</p> <p>Ale je to trošku jiné u jiných nápojů, které obsahují kofein.</p> <p>Limonády mají například opačný efekt.</p>	<p>M1</p> <p>E1</p> <p>M1</p> <p>x M1 E2</p> <p>E2</p> <p>M1</p>

<p>Según un estudio publicado por la Academia Americana de Neurología, las personas que beben más de 4 latas diarias de refresco tienen un 30 % más posibilidades de padecer depresión en el futuro.</p>	<p>Studie, která byla vedena americkou akademií neurologií, říkají, že osoby, kteří pijí více než deset šálek nějaké limonády mají třiceti procentní šanci, že budou trpět depresemi.</p>	<p>x x x E2 M1 E1 M1</p>
<p>Segundo beneficio del café: el café mejora el rendimiento deportivo.</p>	<p>Další výhodou kávy je pozitivní účinek na sportovní výkon.</p>	
<p>Un artículo publicado en The New York Times explica cómo esto es posible.</p>	<p>Čím to je?</p>	<p>M2</p>
<p>La razón es que la cafeína aumenta la cantidad de ácidos grasos que circulan en el torrente sanguíneo.</p>	<p>Je to tím, že kofein pomáhá tvorbě mastných kyselin, které kulminují v krvi</p>	
<p>Esto permite a las personas correr o pedalear durante más tiempo ya que sus músculos pueden absorber y quemar esa grasa como combustible.</p>	<p>a díky tomu jsou osoby schopné být aktivní delší dobu. Jelikož tyto mastné kyseliny tělo využívá a spaluje je jako --- pohonný pohonnou hmotu.</p>	<p>M1 E1 x</p>
<p>Pero son más las ventajas del café que ayudan a los deportistas.</p>	<p>Toho využívají sportovci.</p>	<p>M1</p>
<p>Aparte de mejorar su rendimiento las dosis moderadas de cafeína también reducen el dolor muscular y hacen que los atletas se recuperen más fácilmente.</p>	<p>A příznivé také je, že káva --- podporuje tvorbu svalů a jejich efektivní využívání,</p>	<p>M1 M4</p>
<p>Es por eso que muchos deportistas de élite consumen café antes de salir a la cancha.</p>	<p>a tak proto mnoho elitních sportovců pije kávu před tím, než jdou na věc.</p>	<p>E1</p>

<p>El famoso futbolista español, Xavi Alonso, por ejemplo, afirma beberse un café antes de cada partido.</p> <p>Y no es el único.</p> <p>En los controles antidopaje realizados entre los años 2004 y 2008 se encontraron restos de cafeína en más de dos tercios de los atletas olímpicos analizados.</p>	<p>To je případ španělského fotbalisty Xaviela Lonsa, který říká, že před každým zápasem si dá šálek kávy a nejedná se o jediný případ.</p> <p>Antidopingové zkoušky, které proběhly mezi lety 2004 a 2008 objevily --- zbytky kafeinu až ve třiceti třinácti procentech všech sportovců.</p>	<p>E2</p> <p>x E2 M1</p>
<p>Tercera ventaja: el café ayuda a perder peso ya que provoca sensación de saciedad y tiene muy pocas calorías.</p> <p>Sin embargo, aunque el café casi no aporta calorías, hay que tener en cuenta que cada cucharadita de azúcar suma 20 calorías y al agregar leche u otros ingredientes, como crema o chocolate, las calorías van aumentando.</p> <p>Así, según los datos de Starbucks, una marca popular de café, una taza de café espresso o americano tiene cero calorías, sin embargo, una taza de café irlandés puede contener hasta 460 calorías.</p>	<p>Další výhodou kávy. Káva pomáhá snížení snížení --- tělesné hmoty, protože má málo kalorií.</p> <p>Ačkoliv ale tedy káva nemá žádné kalorie, je důležité vědět, že každá lžička cukru kalorie kávě přidá.</p> <p>A když přidáme mléko nebo jiné ingredience, jako například čokoláda, kalorie ještě stoupají.</p> <p>A tímto způsobem tedy podle informací od Starbucks, což je známá značka kávy, šálek café americano má nulové kalorie.</p> <p>Nicméně irská káva může mít až 460 kalorií.</p>	<p>F</p> <p>x E1 M2</p> <p>M1</p> <p>M2</p> <p>x M1</p> <p>M1</p>

<p>Esto nos lleva a otra ventaja del café que me gustaría mencionar hoy y que también está relacionada con nuestro físico.</p>	<p>A to nás přivádí k další výhodě kávy, kterou bych chtěla zmínit. Která je také --- v souvislosti s --- naší fyziologií.</p>	
<p>Según los científicos de la Universidad de Tel Aviv en Israel, el café nos ayuda a combatir el mal aliento.</p>	<p>Podle podle vědců z univerzity v Tel Avivu v Izraelu --- kafe nám také zlepšuje náš --- dech.</p>	<p>x x x</p>
<p>Sin embargo, el estudio se refiere al café solo ya que cuando se mezcla el café con leche u otros ingredientes, llegan los problemas y sucede lo contrario, la bebida puede provocar mal aliento.</p>	<p>Ale nejedná se jenom o kávu, protože když se káva smíchá s mlékem nebo s jiným s jinými ingrediencemi, tak ta tento nápoj tento výsledný nápoj může naopak --- ovlivnit náš dech negativně.</p>	<p>x Z</p>
<p>A continuación, me gustaría destacar los efectos positivos de la cafeína en el cerebro.</p>	<p>Dále bych zdůraznila pozitivní účinky kofeinu na mozek.</p>	
<p>Estos son muy evidentes.</p>		<p>M1</p>
<p>La cafeína mejora el estado de ánimo, también la memoria y la función cognitiva en general.</p>	<p>Kofein napomáhá tělesné aktivitě také. --- Podporuje paměť a kognitivní aktivitu.</p>	<p>E2</p>
<p>En concreto, tomar entre 3 y 4 tazas al día ayuda a que mantengamos la concentración durante más tiempo.</p>	<p>Dát si tři až čtyři šálky kávy denně nám pomáhá udržet koncentraci delší dobu.</p>	
<p>Tiene un beneficio más para la mente: el café ayuda</p>	<p>A má také další výhodu pro --- pro na naši -- - naší paměť. Udržuje jí v kondici delší dobu</p>	<p>F x</p>

<p>a que nuestra mente se mantenga despierta durante más años</p> <p>y retrasa la aparición de algunas enfermedades como el Parkinson o el Alzheimer.</p> <p>De hecho, los consumidores de café tienen un 60 % menos de probabilidades de padecer Alzheimer.</p> <p>Del mismo modo el café reduce el riesgo de padecer Parkinson.</p>	<p>a také snižuje riziku možných chorob jako je Parkinson nebo Alzheimer.</p> <p>Ti, kteří pijí kávu, mají až 60 procent snížené možnost sníženou možnost rizika Parkinsona.</p>	<p>x</p> <p>x</p> <p>E1</p> <p>M2</p>
<p>En cuanto a nuestra salud, el consumo regular de café es también benefico para el corazón y reduce la posibilidad de padecer diabetes y obesidad.</p> <p>Según la revista Science Daily, beber tres o cuatro tazas de café al día reduce en un 25 % el riesgo de desarrollar diabetes tipo II.</p> <p>Y hay investigaciones que elevan este efecto hasta un 67 %.</p> <p>Además, una de las características beneficas del café es su alto aporte de nutrientes esenciales para nuestro organismo.</p> <p>Aunque solemos pensar en el café como una simple mezcla de agua y cafeína,</p>	<p>Co se týče našeho zdraví, --- spotřeba kávy také pomáhá našemu srdci a snižuje možnost trpět obezitou a jinými nemocí.</p> <p>Tři až čtyři šálky kávy denně snižuje o dvacet pět procent riziko diabetes typu B.</p> <p>Navíc také jednou z pozitivní* pozitivních charakteristik kávy je dodávání do* dobrých nutričních hodnot našemu organismu.</p> <p>Ačkoliv káva je směska vody a kofeinu,</p>	<p>M1</p> <p>x M1</p> <p>M2</p> <p>x</p> <p>x</p> <p>M4</p> <p>M1</p> <p>M4</p>

<p>una taza de café contiene, entre otras sustancias, vitamina B, magnesio o potasio.</p>	<p>káva má velký podíl magnésie, vitamína B nebo potasia.</p>	<p>x x E2</p>
<p>Además, el café es la mayor fuente de antioxidantes, los cuales podrían ayudar a evitar daños en la salud cardiovascular.</p>	<p>A káva je také hlavní hlavní nápoj, které nás dezintoxikuje a pomáhá nám tedy tomu, abychom neměli problémy se svaly.</p>	<p>x E2 E2</p>
<p>De hecho, el café tiene más antioxidantes que la mayoría de frutas y verduras.</p>	<p>Má více dezontikačních účinků než ovoce a zelenina.</p>	<p>E2 M1</p>
<p>Sin embargo, la moderación es clave ya que el abuso de café no es tan positivo.</p>	<p>Samozřejmě ale přemíra kávy není pozitivní.</p>	<p>M1</p>
<p>Edmundo Rodríguez, docente de la Universidad del Pacífico en Perú, indica que cuando la dosis aumenta a más de seis tazas al día, se pierden las propiedades beneficiosas del café.</p>	<p>Endrundo Rodriguez in* --- vědec z univerzity v Pacífiku Pacífiko v Peru říká, že osoby, které pijí více než šest šálků kávy pozitivní účinky kávy se ztrácí.</p>	<p>E2 x M1 F</p>
<p>Además, el docente alerta que al tomar más café que el recomendado se pueden producir efectos de intoxicación por cafeína, con síntomas como insomnio, dificultad respiratoria, vértigo y temblores.</p>	<p>Také říká, že přílišná míra pití kávy než je doporučená dávka také může způsobit jisté problémy se zdravím jako je například nespavost anebo třas.</p>	<p>M4 M1</p>
<p>En fin, señoras y señores, esto ha sido todo.</p>	<p>Dámy a pánovy dámy a pánové to bylo vše.</p>	<p>x</p>

<p>Como pueden ver, el café tiene muchas propiedades que influyen positivamente en nuestra salud.</p> <p>Yo solo puedo decir que ahora tengo aún más razones para disfrutar de una buena taza de café sin sentirme siquiera un poco culpable.</p> <p>Muchas gracias.</p>	<p>Jak vidíte káva má různé vlastnosti které ovlivňují pozitivně naše zdraví</p> <p>a já jen můžu říct, že teď mám víc důvodů, proč tedy vychutnávat kávy každý den, aniž bych se cítila --- vinit --- abych cítila vinu.</p> <p>Děkuji za pozornost.</p>	<p>E1</p> <p>F</p>
--	---	--------------------

<p>Y todo esto a pesar de su histórica mala reputación.</p> <p>Durante muchos años se advirtió que el consumo de café podría ser perjudicial para nuestra salud.</p> <p>Pero, claro, eran otros tiempos.</p> <p>Y hoy las cosas han cambiado y estudios recientes presentan un panorama mucho más alentador para nosotros, los amantes del café.</p> <p>Cada vez son más las investigaciones que confirman sus efectos beneficiosos.</p> <p>El último estudio, realizado por investigadores de la Universidad de Birmingham en Reino Unido, asegura que el café no deshidrata; y que 4 tazas diarias de café aportan los mismos líquidos que su equivalente en agua.</p> <p>Y ésta es solamente la última incorporación a la larga lista de buenas noticias relacionadas con el café.</p> <p>La bebida goza de muchas más cualidades que hacen que, además de sabrosa, sea una bebida saludable.</p> <p>Eso,</p>	<p>Během roku jsme zjis* zjistili, že by --- pití kávy mohlo být nevhodné pro naše zdraví,</p> <p>ale to byl jiný byla to jiná doba</p> <p>a dnes už na kafe nahlížíme jinak.</p> <p>--- Už vidíme, že káva je lepší a my milovníci kafe jsme rádi.</p> <p>Čím dál tím více studií říká, že káva není nebezpečná</p> <p>a birminghamská univerzita ve Velké Británii nás ujišťuje, že káva nás neodvodňuje a že 4 hrnky kávy denně --- nám přinesou to samé množství vody jako voda.</p> <p>A to je ta poslední ten poslední příspěvek na dlouhý seznam studií o kávě.</p> <p>--- Káva --- oplývá mnohem více pozitivních --- pozitivními prvky</p> <p>a</p>	<p>E2</p> <p>F</p> <p>x</p> <p>M2</p> <p>M1 x</p> <p>A2 M1</p> <p>E1</p> <p>F</p> <p>M2</p> <p>x</p> <p>M2</p> <p>A2</p> <p>M2</p>
--	--	--

<p>siempre que se tome con moderación y sin demasiados ingredientes añadidos</p> <p>porque,</p> <p>obviamente,</p> <p>no es lo mismo un café con leche descremada que un café irlandés con unas gotitas del alcohol.</p>	<p>vždycky, když si kávu dáme, bez přidaných ingrediencí,</p> <p>protože očividně</p> <p>není to samé dát si kávu s mlékem,</p> <p>jako dát si například irskou kávu s alkoholem.</p>	<p>M1</p>
<p>En la siguiente parte del discurso me gustaría hablarles sobre algunas de las grandes ventajas del café.</p> <p>En primer lugar,</p> <p>el café es antidepresivo.</p> <p>Beber café a diario reduce en un 10 % la posibilidad de sufrir depresión.</p> <p>Esto se debe a que la cafeína favorece la liberación de varias hormonas, entre ellas la dopamina y la serotonina.</p> <p>Estas hormonas son consideradas como las sustancias responsables de regular nuestro estado de ánimo.</p> <p>Pero cuidado,</p> <p>porque no pasa igual con otras bebidas que contienen cafeína.</p> <p>Los refrescos,</p> <p>por ejemplo,</p> <p>tienen de hecho el efecto contrario.</p>	<p>V další části příspěvku budu hovořit o velk* o dobrých pozitivních vlastnostech kávy.</p> <p>Káva je antidepresivní.</p> <p>--- Pitím kávy denním pitím kávy se o 10 procent --- snižuje náchylnost k depresím.</p> <p>A to díky kofeinu, protože kofein uvolňuje spoustu hormonů, mezi nimi například dopamin a serotonin.</p> <p>Tyto hormony považujeme za látky, které jsou zodpovědné --- za --- náš stav humoru nebo jinak.</p> <p>Například limonády --- mají úplně jiný efekt než káva.</p> <p>Podle studie americké akademie neurologie</p>	<p>x</p> <p>M1</p> <p>x</p> <p>E1</p> <p>E1</p> <p>M4</p>

<p>Según un estudio publicado por la Academia Americana de Neurología, las personas que beben más de 4 latas diarias de refresco tienen un 30 % más posibilidades de padecer depresión en el futuro.</p> <p>Segundo beneficio del café: el café mejora el rendimiento deportivo.</p> <p>Un artículo publicado en The New York Times explica cómo esto es posible.</p> <p>La razón es que la cafeína aumenta la cantidad de ácidos grasos que circulan en el torrente sanguíneo.</p> <p>Esto permite a las personas correr o pedalear durante más tiempo ya que sus músculos pueden absorber y quemar esa grasa como combustible.</p> <p>Pero son más las ventajas del café que ayudan a los deportistas.</p> <p>Aparte de mejorar su rendimiento las dosis moderadas de cafeína también reducen el dolor muscular y hacen que los atletas se recuperen más fácilmente.</p> <p>Es por eso</p>	<p>--- lidé, kteří vypijí více než čtyři plechovky limonády mají o 30 procent více --- náchylnosti k depresi do budoucna.</p> <p>Další výhodou kávy je to, že káva podporuje výsledky ve sportu.</p> <p>--- Jedna studie nám vysvětluje, jak je to možné.</p> <p>Ten důvod Důvod Důvodem je to, že se zvyšují mastné kyseliny --- a dostávají se do krevního do krevního oběhu,</p> <p>a to nám usnadňuje například běh, protože naše svaly můžou --- spalovat tuto kyselinu stejně jako stroje.</p> <p>Ale další výhody, káva má i další výhody, co pomáhají sportovcům.</p> <p>Kromě výkonnosti také malé dávky kávy snižují bolest svalů. A svaly se také lépe znovu obnovují,</p> <p>a právě proto spoustu sportovců vrcholových sportovců pijí kávu předtím, než vyjdou na hřiště.</p>	<p>M1</p> <p>M2</p> <p>Z</p> <p>M1</p> <p>x</p> <p>M2</p> <p>E1</p> <p>F</p> <p>x x</p>
--	---	---

<p>que muchos deportistas de élite consumen café antes de salir a la cancha.</p> <p>El famoso futbolista español, Xavi Alonso, por ejemplo, afirma beberse un café antes de cada partido.</p> <p>Y no es el único.</p> <p>En los controles antidopaje realizados entre los años 2004 y 2008 se encontraron restos de cafeína en más de dos tercios de los atletas olímpicos analizados.</p>	<p>Například slavný fotbalista Javi Alonso --- říká, že vždycky před každým zápasem vypije hrnek kávy</p> <p>a není zdaleka jediný.</p> <p>--- Při kontrolách při kontrolách proti dopingui v roce 2008 se zjistilo, že více než dvě třetiny atletických sportovců, kteří podstoupili výzkum, měli v krvi kofein.</p>	<p>M1</p> <p>A1</p> <p>x</p> <p>E1</p> <p>M1</p>
<p>Tercera ventaja: el café ayuda a perder peso ya que provoca sensación de saciedad y tiene muy pocas calorías.</p> <p>Sin embargo, aunque el café casi no aporta calorías, hay que tener en cuenta que cada cucharadita de azúcar suma 20 calorías y al agregar leche u otros ingredientes, como crema o chocolate, las calorías van aumentando.</p> <p>Así, según los datos de Starbucks, una marca popular de café, una taza de café espresso o americano tiene cero calorías, sin embargo,</p>	<p>Třetí výhodou je, že po kávě hubneme, protože máme pocit, že jsme naplněni a káva také nemá žádné kalorie téměř.</p> <p>A i přesto, že káva nemá skoro žádné kalorie, musíme mít na paměti, že každá lžička cukru nám přidá 20 --- kalorií.</p> <p>No a když si přidám ještě mléko nebo například šlehačku nebo čokoládu, tak samozřejmě ty kalorie jdou nahoru.</p> <p>A tak podle dat ze Starbucksu, což je známá značka kaváren, jedna jeden hrnek expressa nebo americana nemá žádnou kalorii, ale například --- irská káva může mít až 460 kalorií.</p>	<p>E1</p> <p>A1</p> <p>x E1</p>

<p>una taza de café irlandés puede contener hasta 460 calorías.</p> <p>Esto nos lleva a otra ventaja del café que me gustaría mencionar hoy y que también está relacionada con nuestro físico.</p> <p>Según los científicos de la Universidad de Tel Aviv en Israel, el café nos ayuda a combatir el mal aliento.</p> <p>Sin embargo, el estudio se refiere al café solo ya que cuando se mezcla el café con leche u otros ingredientes, llegan los problemas y sucede lo contrario, la bebida puede provocar mal aliento.</p> <p>A continuación, me gustaría destacar los efectos positivos de la cafeína en el cerebro.</p> <p>Estos son muy evidentes.</p> <p>La cafeína mejora el estado de ánimo, también la memoria y la función cognitiva en general.</p> <p>En concreto, tomar entre 3 y 4 tazas al día ayuda a que mantengamos la concentración durante más tiempo.</p>	<p>A to nás vede k další výhodě kávy, kterou o kterou bych se s vámi poradila, a to je samozřejmě spojené také s naší fyzickou zdatností.</p> <p>Podle vědců --- z Univerzity v Tel Avivu v Izraeli nám káva pomáhá k tomu, abychom zvládali špatné prostředí.</p> <p>Ale to studium se netýká jenom samotné kávy se týká jenom samotné kávy, protože když se káva smíchá s mlékem nebo jinými ingrediencemi, přichází problémy a děje se naopak všechno špatného.</p> <p>Následně bych ráda zmínila pozitivní efekty kofeinu, který má --- káva na mozek.</p> <p>A to je velmi evidentní.</p> <p>Kofein zlepšuje naši náladu, také paměť a kognitivní schopnosti obecně.</p> <p>Konkrétně když si dáme tři až čtyři hrnky kávy denně, pomáhá nám to se lépe soustředit --- po delší dobu.</p>	<p>x</p> <p>E1</p> <p>A1</p> <p>A3</p> <p>M4</p> <p>F</p> <p>M2</p> <p>A1</p>
--	--	---

<p>Tiene un beneficio más para la mente: el café ayuda a que nuestra mente se mantenga despierta durante más años y retrasa la aparición de algunas enfermedades como el Parkinson o el Alzheimer.</p> <p>De hecho, los consumidores de café tienen un 60 % menos de probabilidades de padecer Alzheimer.</p> <p>Del mismo modo el café reduce el riesgo de padecer Parkinson.</p>	<p>Také má výhodu pro naši mysl, protože kafe nám pomáhá, aby se naše mysl --- udržela bdělá během více let a budeme také odolnější některým nemocím například Alzheimer nás nepotká nebo Parkinson.</p> <p>--- Někteří lidé, kteří pijí kávu mají mnohem menší pravděpodobnost k tomu, že budou nemocní Alzh* Alzheimerem anebo Parkinsonem.</p>	<p>x</p> <p>E1 x M2</p>
<p>En cuanto a nuestra salud, el consumo regular de café es también benefico para el corazón y reduce la posibilidad de padecer diabetes y obesidad.</p> <p>Según la revista Science Daily, beber tres o cuatro tazas de café al día reduce en un 25 % el riesgo de desarrollar diabetes tipo II.</p> <p>Y hay investigaciones que elevan este efecto hasta un 67 %.</p> <p>Además, una de las características beneficas del café es su alto aporte de nutrientes esenciales para nuestro organismo.</p>	<p>Co se týká našeho zdraví, --- tak je káva také dobrá pro naše srdce. --- Snižuje náchylnost k obezitě a k cukrovce.</p> <p>Podle --- časopisu Science, pít 3 až 4 hrnky kávy snižuje o 20 procent --- náchylnost k cukrovce druhého typu.</p> <p>A také existují studie, které říkají, že až --- 67 procent odpovídá.</p> <p>Další dobrá vlastnost kávy je to, že nám --- přináší spoustu nutričních hodnot</p>	<p>M1</p> <p>E2 M1 E1</p> <p>M2</p>

<p>Aunque solemos pensar en el café como una simple mezcla de agua y cafeína, una taza de café contiene, entre otras sustancias, vitamina B, magnesio o potasio.</p>	<p>a ačkoliv přemýšlíme o kafi jako o --- kofeinu s vodou, káva je mnohem víc, má také vitamín B, má magnesium nebo hořčík.</p>	<p>x x M1</p>
<p>Además, el café es la mayor fuente de antioxidantes, los cuales podrían ayudar a evitar daños en la salud cardiovascular.</p>	<p>A káva je také velkým zdrojem antioxidantů a ti nám potom pomáhají s oběhovým systémem.</p>	<p>x M1</p>
<p>De hecho, el café tiene más antioxidantes que la mayoría de frutas y verduras.</p>	<p>Káva má více antioxidantů než spoustu druhů ovoce nebo zeleniny.</p>	
<p>Sin embargo, la moderación es clave ya que el abuso de café no es tan positivo.</p>	<p>Nicméně --- je důležité všechno pít s mírou, protože nadměrné množství konzumace kávy samozřejmě není pozitivně pozitivní.</p>	<p>x A1 x</p>
<p>Edmundo Rodríguez, docente de la Universidad del Pacífico en Perú, indica que cuando la dosis aumenta a más de seis tazas al día, se pierden las propiedades beneficiosas del café.</p>	<p>Docent tichomořské univerzity v Peru říká, že když vypijeme více kávy než 6 hrnků, káva ztrácí své dobré vlastnosti</p>	<p>M1 M1</p>
<p>Además, el docente alerta que al tomar más café que el recomendado se pueden producir efectos de intoxicación por cafeína, con síntomas como insomnio, dificultad respiratoria, vértigo y temblores.</p>	<p>A navíc docent také tvrdí, že když si dáme více kávy, než se doporučuje, můžeme se cítit zaneseni kofeinem a také můžeme mít potíže s dýcháním, můžeme se třást nebo můžeme trpět nespavostí.</p>	<p>M4 M1</p>

<p>En fin, señoras y señores, esto ha sido todo.</p> <p>Como pueden ver, el café tiene muchas propiedades que influyen positivamente en nuestra salud.</p> <p>Yo solo puedo decir que ahora tengo aún más razones para disfrutar de una buena taza de café sin sentirme siquiera un poco culpable.</p> <p>Muchas gracias.</p>	<p>Čili, dámy a pánové, to bylo všechno.</p> <p>Jak vidíte, káva má mnoho dobrých vlastností, které nám pomá* napomáhají našemu zdraví</p> <p>a já můžu říci, že teď mám více důvodů si užít dobrý dobrou kávu a i když se budu asi cítit trošku vinná.</p> <p>Děkuji.</p>	<p>x</p> <p>E5</p>
---	--	--------------------

Výchozí projev	Tlumočník č. 5	
<p>Buenos días, señoras y señores.</p>	<p>Dobrý den, dámy a pánové.</p>	
<p>Hoy les voy a hablar de los efectos beneficiosos del café.</p>	<p>Dnes bych vám ráda něco řekla o výhodách zdravotních výhodách kávy.</p>	A1 x
<p>Yo no sé ustedes pero yo no podría estar hoy acá con el cerebro funcionando si no fuera porque esta mañana me tomé una buena taza de café.</p>	<p>Nevím, jak vy, ale já bych tady dnes nebyla s fungujícím mozkem, kdybych si ráno kdybych si ráno nedala --- šálek kávy.</p>	x M1
<p>Se trata de despertarse y que de repente algo te diga – café café café – la palabra me suena en la cabeza apenas oigo el despertador.</p>	<p>Jako kdybych Když vstávám jako kdyby mi něco říkalo kafe kafe kafe. Sotva slyším budík, tak si musím dát kávu.</p>	F x
<p>Y no soy la única, eh? Somos muchos los que no podemos empezar el día sin una buena taza de café.</p>	<p>A nejsem jediná. Mnoho lidí si dává kávu.</p>	M2
<p>De acuerdo con la Organización Internacional del Café, más del 30% de la población mundial consume a diario, al menos una taza, con lo cual, el café logró hasta ahora posicionarse como la segunda bebida más consumida en el mundo; por detrás del agua, por supuesto.</p>	<p>Podle mezinárodní kávové organizace přes 30 procent světové populace denně pije alespoň jeden šálek kávy. A to znamená, že káva je vůbec druhým nejvíce pitým nápojem na světě.</p>	M2

<p>Y todo esto a pesar de su histórica mala reputación.</p> <p>Durante muchos años se advirtió que el consumo de café podría ser perjudicial para nuestra salud.</p> <p>Pero, claro, eran otros tiempos.</p> <p>Y hoy las cosas han cambiado y estudios recientes presentan un panorama mucho más alentador para nosotros, los amantes del café.</p> <p>Cada vez son más las investigaciones que confirman sus efectos beneficiosos.</p> <p>El último estudio, realizado por investigadores de la Universidad de Birmingham en Reino Unido, asegura que el café no deshidrata; y que 4 tazas diarias de café aportan los mismos líquidos que su equivalente en agua.</p> <p>Y ésta es solamente la última incorporación a la larga lista de buenas noticias relacionadas con el café.</p> <p>La bebida goza de muchas más cualidades que hacen que, además de sabrosa, sea una bebida saludable.</p> <p>Eso,</p>	<p>A to i přesto, že dosud se o něm vědci často zmiňovali jako o něčem škodlivém.</p> <p>Ale samozřejmě dříve byly --- ty poznatky jiné než ty dnešní a v současné době vidíme i jiné aspekty.</p> <p>A to nás --- milovníky kávy velmi těší.</p> <p>Čím dál více vědeckých studií potvrzuje výhody kávy pro naše zdraví.</p> <p>Například britská univerzita v Birminghamu udělala výzkum, podle něhož až čtyři čtyři --- šálky kávy denně mohou být být zdravé pro naše zdraví.</p> <p>A to není jediná dobrá zpráva pro milovníky kávy.</p> <p>Káva není jen velmi chutná, ale je také zdravá.</p> <p>Ale to pouze v případech,</p>	<p>E2</p> <p>M1 x x M4 M2 M2</p>
--	--	--

<p>siempre que se tome con moderación y sin demasiados ingredientes añadidos</p> <p>porque,</p> <p>obviamente,</p> <p>no es lo mismo un café con leche descremada que un café irlandés con unas gotitas del alcohol.</p>	<p>kdy se jí nepije příliš a kdy se do ní nepřidává příliš dalších látek,</p> <p>například --- například káva s s alkoholem nebo káva s mlékem je něco úplně jiného.</p>	<p>x x</p> <p>M4</p>
<p>En la siguiente parte del discurso me gustaría hablarles sobre algunas de las grandes ventajas del café.</p> <p>En primer lugar,</p> <p>el café es antidepresivo.</p> <p>Beber café a diario reduce en un 10 % la posibilidad de sufrir depresión.</p> <p>Esto se debe a que la cafeína favorece la liberación de varias hormonas, entre ellas la dopamina y la serotonina.</p> <p>Estas hormonas son consideradas como las sustancias responsables de regular nuestro estado de ánimo.</p> <p>Pero cuidado,</p> <p>porque no pasa igual con otras bebidas que contienen cafeína.</p> <p>Los refrescos,</p> <p>por ejemplo,</p> <p>tienen de hecho el efecto contrario.</p>	<p>Já bych ráda hovořila o výhodách kávy.</p> <p>Zaprvé káva je anti* antidepresivum.</p> <p>Pokud budete pít denně kávu, budete mít o 10 procent menší riziko depresí.</p> <p>Je to proto, že díky kafi díky kofeinu se uvolňují určité hormony,</p> <p>kteř jsou zodpovědné za regulaci našeho naší nálady.</p> <p>Ale pozor.</p> <p>To se to se netýká všech nápojů, které mají kofein,</p> <p>protože například --- některé některé limonády, které v sobě mají kaf* kofein, mají opačný opačný dopad na naše zdraví.</p> <p>Podle určité studie,</p>	<p>M1</p> <p>M1</p> <p>x</p> <p>M2</p> <p>x</p> <p>x</p> <p>x A1</p> <p>M2</p>

<p>Según un estudio publicado por la Academia Americana de Neurología, las personas que beben más de 4 latas diarias de refresco tienen un 30 % más posibilidades de padecer depresión en el futuro.</p>	<p>pokud --- budeme pít --- čtyři čtyři sklenice --- čtyři sklenice limonády denně, zvýší to až o 10 procent naše šance na depresi.</p>	<p>M1 x Z E2 E1 M1</p>
<p>Segundo beneficio del café: el café mejora el rendimiento deportivo.</p>		<p>M2</p>
<p>Un artículo publicado en The New York Times explica cómo esto es posible.</p>		<p>M4</p>
<p>La razón es que la cafeína aumenta la cantidad de ácidos grasos que circulan en el torrente sanguíneo.</p>	<p>Kaf* kofein zvyšuje množství mastných kys* kyselin v našem krevním oběhu.</p>	<p>M1</p>
<p>Esto permite a las personas correr o pedalear durante más tiempo ya que sus músculos pueden absorber y quemar esa grasa como combustible.</p>	<p>Díky tomu mají lidé více energie a mohou například i běhat nebo pracovat delší dobu. Kofein je tak takovou takovým naším palivem.</p>	<p>E1 x M1</p>
<p>Pero son más las ventajas del café que ayudan a los deportistas.</p>		<p>M2</p>
<p>Aparte de mejorar su rendimiento las dosis moderadas de cafeína también reducen el dolor muscular y hacen que los atletas se recuperen más fácilmente.</p>	<p>Kromě toho, že sportovcům káva nebo kofein pomáhá zlepšovat výkon, také jim pomáhá sně se zotavovat po výkonu.</p>	<p>M1 x M2</p>
<p>Es por eso</p>	<p>Proto mnoho elitních sportovců si dává kávu předtím,</p>	

<p>que muchos deportistas de élite consumen café antes de salir a la cancha.</p> <p>El famoso futbolista español, Xavi Alonso, por ejemplo, afirma beberse un café antes de cada partido.</p> <p>Y no es el único.</p> <p>En los controles antidopaje realizados entre los años 2004 y 2008 se encontraron restos de cafeína en más de dos tercios de los atletas olímpicos analizados.</p>	<p>než například vylezou na hřiště.</p> <p>Například Xavi Alonso, španělský fotbalista, si údajně dává kávu před každým zápasem</p> <p>a není zdaleka jediný.</p> <p>Podle studií mezi mezi léty 2004 až 2008 byly provedeny různé antidopingové testy --- na Olympijských hrách, kde u mnoha sportovců byl právě objeven kofein.</p>	<p>E1</p> <p>E2</p> <p>A1</p> <p>A2</p> <p>x</p> <p>M2</p>
<p>Tercera ventaja: el café ayuda a perder peso ya que provoca sensación de saciedad y tiene muy pocas calorías.</p> <p>Sin embargo, aunque el café casi no aporta calorías, hay que tener en cuenta que cada cucharadita de azúcar suma 20 calorías y al agregar leche u otros ingredientes, como crema o chocolate, las calorías van aumentando.</p> <p>Así, según los datos de Starbucks, una marca popular de café, una taza de café espresso o americano tiene cero calorías, sin embargo,</p>	<p>Káva má velmi málo kalorií.</p> <p>Přestože káva tedy není příliš kalorická, musíme si uvědomit, že každá lžička --- cukru --- vlastně velmi tuto kalorickou hodnotu zvyšuje, a to se týká například i přidaného mléka.</p> <p>Podle dat Starbucksu, známé známé firmy, která vyrábí kávu, například espresso nebo americano má údajně nula kalorií,</p>	<p>M1</p> <p>M4</p> <p>M2</p> <p>M1</p> <p>x</p> <p>E2</p>

<p>una taza de café irlandés puede contener hasta 460 calorías.</p>	<p>ale šálek irské kávy může mít až 460 kalorií.</p>	
<p>Esto nos lleva a otra ventaja del café que me gustaría mencionar hoy y que también está relacionada con nuestro físico.</p>	<p>Tak se dostáváme k další výhodě kávy, která se také týká naší fyzické fyzické činnosti a naší fyzické energie.</p>	<p>x A3</p>
<p>Según los científicos de la Universidad de Tel Aviv en Israel, el café nos ayuda a combatir el mal aliento.</p>	<p>Podle vědců z univerzity v Tel Avivu pomáhá káva proti špatnému dechu.</p>	<p>M1</p>
<p>Sin embargo, el estudio se refiere al café solo ya que cuando se mezcla el café con leche u otros ingredientes, llegan los problemas y sucede lo contrario, la bebida puede provocar mal aliento.</p>	<p>Ale tato studie nehovoří pouze o samotné kávě, ale protože když do kávy přidáme například mléko, může to mít opačný efekt.</p>	<p>M2</p>
<p>A continuación, me gustaría destacar los efectos positivos de la cafeína en el cerebro.</p>	<p>Dále bych ráda mluvila o pozitivních dopadech kávy na náš mozek.</p>	
<p>Estos son muy evidentes.</p>	<p>Ty jsou velmi evi* evidentní.</p>	
<p>La cafeína mejora el estado de ánimo, también la memoria y la función cognitiva en general.</p>	<p>Kofein zlepšuje naši náladu a naše kognitivní schopnosti obecně.</p>	<p>M1</p>
<p>En concreto, tomar entre 3 y 4 tazas al día ayuda a que mantengamos la concentración durante más tiempo.</p>	<p>Dát si denně 3 až 6 šálek kávy nám pomáhá zlepšit koncentraci a také prodloužit koncentraci.</p>	<p>E1 A1</p>

<p>Tiene un beneficio más para la mente: el café ayuda a que nuestra mente se mantenga despierta durante más años y retrasa la aparición de algunas enfermedades como el Parkinson o el Alzheimer.</p> <p>De hecho, los consumidores de café tienen un 60 % menos de probabilidades de padecer Alzheimer.</p> <p>Del mismo modo el café reduce el riesgo de padecer Parkinson.</p>	<p>Káva také pomáhá k tomu, aby abychom byli v průběhu let více více aktivní, --- aby naš mozek byl aktivnější a také pomáhá proti například Parkinsonově chorobě. Anebo také proti Alzheimerově chorobě.</p>	<p>x x x M1</p> <p>M4</p> <p>M2</p>
<p>En cuanto a nuestra salud, el consumo regular de café es también benefico para el corazón y reduce la posibilidad de padecer diabetes y obesidad.</p> <p>Según la revista Science Daily, beber tres o cuatro tazas de café al día reduce en un 25 % el riesgo de desarrollar diabetes tipo II.</p> <p>Y hay investigaciones que elevan este efecto hasta un 67 %.</p> <p>Además, una de las características beneficiosas del café es su alto aporte de nutrientes esenciales para nuestro organismo.</p>	<p>Co se týče našeho zdraví, káva je také výhodná pro naše srdce, protože snižuje riziko --- obezity nebo cukrovky.</p> <p>Existují studie, které říkají, že pokud budeme pít 3 až 6 --- šálků kávy denně, sníží se o 25 procent riziko --- nemoci cukrovky typu dvě.</p> <p>Další významnou výhodou kávy je to, že našemu organismu dodává důležité látky.</p>	<p>M1</p> <p>M2 E1</p> <p>M4</p> <p>M1</p>

<p>Aunque solemos pensar en el café como una simple mezcla de agua y cafeína, una taza de café contiene, entre otras sustancias, vitamina B, magnesio o potasio.</p>	<p>Přestože se můžeme na kávu dívat tak jako že to je pouze směs vody a kofeinu, také má v sobě například magnézium tedy hořčík nebo například vitamín B.</p>	<p>x M1</p>
<p>Además, el café es la mayor fuente de antioxidantes, los cuales podrían ayudar a evitar daños en la salud cardiovascular.</p>	<p>A také mnoho antioxidantů, které pomáhají proti kardiovaskulárním onemocněním.</p>	<p>M1</p>
<p>De hecho, el café tiene más antioxidantes que la mayoría de frutas y verduras.</p>	<p>A mnohdy ta hustota těchto látek je lepší než v mnoha --- v mnoha ovocích nebo zeleninách.</p>	<p>x x</p>
<p>Sin embargo, la moderación es clave ya que el abuso de café no es tan positivo.</p>	<p>Ale jsou také jsou také určité určitá negativa.</p>	<p>x x M4</p>
<p>Edmundo Rodríguez, docente de la Universidad del Pacífico en Perú, indica que cuando la dosis aumenta a más de seis tazas al día, se pierden las propiedades beneficiosas del café.</p>	<p>Například --- Universidad del Pacífico v peruánské Limě uvádí, že některé aspekty pití kávy mohou být negativní.</p>	<p>M2 A1 M4</p>
<p>Además, el docente alerta que al tomar más café que el recomendado se pueden producir efectos de intoxicación por cafeína, con síntomas como insomnio, dificultad respiratoria, vértigo y temblores.</p>	<p>Můžeme se například intoxikovat kofeinem To znamená, že nebudeme moci usnout, ne* budeme se třást a další zdravotní komplikace.</p>	<p>M1 M1</p>
<p>En fin,</p>		

<p>señoras y señores, esto ha sido todo.</p> <p>Como pueden ver, el café tiene muchas propiedades que influyen positivamente en nuestra salud.</p> <p>Yo solo puedo decir que ahora tengo aún más razones para disfrutar de una buena taza de café sin sentirme siquiera un poco culpable.</p> <p>Muchas gracias.</p>	<p>Jak můžete dámy a pánové vidět, káva má různé vlastnosti, které mají pozitivní dopad na naše zdraví.</p> <p>Já mohu říct, že nyní mám --- alespoň více důvodů k tomu, abych si mohla dát šálek kávy, aniž bych se cítila pro* provinile.</p> <p>To je vše. Děkuji.</p>	<p>E1</p>
---	---	-----------

Příloha 2: Dotazník A – vzor

Předem bych Vám ráda poděkovala za Vaši účast v experimentu a za Vaši ochotu vyplnit následující dotazník. Veškeré Vaše odpovědi (stejně jako Vaše tlumočení) budou anonymizované.

1. Uvedte číslo své kabiny:

Projev (Nahrávka byla sestavena ze 4 částí namluvených různými rodilými mluvčími.)

2. Představovalo pro Vás střídání mluvčích problém? Pokud ano, prosím upřesněte:

3. Dokážete na základě přízvuku jednotlivých mluvčích odhadnout, ze které země pocházejí?

Mluvčí č. 1

Mluvčí č. 2

Mluvčí č. 3

Mluvčí č. 4

4. Jak byste ohodnotil/a jednotlivé části projevu z hlediska **obtížnosti porozumět** mluvčím?

Mluvčí č. 1

VELMI SNADNÉ – POMĚRNĚ SNADNÉ – PRŮMĚRNÉ – POMĚRNĚ OBTÍŽNÉ – VELMI OBTÍŽNÉ

Mluvčí č. 2

VELMI SNADNÉ – POMĚRNĚ SNADNÉ – PRŮMĚRNÉ – POMĚRNĚ OBTÍŽNÉ – VELMI OBTÍŽNÉ

Mluvčí č. 3

VELMI SNADNÉ – POMĚRNĚ SNADNÉ – PRŮMĚRNÉ – POMĚRNĚ OBTÍŽNÉ – VELMI OBTÍŽNÉ

Mluvčí č. 4

VELMI SNADNÉ – POMĚRNĚ SNADNÉ – PRŮMĚRNÉ – POMĚRNĚ OBTÍŽNÉ – VELMI OBTÍŽNÉ

5. Jak byste ohodnotil/a projev **celkově**?

VELMI SNADNÝ – POMĚRNĚ SNADNÝ – PRŮMĚRNÝ – POMĚRNĚ OBTÍŽNÝ – VELMI OBTÍŽNÝ

6. Přišla Vám některá část projevu **obsahově náročnější** než ostatní? Pokud ano, která? Působilo Vám to problém?

7. Přišla Vám některá část projevu **rychlejší** než ostatní? Pokud ano, která? Působilo Vám to problém?

Tlumočnický výkon

8. Jak byste ohodnotil/a svůj tlumočnický výkon **celkově**?

VYNIKAJÍCÍ – NADPRŮMĚRNÝ – PRŮMĚRNÝ – PODPRŮMĚRNÝ – ŠPATNÝ

9. Jak byste ohodnotil/a svůj tlumočnický výkon z hlediska **obsahové přesnosti**?

VYNIKAJÍCÍ – NADPRŮMĚRNÝ – PRŮMĚRNÝ – PODPRŮMĚRNÝ – ŠPATNÝ

10. Domníváte se, že byl Váš tlumočnický výkon z hlediska **obsahové přesnosti** v některé části projevu horší než v ostatních? (Došlo např. k vynechávkám, významovým posunům, špatnému převedení smyslu, čísel...)

Pokud ano, v které části? Z jakého důvodu?

11. Jak byste ohodnotil/a svůj tlumočnický výkon z hlediska **prezentace**?

VYNIKAJÍCÍ – NADPRŮMĚRNÝ – PRŮMĚRNÝ – PODPRŮMĚRNÝ – ŠPATNÝ

12. Domníváte se, že byl Váš tlumočnický výkon z hlediska **prezentace** v některé části projevu horší než v ostatních? (Došlo např. k pauzám, heziticím, falešným začátkům, změně intonace...)

Pokud ano, v které části? Z jakého důvodu?

13. Jak byste ohodnotil/a svůj tlumočnický výkon z **jazykového** hlediska?

VYNIKAJÍCÍ – NADPRŮMĚRNÝ – PRŮMĚRNÝ – PODPRŮMĚRNÝ – ŠPATNÝ

14. Domníváte se, že byl Váš tlumočnický výkon z **jazykového** hlediska v některé části projevu horší než v ostatních? (Došlo např. k interferencím ze španělštiny, kalkům...)

Pokud ano, v které části? Z jakého důvodu?

15. Jste si vědom/a toho, že jste během tlumočení využíval/a některou z **tlumočnických strategií**? (reformulace, salámová technika, zjednodušení, zobecnění, záměrné vynechání, sumarizace, vysvětlení, anticipace)
Pokud ano, v které části projevu? Pokud si pamatujete, uveďte konkrétní příklad:
16. Domníváte se, že jste si udržoval/a vhodný **odstup** od řečníka? Pokud Vám odstup od řečníka působil problém, v které části projevu?
17. Je Vám téma projevu blízké? Domníváte se, že **znalost tématu** ovlivnila Váš tlumočnický výkon?

Obecné informace

18. Kolik semestrů simultánního tlumočení (tento semestr nepočítejte) jste dosud absolvoval/a?
19. Pobýval/a jste delší dobu (více než 2 týdny) v nějaké španělsky mluvící zemi? Pokud ano, v které?
Jak dlouho?
20. Jste v pravidelném kontaktu s rodilými mluvčími španělštiny? Pokud ano, ze které jsou země?
21. Jak často tlumočíte rodilé mluvčí **evropské** španělštiny?
VELMI ČASTO – ČASTO – OBČAS – VÝJIMEČNĚ – NIKDY
22. Jak často tlumočíte rodilé mluvčí **americké** španělštiny?
VELMI ČASTO – ČASTO – OBČAS – VÝJIMEČNĚ – NIKDY

23. Při tlumočení raději tlumočíte rodilé mluvčí:

EVROPSKÉ ŠPANĚLŠTINY

AMERICKÉ ŠPANĚLŠTINY

JE MI TO JEDNO

Můžete svou odpověď stručně odůvodnit?

Pokud jste uvedli variantu americké španělštiny, máte na mysli rodilé mluvčí z nějaké konkrétní země? Které?

24. Jak často posloucháte (TV, rádio) rodilé mluvčí **evropské** španělštiny?

VELMI ČASTO – ČASTO – OBČAS – VÝJIMEČNĚ – NIKDY

25. Jak často posloucháte (TV, rádio) rodilé mluvčí **americké** španělštiny?

VELMI ČASTO – ČASTO – OBČAS – VÝJIMEČNĚ – NIKDY

26. Zde je prostor pro Váš dodatečný komentář:

Ještě jednou MOC DĚKUJI za Vaši účast v experimentu a za vyplnění dotazníku!

Zuzana Balounová

Příloha 3: Dotazník B – vzor

Předem bych Vám ráda poděkovala za účast v experimentu a za Vaši ochotu vyplnit následující dotazník. Veškeré Vaše odpovědi budou anonymizované.

Obecné informace

1. Jaký je Váš studijní obor? V kolikátém jste nyní ročníku?
2. Máte osobní zkušenost se simultánním tlumočením (jako posluchač nebo pokud jste tlumočil/a např. v rámci výuky)?

Hodnocení tlumočení

3. Uveďte číslo tlumočnické kabiny, kterou jste během experimentu poslouchal/a:
(pokud posloucháte nahrávku, nechte volné)
4. Jak byste ohodnotil/a tlumočnický výkon **celkově**?

VYNIKAJÍCÍ – NADPRŮMĚRNÝ – PRŮMĚRNÝ – PODPRŮMĚRNÝ – ŠPATNÝ
5. Pozoroval/a jste mezi jednotlivými částmi projevu rozdíl? (projev byl sestaven ze 4 částí)
Pokud ano, můžete svou odpověď odůvodnit?

6. Bylo tlumočení srozumitelné, koherentní a logické?

Pokud ne, která část projevu byla z tohoto hlediska problematická?
Uveďte konkrétní příklad:

7. Jak byste ohodnotil/a tlumočnický výkon z **jazykového** hlediska?

VYNIKAJÍCÍ – NADPRŮMĚRNÝ – PRŮMĚRNÝ – PODPRŮMĚRNÝ – ŠPATNÝ

8. Všiml/a jste si **interferencí** ze španělštiny? Pokud můžete, uveďte příklad:
9. Jak byste ohodnotil/a tlumočnický výkon z hlediska **prezentace**? (intonace, hezitace, pauzy...)
VYNIKAJÍCÍ – NADPRŮMĚRNÝ – PRŮMĚRNÝ – PODPRŮMĚRNÝ – ŠPATNÝ
10. Jak byste ohodnotil/a tlumočnický výkon z hlediska **intonace**? Ohodnotil/a byste projev, příp. některou z jeho částí, jako monotónní?
11. Objevily se v tlumočení **rušivé hezitační zvuky**? Pokud ano, v které části projevu?
12. Objevily se v tlumočení **příliš dlouhé pauzy**? Pokud ano, v které části projevu?
13. Lišily se jednotlivé části projevu **tempem (rychlostí)**? Pokud ano, uveďte, která část byla podle Vás výrazně rychlejší nebo výrazně pomalejší než ostatní:
14. Zde je prostor pro Váš dodatečný komentář:

Ještě jednou MOC DĚKUJI za Vaši účast v experimentu a za vyplnění dotazníku!

Zuzana Balounová

Příloha 4: Dotazník C – vzor

Předem bych Vám ráda poděkovala za účast v experimentu a za Vaši ochotu vyplnit následující dotazník. Veškeré Vaše odpovědi budou anonymizované.

Tento dotazník slouží pro účely mé diplomové práce s názvem *Vliv regionálních variant španělštiny na kvalitu simultánního tlumočení do češtiny*. Práce se zaměřuje na rozdíl v tlumočení jednotlivých variant španělštiny (např. argentinské nebo mexické) do češtiny.

Obecné informace

15. Máte, jako posluchač, osobní zkušenost se simultánním tlumočením? (pozn. simultánní tlumočení = způsob tlumočení, kdy tlumočnick překládá mluvený projev souběžně s řečníkem)

Hodnocení tlumočení

16. Jak byste ohodnotil/a tlumočnický výkon **celkově**?

VYNIKAJÍCÍ – NADPRŮMĚRNÝ – PRŮMĚRNÝ – PODPRŮMĚRNÝ – ŠPATNÝ

17. Pozoroval/a jste mezi jednotlivými částmi projevu rozdíl? (projev byl sestaven ze 4 částí)
Pokud ano, můžete svou odpověď odůvodnit?

18. Bylo tlumočení srozumitelné, koherentní a logické?

Pokud ne, která část projevu byla z tohoto hlediska problematická?

Uveďte konkrétní příklad:

19. Jak byste ohodnotil/a tlumočnický výkon z **jazykového** hlediska?

VYNIKAJÍCÍ – NADPRŮMĚRNÝ – PRŮMĚRNÝ – PODPRŮMĚRNÝ – ŠPATNÝ

20. Všiml/a jste si v projevu pro češtinu **nepřirozených vyjádření**? Pokud můžete, uveďte příklad:

21. Jak byste ohodnotil/a tlumočnický výkon z hlediska **prezentace**? (intonace; hezitační zvuky jako ehm, hm; pauzy...)

VYNIKAJÍCÍ – NADPRŮMĚRNÝ – PRŮMĚRNÝ – PODPRŮMĚRNÝ – ŠPATNÝ

22. Jak byste ohodnotil/a tlumočnický výkon z hlediska **intonace**? Ohodnotil/a byste projev, příp. některou z jeho částí, jako monotónní?

23. Objevily se v tlumočení **rušivé hezitační zvuky**? Pokud ano, v které části projevu?

24. Objevily se v tlumočení **příliš dlouhé pauzy**? Pokud ano, v které části projevu?

25. Lišily se jednotlivé části projevu **tempem (rychlostí)**? Pokud ano, uveďte, která část byla podle Vás výrazně rychlejší nebo výrazně pomalejší než ostatní:

26. Zde je prostor pro Váš dodatečný komentář:

Ještě jednou MOC DĚKUJI za Vaši účast v experimentu a za vyplnění dotazníku!

Zuzana Balounová

Příloha 5: Soubor s terminologií

ácidos grasos – mastné kyseliny

torrente sanguíneo – krevní oběh

controles antidopaje – antidopingové zkoušky

Universidad de Birmingham

Academia Americana de Neurología

Universidad de Tel Aviv

Universidad del Pacífico

Příloha 6: Souhlas se zpracováním dat – vzor

Udělení souhlasu ke zpracování osobních údajů

Podle zákona č.101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, uděluji Zuzaně Balounové souhlas se zpracováním svých osobních údajů zaznamenaných v rámci diplomové práce. Souhlasím, aby byl zvukový záznam a jeho přepis archivován diplomantkou a využit k vědeckým účelům.

Souhlasím se zpracováním následujících údajů, které budou zpracovávány výhradně v anonymizované podobě:

- zvukový záznam tlumočeného projevu
- vyplněný dotazník

V..... dne.....

Jméno a příjmení.....

Podpis.....